

Beroep en geluk in Nederland

*Wat voor mensen zijn
gelukkig in welke
beroepsgroepen?*

ERASMUS UNIVERSITEIT ROTTERDAM

Faculteit der Sociale Wetenschappen

Sociologie: Master Arbeid, Organisatie en Management

Naam: Susanne Kennis

Studentnummer: 363565

Scriptiebegeleiders: Prof. Dr. Ruut Veenhoven
Prof. Dr. Kea Tijdens

Datum: 20 januari 2014

• 1 •

VOORWOORD

Toen ik twee en een half jaar geleden de belangrijke keuze voor mijzelf maakte om naast mijn werk te gaan studeren aan de Erasmus Universiteit heb ik mij nooit bedacht hoezeer het mijn leven zou beïnvloeden. Ik wilde mijzelf blijven uitdagen en verder ontwikkelen en dat is zeker gelukt. Nu ik terugblik op de afgelopen twee jaar vraag ik mij af in hoeverre de keuze voor de studie Sociologie met als Master Arbeid, Organisatie en Management heeft bijgedragen aan mijn geluk? Ik heb geleerd om op een andere manier naar de samenleving en sociaal organisatorische vraagstukken te kijken. Het was een mooie en leerzame periode, maar ook een zware tijd waarbij ik tot het uiterste ben gegaan om goede resultaten te behalen. Al met al heeft deze studie mijn leven verrijkt en ben ik de mooie dingen nog meer gaan waarderen. Ik ben ervan overtuigd dat geluk dichterbij komt als je bij het maken van keuzes goed naar jezelf luistert en je dagelijks bewust bent van de dingen die je gelukkig maken.

In mijn masterscriptie Beroep en geluk in Nederland vraag ik mij af wat voor typen mensen gelukkig zijn in welke beroepsgroepen. In het leven moet men belangrijke keuzes maken en uit ervaring weet ik dat dit niet altijd gemakkelijk is. Bij de keuze voor mijn eerste en tweede studie wist ik van tevoren niet precies wat er allemaal op mijn pad zou komen. Hetzelfde heb ik ervaren toen ik, na afronding van mijn eerste studie, op mijn 23^e ben gaan werken. Met mijn onderzoek geef ik inzicht in welke beroepsgroepen verschillende typen mensen zich gelukkig dan wel ongelukkig voelen. Ik hoop dat mensen, zoals jij en ik, met deze informatie een bewustere en passendere beroepskeuze kunnen maken en dat adviseurs gerichtere beroepskeuzeadviezen kunnen uitbrengen. Ik heb ernaar gestreefd om het onderzoek praktijkgericht en bruikbaar te maken.

Ik wil dit voorwoord gebruiken om de mensen te bedanken, die mij tijdens mijn studieperiode en bij het schrijven van deze scriptie hebben geholpen. Allereerst mijn scriptiebegeleiders prof. Dr. Ruut Veenhoven en prof Dr. Kea Tijdens voor hun begeleiding en waardevolle feedback. Mijn vriend voor zijn steun en geduld en drie studievriendinnen voor de gezellige momenten en steun aan elkaar. Daarnaast wil ik mijn familie en vrienden bedanken voor hun begrip en aanmoediging tijdens mijn studieperiode. Ik ben trots op het mooie eindresultaat.

Susanne Kennis

Rotterdam, januari 2014

INHOUDSOPGAVE

VOORWOORD	1
INHOUDSOPGAVE	2
ARTIKEL	4
INLEIDING	23
1.1 Aanleiding en relevantie	24
1.2 Onderzoeksvragen	25
1.3 Leeswijzer.....	25
2. THEORIE	25
2.1 Het begrip geluk	26
2.2 Kwaliteiten van leven	26
2.3 Componenten van geluk	28
2.4 Meten van geluk	29
2.5 Determinanten van geluk.....	29
2.6 Consequenties van geluk	31
2.7 Beroep.....	31
2.8 Eerder onderzoek naar geluk en werk	32
2.9 Eerder onderzoek naar geluk en beroep in Nederland.....	33
2.10 Conceptueel model en hypothesen	33
3. DATA EN METHODOLOGIE	34
3.1 Loonwijzeronderzoek	34
3.2 Selectie van de data	35
3.3 Analyse	35
3.4 Variabelen en metingen	36
3.4.1 Afhankelijke variabele: geluk	36

3.4.2	Onafhankelijke variabele: beroepsgroep.....	38
3.4.3	Specificatie variabele: type mens.....	39
3.5	Kwaliteitscriteria	43
3.5.1	Validiteit en betrouwbaarheid.....	44
3.5.2	Vooronderstellingen bij variantieanalyse.....	44
4.	RESULTATEN	45
4.1	Hypothese 1: er zijn verschillen in geluk tussen beroepsgroepen.....	45
4.2	Hypothese 2: de gemiddelde mate van geluk per beroepsgroep verschilt tussen typen mensen.....	54
4.2.1	Invloed van leeftijd op geluk.....	55
4.2.2	Invloed van geslacht op geluk.....	64
4.2.3	Invloed van opleiding op geluk.....	70
4.2.4	Invloed van burgerlijke staat op geluk.....	78
4.2.5	Invloed van ouderschap op geluk.....	85
4.2.6	Invloed van typen mensen op geluk.....	91
4.3	Hypothese 3: er zijn verschillen in de zekerheid van geluk per beroepsgroep tussen typen mensen.....	114
5.	CONCLUSIE.....	115
6.	DISCUSSIE	122
	LITERATUURLIJST	125
	BIJLAGEN	128

ARTIKEL

Gedetailleerd inzicht in de mate van geluk tussen beroepsgroepen en typen mensen in Nederland¹.

Abstract

Empirisch onderzoek naar geluk is sinds de tweede helft van de 20e eeuw flink toegenomen. Nederland behoort tot één van de gelukkigste landen ter wereld. Het geluk in Nederland is hoog omdat de keuzevrijheid groot is. Erfelijkheid, levensomstandigheden en levenskeuzen zijn belangrijke factoren die de mate van geluk beheersen. De meerkeuzemaatschappij maakt het soms lastig om belangrijke keuzes te maken, bijvoorbeeld de keuze voor een beroep. Aangezien we een groot deel van ons leven aan werk besteden en organisaties geluk in het werk steeds belangrijker vinden, is het wenselijk en nuttig om inzicht te verkrijgen in de mate van geluk per beroepsgroep tussen typen mensen. Dit artikel richt zich door middel van kwantitatieve data analyse op de vragen in welke beroepsgroepen wat voor typen mensen zich het gelukkigst voelen in Nederland en in hoeverre het zeker is dat een beroepsgroep gelukkig maakt. Met behulp van gegevens over de periode januari 2006 tot en met augustus 2013 van het wereldwijde loonwijzeronderzoek van WageIndicator zijn 125.359 respondenten over 128 gedetailleerde beroepsgroepen geanalyseerd. Door middel van het vergelijken van gemiddelde gelukcijfers en de spreiding daarvan wordt aangetoond dat er significante verschillen bestaan in de gemiddelde mate van geluk tussen beroepsgroepen als er onderscheid wordt gemaakt tussen typen mensen aan de hand van persoonskenmerken. De gelukcijfers tussen beroepsgroepen over 24 typen mensen variëren van 5,73 tot en met 8,61. Over het algemeen voelen mensen zich het gelukkigst in de specialistische- en vaardige beroepsgroepen. In welke beroepsgroep iemand zich gelukkig dan wel ongelukkig voelt en hoe groot de kans op geluk is, is echter afhankelijk van de combinatie van persoonskenmerken.

---

¹ Het artikel is gebaseerd op de masterscriptie sociologie: Arbeid, Organisatie en Management.

Kennis, S. (2014). Beroep en geluk in Nederland. Wat voor mensen zijn gelukkig in welke beroepsgroepen? Erasmus Universiteit Rotterdam. Scriptiebegeleiders: Prof. Dr. Ruut Veenhoven en Prof. Dr. Kea Tijdens.

Key words: happiness, life satisfaction, subjective well being, life quality and occupational choice.

I. Inleiding

Over de hele wereld wordt door mensen steeds meer belang gehecht aan gelukkig zijn (Diener, 2000). Dit is ook terug te zien in het bedrijfsleven, waar steeds meer organisaties zich richten op nieuwe vormen van werken. Omdat mensen een groot deel van hun tijd aan werk besteden, is gelukkig zijn op het werk belangrijk en een fundamenteel onderdeel van iemands levenstevredenheid (Scott, 2008). Talrijke studies tonen aan dat gelukkige mensen succesvoller zijn in meerdere levensdomeinen (Lyubomirsky, King & Diener, 2005). Geluk hangt ook sterk samen met gezondheid en schijnt levensverlengend te werken. Dit betekent dat gezondheid bevorderd kan worden door mensen gelukkiger te maken (Veenhoven, 2006).

De mate van geluk wordt beheerst door drie belangrijke factoren 1) erfelijkheid, 2) levensomstandigheden en 3) activiteiten (bewust en onbewust). Sturing op de laatste factor biedt de beste kansen voor het duurzaam verhogen van geluk (Lyubomirsky, Sheldon & Schkade, 2005). Een recent onderzoek van Bartels en Boomsma (2009) toont aan dat ongeveer 30 % van de verschillen in geluk erfelijk zijn. Ongeveer 25 % van de verschillen in geluk wordt verklaard door verschillen in levensomstandigheden en ongeveer 45 % lijken we in eigen hand te hebben, deels in vaardigheden die we ontwikkelen en deels in de keuzes die we zelf maken.

In zijn of haar leven heeft iedereen wel eens een belangrijke keuze moeten maken, bijvoorbeeld voor een studie of beroep. Het blijkt dat levenskeuzes van invloed zijn op hoe gelukkig of ongelukkig iemand zich voelt. In onze moderne meerkeuzemaatschappij met veel keuzemogelijkheden is het maken van keuzes soms erg lastig (Veenhoven, 2006). We zijn immers zelf verantwoordelijk voor de gevolgen als niet de juiste keuze wordt gemaakt (Breedveld & Van den Broek, 2002). Hoe beter de beroepskeuze aansluit op de wensen en behoeften, hoe groter de kans op geluk. Net als Lyubomirsky, Sheldon en Schkade (2005) denk ik dat geluk gedeeltelijk in eigen handen ligt en we kunnen sturen op activiteiten die mensen ondernemen. Om deze reden is onderzocht in welke beroepsgroepen mensen zich gelukkig dan wel ongelukkig voelen en in hoeverre geluk verschilt tussen typen mensen.

In mijn onderzoek "*Beroep en geluk in Nederland: wat voor mensen zijn gelukkig in welke beroepsgroepen?*" geef ik inzicht in de mate en spreiding van geluk tussen gedetailleerde beroepsgroepen en verschillende typen mensen in Nederland. Dit onderzoek is

zowel maatschappelijk als wetenschappelijk van belang. Inzicht verkrijgen in de mate van geluk per beroepsgroep tussen typen mensen is nuttig in het kader van de beroepskeuze. Daarnaast zijn beroepskeuzeadviseurs geïnteresseerd in hoe (on)gelukkig mensen zijn, die voor een bepaald beroep hebben gekozen. Met deze informatie kunnen mensen een bewustere en passende beroepskeuze maken en beroepskeuzeadviseurs gerichtere adviezen uitbrengen. Onderzoek naar de mate van geluk tussen zoveel gedetailleerde beroepsgroepen is onderbelicht en onderontwikkeld. Beter geïnformeerde beroepskeuzes dragen bij aan groter geluk (Veenhoven, 2006).

Dit artikel is als volgt gestructureerd. Voordat het theoretische kader wordt besproken, wordt eerst ingegaan op de onderzoeksvragen zoals beschreven in de volgende paragraaf. In het theoretische kader is aandacht besteed aan de begrippen geluk en beroep en de betekenissen van deze twee concepten. Vervolgens is een weergave van het conceptuele model getoond en zijn de hypothesen en open vragen geformuleerd. In paragraaf III wordt nader ingegaan op de data en methodologie van het onderzoek. In paragraaf IV zijn de resultaten per hypothese toegelicht, waarna afsluitend de conclusie en discussie volgen. Hierin is de bruikbaarheid van het onderzoek besproken en worden aanbevelingen voor vervolgonderzoek gedaan.

Onderzoeksvragen

De centrale probleemstelling van het onderzoek luidt: *in welke beroepsgroepen voelen wat voor typen mensen zich het gelukkigst in Nederland en in hoeverre is het zeker dat een beroepsgroep gelukkig maakt?* De centrale onderzoeksvraag kan worden uitgesplitst naar de volgende onderzoeksvragen:

1. Verschilt geluk tussen beroepsgroepen in Nederland als er gekeken wordt naar het gemiddelde en de spreiding van geluk?
2. Indien ja, in welke beroepsgroepen voelt men zich relatief het gelukkigst dan wel ongelukkigst? In welke beroepsgroeps-groepen verschilt geluk het meest?
3. Zijn er typen mensen die zich meer of minder gelukkig voelen in bepaalde beroepsgroepen? Indien ja, wat voor typen mensen voelen zich bijzonder gelukkig in wat voor beroepsgroepen?
4. Hoe groot of klein zijn de verschillen in de mate van geluk per beroepsgroep tussen typen mensen? In welke beroepsgroepen is de kans op geluk het grootst dan wel het kleinst?

II. Theorie

In deze paragraaf worden de begrippen geluk en beroep en de betekenissen van de twee concepten toegelicht. De paragraaf wordt afgesloten met het conceptuele model en de hypothesen, die zijn gebruikt in het onderzoek.

Het begrip geluk

Geluk is een woord met veel betekenissen en in de literatuur worden verschillende definities en concepten gebruikt om geluk te omschrijven (Veenhoven, 2009). De betekenissen worden verduidelijkt aan de hand van onderstaande indeling in de kwaliteiten van leven.

Tabel 1: Viervoudige matrix van de kwaliteiten van leven

	Uiterlijke (externe)	Innerlijke (intern)
Levenskansen (mogelijkheden)	Leefbaarheid van de omgeving	Levensvermogen van het individu
Levensuitkomsten (resultaten)	Nut van het leven (objectief)	Waardering van het leven (subjectief)

Bron: Veenhoven (2002, 2000).

In toenemende mate wordt geluk gebruikt in de betekenis van waardering van het leven (kwadrant vier), dit wordt ook wel subjectieve levenskwaliteit of subjectief welbevinden genoemd (Veenhoven, 2009, 2002). Bij subjectief geluk (voldoening) zijn er geen vaste kwaliteitscriteria. Hierbij gaat het om de waardering van het eigen bestaan door het individu zelf (Veenhoven, 1988). Als er wordt ingezoomd op de subjectieve waardering van het leven (kwadrant vier) zijn er nog steeds verschillende betekenissen toe te schrijven. Veenhoven (2001) onderscheidt vier varianten van subjectieve levensvoldoening. Deze zijn uitgewerkt in tabel 2.

Tabel 2: Vier varianten van subjectieve levensvoldoening

	Voorbijgaande	Duurzame
Deel van het leven	Onmiddellijke voldoening	Gedeeltelijke voldoening
Leven als geheel	Topervaring	Levensvoldoening (geluk)

Bron: Veenhoven (2009, 2002, 2001).

Het vierde kwadrant staat voor duurzame tevredenheid met het leven als geheel. Deze duurzame vorm van voldoening met het leven als geheel staat centraal in dit onderzoek en maakt onderdeel uit van de literatuur over subjectief welzijn (Veenhoven, 2009). Veenhoven

(2006) definieert geluk in de betekenis van levensvoldoening als: “*de mate waarin iemand voldoening scheidt in het eigen leven als geheel*”.

Metten van geluk

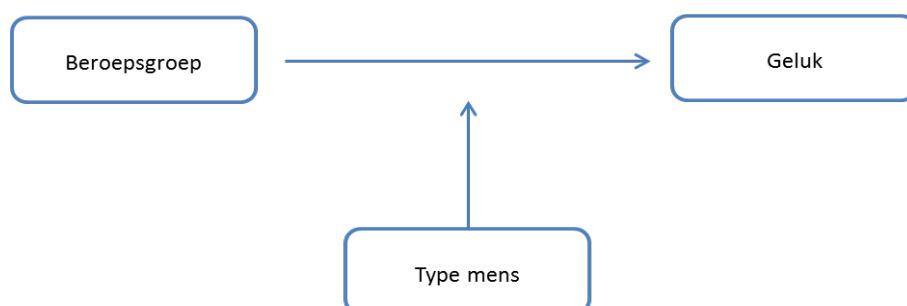
De beste methode om subjectief geluk te meten, is door mensen te vragen naar de waardering van het leven als geheel. Geluk is met behulp van grootschalige enquêtes onder het publiek goed te meten (Veenhoven, 1998). Empirische studies tonen een redelijke validiteit, betrouwbaarheid en vergelijkbaarheid bij het meten van geluk in de zin van levensvoldoening (Veenhoven, 2000). De validiteit en betrouwbaarheid van dit onderzoek zijn beschreven in de paragraaf kwaliteitscriteria.

Beroep

Het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS, 2013) definieert het begrip beroep als: “*de verzameling van werkzaamheden en taken, die behoren tot een baan van een persoon*”. De benadering, waarin het matchen van persoon en beroep centraal staat, heeft vandaag de dag een grote invloed op de studie- en beroepskeuze theorieën (Meijers, Kuijpers & Winters, 2010). Hierdoor is het verstandig om mensen al op jonge leeftijd te betrekken en te informeren over een bewuste beroepskeuze.

Conceptueel model en hypothesen

Het conceptuele model dat is gebruikt in dit onderzoek is schematisch weergegeven in figuur 1. De hypothesen en open vragen zijn als volgt geformuleerd.

Figuur 1: conceptueel model

Hypothese 1:

Er zijn verschillen in de gemiddelde mate van geluk tussen beroepsgroepen. *Open vraag: Indien ja, in welke beroepsgroepen zijn de verschillen het grootst dan wel het kleinst?*

Hypothese 2:

Er zijn verschillen in de gemiddelde mate van geluk per beroepsgroep tussen typen mensen.

2a: De gemiddelde mate van geluk per beroepsgroep verschilt als er onderscheid wordt gemaakt tussen persoonskenmerken: leeftijd, geslacht, opleidingsniveau, burgerlijke staat en ouderschap.

2b: De gemiddelde mate van geluk per beroepsgroep verschilt tussen typen mensen als bovenstaande persoonskenmerken met elkaar worden gecombineerd.

Open vraag: Indien ja, in welke beroepsgroepen voelen wat voor typen mensen zich bijzonder gelukkig dan wel ongelukkig?

Hypothese 3:

Er zijn verschillen in de zekerheid van geluk per beroepsgroep tussen typen mensen.

Open vraag: Indien ja, in welke beroepsgroepen is de kans op geluk groot dan wel klein?

III. Data en methoden

De analyse is gebaseerd op het wereldwijde loonwijzeronderzoek² van *WageIndicator* (www.wageindicator.org). *WageIndicator* werd in 2001 opgericht en dient als bibliotheek voor informatie over lonen, arbeidsrecht en loopbaanadvies. In Nederland staan ze bekend als Stichting Loonwijzer. In de online enquêtes worden vragen gesteld over het inkomen, beroep en subjectieve welzijn van respondenten. Deze informatie maakt het mogelijk om inzicht te verkrijgen in de gemiddelde mate en spreiding van geluk per beroepsgroep tussen typen mensen in Nederland.

Selectie van de data

Uit een zeer grote dataset over de periode januari 2006 tot en met augustus 2013 zijn 125.359

---

² Zie voor meer informatie het code boek en de toelichting op de Loonwijzer-dataset van Tijdens, K.G., Van Zijl, S., Hughie-Williams, M., Van Klaveren, M., en Steinmetz, S. (2010). Bron is opgenomen in de literatuurlijst

Nederlandse respondenten geselecteerd. Deze respondenten hebben een valide waarde op de variabelen geluk > 1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleidingsniveau, burgerlijke staat en ouderschap. De respondenten met een gelukscore van 1 zijn uitgesloten van analyse. Deze *cases* verstoren de normale verdeling en geven onbetrouwbare responses. De respondenten met een gelukscore van 10 zijn behouden. In totaal zijn 125.359 respondenten over 128 gedetailleerde beroepsgroepen geanalyseerd.

Analyse

Met behulp van enkelvoudige en meervoudige variantieanalyses (ANOVA) zijn drie hypothesen en open vragen getoetst. Met variantieanalyses is het mogelijk te toetsen of er verschillen bestaan in de gemiddelde mate van geluk tussen beroepsgroepen als er onderscheid wordt gemaakt tussen typen mensen. Gemiddelden en standaarddeviaties zijn berekend, met elkaar vergeleken en gerangschikt. Voor het uitvoeren van de analyses is gebruik gemaakt van het statistische computerprogramma SPSS 21.0 en Excel 2010.

Variabelen en metingen

De afhankelijke variabele is geluk en de onafhankelijke variabele is beroepsgroep. De specificatievariabele type mens kan worden gespecificeerd in de variabelen leeftijd, geslacht, opleidingsniveau, burgerlijke staat en ouderschap. De variabelen uit het conceptueel model zijn geoperationaliseerd en beschreven.

Afhankelijke variabele: geluk

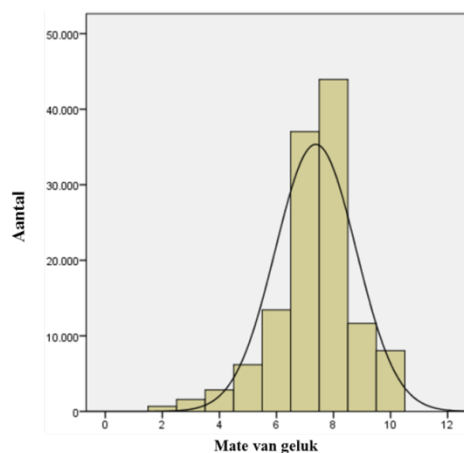
Er is één afhankelijke variabele gebruikt om de mate van geluk te meten. In dit onderzoek wordt geluk gemeten met de vraag “*hoe tevreden bent u met het leven als geheel?*”.

Respondenten hebben antwoord gegeven aan de hand van een schaal van 1 tot en met 10 hoe ontevreden (1) of tevreden (10) zij zijn. In tabel 3 zijn de beschrijvende statistieken van de afhankelijke variabele geluk weergegeven. In figuur 2 is te zien dat de frequentieverdeling van de variabele geluk normaal verdeeld is.

Tabel 3: Beschrijvende statistieken van de afhankelijke variabele geluk (N = 125.359)

Variabele	M	SD	Bereik
Geluk	7,38	1,415	2 - 10

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Figuur 2: Frequentieverdeling van de variabele geluk

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Onafhankelijke variabele: beroepsgroep

De onafhankelijke variabele beroepsgroep is een discrete variabele en wordt gemeten aan de hand van de internationale standaard indeling van beroepen (ISCO 2008³). Deze indeling wordt gebruikt als kader voor nationale classificaties om vergelijkend onderzoek tussen landen uit te kunnen voeren (ILO, 2012). In het onderzoek maak ik gebruik van ISCO 2008 niveau 1 en 3. Hoe hoger het niveau, hoe specifiek de beroepsgroepen zijn ingedeeld. De variantieanalyses zijn uitgevoerd met niveau 3, omdat deze variabele maar liefst 128 gedetailleerde beroepsgroepen onderscheidt. Deze 128 beroepsgroepen kunnen aan de hand van niveau 1 worden ingedeeld in negen hoofdgroepen. In mijn onderzoek wordt verwezen naar deze hoofdgroepen om gedetailleerde informatie op het hoogste aggregatieniveau samen te vatten. In bijlage 1 van het onderzoek zijn de beschrijvende statistieken van alle 128 onderzochte beroepsgroepen terug te zien. De verdeling van negen hoofdgroepen zijn weergegeven in tabel 4. Hoe lager het beroepsgroep nummer hoe specialistischer en vaardiger de beroepsgroep.

---

³ ISCO08 is gegenereerd door het International Labour Office van de Verenigde Naties en voorziet in een systeem om beroepsmatige informatie vanuit enquêtes te classificeren.

Tabel 4: Verdeling van 9 hoofdgroepen aan de hand van ISCO08, niveau 1 (N = 125.359)

Beroepsgroep	N	Percentage (%)
1 Leidinggevende functies	10.991	8,8
2 Intellectuele, wetenschappelijke en artistieke beroepen	25.125	20,0
3 Technici en vakspecialisten	28.264	22,5
4 Administratief personeel	20.973	16,7
5 Dienstverlenend personeel en verkopers	14.562	11,6
6 Geschoolde landbouwers, bosbouwers en vissers	1.096	0,9
7 Ambachtlieden	12.462	9,9
8 Bedieningspersoneel van machines en installaties, assembleurs	6.475	5,2
9 Elementaire beroepen	5.411	4,3

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Specificatie variabele: type mens

De specificatievariabele type mens wordt gevormd door persoonskenmerken. In het onderzoek zijn vijf persoonskenmerken gebruikt. In de basis worden de sociaaleconomische kenmerken 1) leeftijd, 2) geslacht en 3) opleidingsniveau gecombineerd. Als aanvulling zijn als vierde specificatievariabele de sociaalemotionele kenmerken 4) burgerlijke staat en 5) ouderschap afzonderlijk toegevoegd. Mensen kunnen zich gemakkelijk identificeren met deze persoonskenmerken, wat het onderzoek zeer praktisch en bruikbaar maakt. In het onderzoek zijn 24 basistypen te onderscheiden. Deze zijn weergegeven in tabel 5. De afzonderlijke invloed van persoonskenmerken is in dit artikel niet belicht. Voor meer informatie over de uitkomsten verwijs ik naar mijn onderzoek “*Beroep en geluk in Nederland: wat voor mensen zijn gelukkig in welke beroepsgroepen?*”.

Tabel 5: Overzicht van 24 typen mensen - combinatie van drie specificatievariabelen

Type mens	Leeftijd (generatie)	Geslacht	Opleidingsniveau
1 1, M, L	vanaf 1985 (1)	man	laag
2 1, M, M	vanaf 1985 (1)	man	midden
3 1, M, H	vanaf 1985 (1)	man	hoog
4 2, M, L	1970 t/m 1984 (2)	man	laag
5 2, M, M	1970 t/m 1984 (2)	man	midden
6 2, M, H	1970 t/m 1984 (2)	man	hoog
7 3, M, L	1955 t/m 1969 (3)	man	laag

8	3, M, M	1955 t/m 1969 (3)	man	midden
9	3, M, H	1955 t/m 1969 (3)	man	hoog
10	4, M, L	t/m 1954 (4)	man	laag
11	4, M, M	t/m 1954 (4)	man	midden
12	4, M, H	t/m 1954 (4)	man	hoog
13	1, V, L	vanaf 1985 (1)	vrouw	laag
14	1, V, M	vanaf 1985 (1)	vrouw	midden
15	1, V, H	vanaf 1985 (1)	vrouw	hoog
16	2, V, L	1970 t/m 1984 (2)	vrouw	laag
17	2, V, M	1970 t/m 1984 (2)	vrouw	midden
18	2, V, H	1970 t/m 1984 (2)	vrouw	hoog
19	3, V, L	1955 t/m 1969 (3)	vrouw	laag
20	3, V, M	1955 t/m 1969 (3)	vrouw	midden
21	3, V, H	1955 t/m 1969 (3)	vrouw	hoog
22	4, V, L	t/m 1954 (4)	vrouw	laag
23	4, V, M	t/m 1954 (4)	vrouw	midden
24	4, V, H	t/m 1954 (4)	vrouw	hoog

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Kwaliteitscriteria

Het is belangrijk dat een onderzoek valide en betrouwbaar is. In dit onderzoek is gebruik gemaakt van een zeer grote dataset. Hierdoor is het mogelijk inzicht te verkrijgen in de gemiddelde mate en spreiding van geluk tussen gedetailleerde beroepsgroepen in Nederland en na selectie naar type mens voldoende observaties over te houden voor een betrouwbare analyse. Om betrouwbare uitspraken te kunnen doen over verschillen in de gemiddelde mate van geluk is er een selectie criterium vastgesteld. Er geldt een criterium van minimaal 10 cases per beroepsgroep en type mens. Door naar gemiddelden te kijken, vallen toevalsfactoren weg. Er is gecontroleerd op *outliers* en *missing values* zijn buiten de analyse gehouden.

Vooraf zijn een drietal vooronderstellingen bij variantieanalyses getest (De Vocht, 2010). Aan de onafhankelijkheid- en normaliteitseis is voldaan. De *Levene's* toets van homogeniteit kan niet worden uitgevoerd, omdat in dit onderzoek meer dan 50 beroepsgroepen zijn opgenomen.

IV. Resultaten

In deze paragraaf zijn de hoofdbevindingen van het kwantitatieve onderzoek uiteengezet. In hypothese 1 is getoetst of er verschillen zijn in de gemiddelde mate en spreiding van geluk tussen beroepsgroepen. Aan de hand van gemiddelde gelukscores is gekeken hoe gelukkig dan wel ongelukkig Nederlanders zich voelen binnen een bepaalde beroepsgroep. Vervolgens is in hypothese 2 getoetst of persoonskenmerken, al dan niet gecombineerd, van invloed zijn op de gemiddelde mate van geluk en bekeken wat voor typen mensen zich bijzonder gelukkig dan wel ongelukkig voelen in wat voor beroepsgroepen. Tot slot is in hypothese 3 getoetst in welke beroepsgroepen de kans op geluk groot dan wel klein is. De resultaten zijn per hypothese beschreven. Voor een gedetailleerd overzicht van de resultaten en tabellen verwijst ik naar mijn onderzoek "*Beroep en geluk in Nederland: wat voor mensen zijn gelukkig in welke beroepsgroepen?*".

Hypothese 1

Vanuit de resultaten van de enkelvoudige variantieanalyse blijken er significante verschillen te zijn in de gemiddelde mate van geluk tussen beroepsgroepen. De verschillen tussen negen hoofdgroepen zijn klein met een verschil in geluk van 0,44 en een verschil in spreiding van 0,413. Men voelt zich gemiddeld het gelukkigst in leidinggevende functies ($M_1 = 7,61$) en het ongelukkigst in elementaire beroepen ($M_9 = 7,19$). Op gedetailleerd beroepsniveau zijn de verschillen en spreiding in geluk groter dan op niveau 1. Men voelt zich gemiddeld het gelukkigst in de beroepsgroep (323) vakspecialist op het gebied van de traditionele en de alternatieve geneeskunde ($M = 8,20$) en het ongelukkigst in de beroepsgroepen (225) dierenartsen en (961) vuilnisophalers en -verwerkers ($M = 6,95$). Dit geeft een verschil in geluk van 1,25 tussen de gelukkigste en ongelukkigste beroepsgroepen. Het grootste verschil in spreiding is 1,028. Over het algemeen geldt hoe specialistischer en vaardiger de beroepsgroep, des te gelukkiger deze wordt ervaren.

Hypothese 2

Vanuit de meervoudige variantieanalyse, waarbij de variabelen leeftijd, geslacht en opleidingsniveau zijn gecombineerd, blijken er significante verschillen te zijn in de gemiddelde mate van geluk per beroepsgroep tussen typen mensen. De grootste verschillen treden op tussen twee tegenovergestelde typen mensen. Type 12: 4, M, H voelt zich gemiddeld het gelukkigst ($M_{12} = 7,72$) en type 13: 1, V, L voelt zich gemiddeld het

ongelukkigst ($M_{13} = 7,19$). Het verschil is klein met 0,53. Het grootste verschil in spreiding tussen negen hoofdgroepen is 0,483. Zodra wordt ingezoomd op de verschillen in geluk tussen typen mensen binnen beroepsgroepen worden de verschillen groter. De gemiddelde gelukcijfers tussen beroepsgroepen varieert van 5,73 tot en met 8,61. Type 2: 1, M, M scoort gemiddeld het hoogst met 8,61 in de beroepsgroep (315) bestuurders en technici voor schepen en luchtvaartuigen en type 4: 2, M, L scoort gemiddeld het laagst in de beroepsgroep (941) assistenten bij de bereiding van levensmiddelen met een score van 5,73. Dit geeft een verschil van maar liefst 2,88. Om de vraag te beantwoorden in welke beroepsgroepen wat voor typen mensen zich bijzonder gelukkig dan wel ongelukkig voelen, zijn de gelukkigste en ongelukkigste beroepen van 24 typen mensen in tabel 6 samengevat.

Tabel 6: Samenvattend overzicht van de gelukkigste en ongelukkigste beroepen per menstype ($N = 125.359$)

Type	Gelukkigste beroepen	M	Ongelukkigste beroepen	M
1, M, L	Leidinggevende functies op het gebied van zakelijke diensten en op administratief gebied (121)	8,00	Bedieningspersoneel van machines voor de vervaardiging van producten van rubber, kunststof of papier (814)	6,70
1, M, M	Bestuurders en technici voor schepen en luchtvaartuigen (315)	8,61	Bedieningspersoneel van machines voor de vervaardiging van producten van rubber, kunststof of papier (814)	6,60
1, M, H	Directeuren van grote ondernemingen (112)	8,53	Kasbedienden, incasseerders e.d. (421)	7,11
2, M, L	Leidinggevende functies op het gebied van verkoop, marketing en ontwikkeling (122)	7,97	Assistenten bij de bereiding van levensmiddelen (941)	5,73
2, M, M	Bestuurders en technici voor schepen en luchtvaartuigen (315)	8,03	Bedieningspersoneel van machines voor de vervaardiging van producten van textiel, bont en leer (815)	6,18
2, M, H	Leidinggevende functies in de detail- en groothandel (142)	8,50	Andere ambachtslieden e.d. (754)	6,93
3, M, L	Sociaal-wetenschappers, theologen en bedienaars van de eredienst (263)	7,82	Bedieningspersoneel van machines en installaties voor de vervaardiging van chemische en fotografische producten (813)	6,53

3, M, M	Bedieningspersoneel van machines en installaties voor de vervaardiging van chemische en fotografische producten (813)	8,15	Andere verkopers (524)	6,12
3, M, H	Kasbedienden, incasseerders e.d. (421)	8,40	Bibliothecarissen, archivariissen en conservatoren (262)	6,18
4, M, L	Ongeschoolde arbeiders in de mijnbouw en de bouwnijverheid (931)	8,55	Assembleurs (821)	6,69
4, M, M	Voedselverwerkende beroepen e.d. (751)	8,36	Huishoudelijke hulpen en schoonmakers in huishoudens, hotels en kantoren (911)	6,76
4, M, H	Juristen (261)	8,42	Databank- en netwerk specialisten (252)	6,59
1, V, L	Verpleegkundigen en assistent-verloskundigen (322)	8,08	Assistenten bij de bereiding van levensmiddelen (941)	6,40
1, V, M	Andere specialisten op het gebied van de gezondheidszorg (226)	8,00	Leidinggevende functies op het gebied van zakelijke diensten en op administratief gebied (121)	6,59
1, V, H	Vakspecialisten bij de overheid (335)	8,08	Huishoudelijke hulpen en schoonmakers in huishoudens, hotels en kantoren (911)	6,20
2, V, L	Kasbedienden, incasseerders e.d. (421)	7,73	Kinderverzorgers en onderwijsassistenten (531)	6,63
2, V, M	Andere verleners van persoonlijke diensten (516)	7,73	Assistenten bij de bereiding van levensmiddelen (941)	6,50
2, V, H	Natuur- en aardwetenschappers (211)	8,00	Ongeschoolde arbeiders op het gebied van vervoer en opslag (933)	6,45
3, V, L	Andere elementaire beroepen (962)	7,75	Assembleurs (821)	6,68
3, V, M	Chauffeurs van auto's en bestelwagens en bestuurders van motorrijwielen (832)	8,14	Tuinders en akkerbouwers (611)	6,57
3, V, H	Juristen (261)	7,68	Vakspecialisten op artistiek, cultureel en culinair gebied (343)	6,68
4, V, L	Kassabedienden en kaartverkopers	8,17	Chauffeurs van auto's en	6,31

(523)			bestelwagens en bestuurders van motorrijwielen (832)	
4, V, M	Specialisten op administratief gebied (242)	8,50	In- en verkopers en makelaars (332)	7,00
4, V, H	Juristen (261)	8,17	Bibliothecarissen, archivariissen en conservatoren (262)	6,45

Groene markering betekent gemiddeld hoogste gelukcijfer, rode markering betekent gemiddeld laagste gelukcijfer van 24 typen.

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Als verdieping op voorgaande variantieanalyse zijn als vierde specificatievariabele sociaaleconomische kenmerken toegevoegd. Uit de meervoudige variantieanalyses met vier specificatievariabelen blijkt dat zowel getrouwde als niet getrouwde hoog opgeleide mannen uit generatie 2 in de top van de gelukkigste beroepsgroepen staan. Hoog opgeleide mannen uit generatie 2, die niet getrouwd zijn (2, M, H, NG) voelen zich bijzonder gelukkig in (142) leidinggevende functies in de detail- en groothandel (M = 8,73) en hoog opgeleide mannen uit generatie 2, die wel getrouwd zijn (2, M, H, G) voelen zich bijzonder gelukkig als (221) arts (M = 8,65). Gedetailleerde informatie over de uitkomsten van het combineren van vier specificatievariabelen zijn terug te lezen in mijn onderzoek.

Hypothese 3

Voor hypothese 3 zijn de standaarddeviaties nader bekeken en vergeleken om te toetsen of er verschillen zijn in de zekerheid van geluk per beroepsgroep tussen typen mensen en in welke beroepsgroepen de kans op geluk groot dan wel klein is. Aan elke standaarddeviatie is een score toegewezen om de mate van spreiding te beoordelen. De score⁴ geeft aan of er een zeer lage spreiding (- -), lage (-), gemiddelde (+/-), hoge (+) of zeer hoge spreiding binnen de beroepsgroep is. De beroepsgroepen met bijzonder hoge gelukcijfers en een zeer lage spreiding (- -) hebben de grootste kans op geluk. In tabel 7 zijn de beroepsgroepen over 24 typen met bijzonder hoge en lage gelukcijfers en een zeer lage spreiding (- -) samengevat.

⁴ Zeer lage spreiding SD < 1,000 = - -, lage spreiding SD 1,000 t/m 1,300 = - , gemiddelde spreiding SD 1,300 t/m 1,600 = +/-, hoge spreiding SD 1,600 t/m 2,000 = +, zeer hoge spreiding SD > 2,000 = + +.

Tabel 7: Samenvattend overzicht van bijzonder hoge en lage gelukcijfers met een zeer lage spreiding per menstype ($N=125.359$)

Type	Beroepsgroep	Kans geluk groot	Kans ongeluk groot
1, M, M	Bestuurders en technici voor schepen en luchtvaartuigen (315)	8,61	
2, M, H	Leidinggevende functies in de detail- en groothandel (142)	8,50	
4, M, L	Toezichthouders huishoudelijk personeel, conciërges (515)	8,50	
4, V, M	Specialisten op administratief gebied (242)	8,50	
3, M, H	Kasbedienden, incasseerders e.d. (421)	8,40	
1, M, H	Bestuurders en technici voor schepen en luchtvaartuigen (315)	8,25	
4, M, H	Auteurs, journalisten en taalkundigen (264)	8,23	
3, M, H	Directeuren van grote ondernemingen, beleidsvoerende functies, leden van wetgevende lichamen (11)	8,21	
4, M, H	Natuur- en aardwetenschappers (211)	8,18	
3, M, M	Bedieningspersoneel van machines en installaties voor de vervaardiging van chemische en fotografische producten (813)	8,15	
1, M, H	Vakspecialisten op het gebied van sport en fitness (342)	8,07	
1, M, L	Leidinggevende functies op het gebied van zakelijke diensten en op administratief gebied (121)	8,00	
2, V, H	Leidinggevende functies in de detail- en groothandel (142)	7,91	
3, V, M	Leidinggevende functies in de industrie, de mijnbouw, de bouwnijverheid en de handel (132)	7,90	
2, V, L	Kasbedienden, incasseerders e.d. (421)	7,89	
2, V, M	Leidinggevende functies in de detail- en groothandel (142)	7,72	
2, V, H	Leidinggevende functies op het gebied van andere diensten (143)	7,71	
2, V, M	Leden van wetgevende lichamen, beleidsvoerende functies (111)	7,70	
3, V, H	Kelners en barpersoneel (513)	7,55	
2, M, H	Paramedici (224)		7,00
1, V, M	Technici op het gebied van de natuurkunde en ingenieurswetenschappen (311)		6,85
1, V, H	Verpleegkundigen en assistent-verloskundigen (322)		6,81

3, V, H	Voorraadbeheerders en medewerkers logistiek (832)	6,81
2, V, L	Chauffeurs van auto's en bestelwagens en bestuurders van motorrijwielen (432)	6,64

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Het is opvallend dat de spreiding van gelukcijfers binnen gelukkige beroepsgroepen lager is dan binnen ongelukkige beroepsgroepen. De beroepsgroepen met relatief hoge gelukcijfers en een zeer lage spreiding hebben een grote kans op geluk. Deze beroepen worden voornamelijk ingenomen door hoog opgeleide mannen. De beroepsgroepen met relatief lage gelukcijfers en een zeer lage spreiding zijn voornamelijk vrouwelijke typen. Het hoogste gelukcijfer is een 8,61 en het laagste gelukcijfer een 6,64. Of een gelukcijfer van 6,64 tot ongelukkig bestempeld mag worden, valt te betwisten.

V. Conclusie

De hoofdbevindingen van mijn onderzoek “*Beroep en geluk in Nederland*” zijn in dit artikel samengevat. Op basis van de resultaten uit de kwantitatieve analyse, waarin drie hypothesen zijn getoetst, probeer ik antwoord te geven op de centrale onderzoeksvraag: *in welke beroepsgroepen voelen wat voor typen mensen zich het gelukkigst in Nederland en in hoeverre is het zeker dat een beroepsgroep gelukkig maakt?* Samenvattend kunnen we concluderen dat de mate en spreiding van geluk binnen beroepsgroepen afhankelijk is van het type mens. In welke beroepsgroep iemand zich gelukkig dan wel ongelukkig voelt en hoe groot de kans op geluk is, is afhankelijk van de combinatie van persoonskenmerken. Een gemiddeld gelukcijfer waarbij is gekeken naar een combinatie van persoonskenmerken zegt veel meer dan wanneer er één persoonskenmerk is geanalyseerd. De gelukcijfers tussen beroepsgroepen over 24 typen mensen variëren met een verschil van 2,88. Door middel van het vormen van 24 typen mensen, aan de hand van drie basis persoonskenmerken, is het goed mogelijk om op gedetailleerd niveau te beschrijven in welke beroepsgroepen iemand zich gelukkig dan wel ongelukkig voelt en hoe groot dan wel klein de kans op geluk is. In dit onderzoek richt ik mij niet op de vraag waarom mensen zich bijzonder gelukkig voelen in bepaalde beroepsgroepen. Het blijft een vraag of dit een kwestie is van zelfselectie of dat er andere factoren ten grondslag liggen.

VI. Discussie

Een sterk aspect van het onderzoek is de grootte van de dataset en het gedetailleerde niveau van de beroepsgroepen. Er zijn in totaal 125.359 respondenten over 128 verschillende beroepsgroepen geanalyseerd. Doordat er niet te veel specificaties worden gecombineerd bij het vormen van 24 basistypen blijft het onderzoek overzichtelijk en bruikbaar voor de praktijk. Er blijven voldoende respondenten over voor een betrouwbare analyse. Enige voorzichtigheid is geboden over de uitspraken waarbij vier specificatievariabelen zijn gecombineerd. Het aantal respondenten dat overblijft na het combineren van vier specificatievariabelen is in sommige beroepsgroepen te beperkt ($N < 10$).

Het is belangrijk dat het loonwijzeronderzoek wordt voortgezet. Hoe meer respondenten verzameld worden en de enquête volledig invullen, des te meer respondenten er na het combineren van persoonskenmerken overblijven voor analyse. Inzicht in de mate van geluk binnen gedetailleerde beroepsgroepen levert zeer bruikbare informatie op voor het kunnen verhogen van geluk. Hoe meer respondenten beschikbaar zijn, hoe meer persoonskenmerken gecombineerd kunnen worden.

Ik denk dat het verhogen van geluk deels in eigen handen ligt. Als we ons bij de beroepskeuze verdiepen in de beroepsgroepen waarin mensen zich gelukkig dan wel ongelukkig voelen, kan ook de gemiddelde mate van geluk van een beroep worden meegenomen in de afweging. Daarnaast vind ik het verhogen van geluk tot op zekere hoogte een taak van organisaties en de overheid. Meer geluk zorgt immers voor meer gezondheid en succes (Lyubomirsky, King & Diener, 2005, Scott, 2008). Met behulp van dit onderzoek kan men beleidsmatig acties inzetten om de aantrekkelijkheid van bepaalde beroepen of branches te vergroten.

Het loonwijzeronderzoek is wereldwijd actief. Het is aan te bevelen om het onderzoek in de huidige vorm te herhalen voor andere landen om vervolgens de vergelijking in de mate en spreiding van geluk binnen beroepsgroepen tussen landen op te zoeken. In dit onderzoek is eerst verkend waar de verschillen in geluk optreden en hoe groot deze verschillen zijn. Kortom, een gedegen basis voor vervolgonderzoek naar de waaromvraag en vergelijkend onderzoek tussen landen is gelegd.

Literatuurlijst

- Bartels, M., & Boomsma, D. I. (2009). Born to be happy? The etiology of subjective well-being. *Behavior Genetics*, 39(6), 605–615.
- Breedveld, K., & Broek, A. van der (2003). De meerkeuzemaatschappij: Facetten van de temporele organisatie van verplichtingen en voorzieningen. *Sociaal en Cultureel Planbureau*. Den Haag.
- Diener, E. (2000). Subjective well-being. The science of happiness and a proposal for a national index. *American Psychologist*, 55(1), 34-41.
- Giddens, A. (1991). *Modernity and self-identity. Self and society in the late modern age*. Cambridge: Polity Press.
- Gilbert, D. (2006). *Stumbling on Happiness*. New York: Random House.
- Leeuwen, J. van (2011). *Geluk en beroep in Nederland*. Erasmus Universiteit.
- Lyubomirsky, S., King, L., & Diener, E. (2005). The benefits of frequent positive affect: Does happiness lead to success? *Psychological Association*, 131(6), 803–855.
- Lyubomirsky, S., Sheldon, K. M., & Schkade, D. (2005). Pursuing happiness: The architecture of sustainable change. *Review of General Psychology*, 9(2), 111-131.
- Meijers, F., Kuijpers, M., & Winters, A. (2010). Studie- en beroepskeuze: een rationeel proces? In *Handboek Effectief Opleiden* (pp. 54-61).
- Scott, D. E. (2008). Happiness at Work. *The Tennessee Nurse*, 24, 11.
- Tijdens, K. G., Van Zijl, S., Hughie-Williams, M., Klaveren, M. van & Steinmetz, S. (2010). Codebook and explanatory note on the WageIndicator dataset, a worldwide, continuous, multilingual web-survey on work and wages with paper supplements. Amsterdam: University of Amsterdam, AIAS Working Paper 102.
- Veenhoven, R. (1998). Vergelijken van geluk in landen. *Sociale Wetenschappen*, 41, 58-84.
- Veenhoven, R. (2000). The four qualities of life. Ordering concepts and measures of the good life. *Journal of Happiness Studies*, 1(1), 1-39.

Veenhoven, R. (2001). What we know about happiness.

Veenhoven, R. (2006). Gezond geluk. Effecten van geluk op gezondheid en wat dat kan betekenen voor de preventieve gezondheidszorg. Verkenningstudie in het kader van het programma 'Gezond leven' van ZonMw.

Veenhoven, R. (2009). Groter geluk voor een groter aantal: is dat mogelijk en wenselijk? *Ethiek & Maatschappij, themanummer Geluk & politiek*, 12 (1), 25-50.

Vocht, A., de (2010). Basishandboek SPSS 18 Statistics. Utrecht: Bijleveld Press.

Websites

International Labour Office (2012). International Standard Classification of Occupations 2008 (ISCO-08): Structure, group definitions and correspondence tables. Verkregen op 27 december 2013: http://www.ilo.org/global/publications/ilo-bookstore/order-online/books/WCMS_172572/lang--en/index.htm

Centraal Bureau voor de Statistiek (2013). Begrippen. Verkregen op 16 december 2013: <http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/methoden/begrippen/default.htm?ConceptID=120>

INLEIDING

Door de geschiedenis heen beschouwden filosofen geluk als het hoogste goed en de ultieme motivatie voor menselijk handelen. Er werd veel over geluk getheoretiseerd, maar geen empirisch onderzoek uitgevoerd. Jarenlang werd geluk door psychologen genegeerd, hoewel menselijk ongeluk werd uitgediept. Hier hebben gedrags- en sociale wetenschappers verandering in gebracht (Diener, 2000). In de tweede helft van de 20e eeuw bracht de sociale wetenschap een doorbraak. Nieuwe methoden voor empirisch onderzoek maken het mogelijk om inductief voorwaarden voor geluk te identificeren en theorieën te toetsen. Onderzoek naar geluk neemt nu snel toe en het aantal publicaties stijgt in 2008 naar meer dan negenhonderd per jaar (Veenhoven, 2009a).

Over de hele wereld wordt door mensen steeds meer belang gehecht aan gelukkig zijn (Diener, 2000). Dit is ook terug te zien in het bedrijfsleven, waar steeds meer organisaties zich richten op nieuwe vormen van werken. Gelukkig zijn op het werk is belangrijk en een fundamenteel onderdeel van iemands levenstevredenheid, omdat mensen een groot deel van hun tijd aan werken besteden. Het ervaren van geluk op het werk levert zowel belangrijke persoonlijke voordelen voor werknemers op, maar is ook een factor voor zakelijk succes (Scott, 2008). Talrijke studies tonen aan dat gelukkige mensen succesvoller zijn in meerdere levensdomeinen (Lyubomirsky, King & Diener, 2005). Maar wat maakt mensen gelukkig? Wat kan men doen om geluk na te streven en is geluk te beïnvloeden of zelfs te verhogen?

Uit literatuuronderzoek blijkt dat de mate van geluk beheerst wordt door drie belangrijke factoren 1) erfelijkheid, 2) levensomstandigheden (zoals woonomgeving, leeftijd, geslacht, burgerlijke staat, inkomen) en 3) activiteiten (bewust en onbewust). Lyubomirsky, Sheldon en Schkade (2005) hebben onderzoek gedaan naar de mogelijkheid om een gelukkiger mens te worden. Voor 50 % wordt geluk bepaald door erfelijkheid. De rest van de verschillen wordt veroorzaakt door de (directe) omgeving, omdat mensen zich bewust of onbewust aan hun omgeving aanpassen. Een recent onderzoek van Bartels en Boomsma (2009) toont aan dat ongeveer 30 % van de verschillen in geluk erfelijk zijn. Ongeveer 25 % van de verschillen in geluk wordt verklaard door verschillen in levensomstandigheden en ongeveer 45 % lijken we in eigen hand te hebben, deels in vaardigheden die we ontwikkelen en deels in de keuzes die we zelf maken. Sturing op de factor geluk-relevante activiteiten biedt de beste kansen voor het duurzaam verhogen van geluk (Lyubomirsky, Sheldon & Schkade, 2005).

Volgens het *World Happiness Report* (CNN, 2013) behoort Nederland tot één van de gelukkigste landen ter wereld en moeten mensen die op zoek zijn naar meer geluk en tevredenheid in het leven naar Noord-Europa. Het geluk in Nederland ligt hoog omdat de keuzevrijheid groot is. De moderne meerkeuzemaatschappij biedt enerzijds mogelijkheden tot het benutten van levenskansen en anderzijds kan het maken van levenskeuzes ook lastig zijn. Er is behoefte aan informatie over consequenties voor geluk, zodat mensen beter geïnformeerde beslissingen kunnen nemen (Veenhoven, 2006).

1.1 Aanleiding en relevantie

In overeenstemming met Lyubomirsky, Sheldon en Schkade (2005) denk ik dat geluk in zekere mate zelf gestuurd en bepaald kan worden en daardoor in eigen handen ligt. Gemaakte keuzes en daaropvolgende acties hebben invloed op hoe gelukkig iemand zich voelt. Omdat werk een groot deel van iemands leven beslaat, is de keuze voor beroep een belangrijke factor voor het kunnen verhogen van geluksgevoel. Om deze reden is onderzocht in wat voor beroepen mensen het meest gelukkig zijn. Deze scriptie richt zich op de vragen in welke beroepsgroepen mensen zich gelukkig dan wel ongelukkig voelen en in hoeverre geluk verschilt tussen typen mensen.

Dit onderzoek is zowel maatschappelijk als wetenschappelijk van belang. Inzicht verkrijgen in de mate van geluk per beroepsgroep tussen verschillende typen mensen is nuttig in het kader van beroepskeuze. Dit biedt mensen, zoals jij en ik, de informatie om een bewustere en passende beroepskeuze te maken. Het is verstandig om mensen al op jonge leeftijd te betrekken en te informeren over een bewuste beroepskeuze, aangezien men op jonge leeftijd vaak keuzes maakt, die verwacht worden of omdat de omgeving dit beïnvloedt. Daarnaast zijn beroepskeuzeadviseurs geïnteresseerd in hoe (on)gelukkig mensen zijn, die voor een bepaald beroep hebben gekozen. Met dit inzicht kunnen adviseurs gerichtere beroepskeuzeadviezen uitbrengen, die aansluiten op de wensen en behoeften van zowel werknemers als werkgevers. Onderzoek naar de mate van geluk tussen gedetailleerde beroepsgroepen is onderbelicht en onderontwikkeld. Gezien het feit dat door uitstroom van ouderen een krapte op de arbeidsmarkt zal ontstaan, is het erg belangrijk voor werkgevers om goede werknemers te binden en te behouden. Hiermee worden de perspectieven voor geluk op het werk vergroot.

1.2 Onderzoeksvragen

De centrale probleemstelling luidt: *in welke beroepsgroepen voelen wat voor typen mensen zich het gelukkigst in Nederland en in hoeverre is het zeker dat een beroepsgroep gelukkig maakt?* De centrale onderzoeksvraag kan worden uitgesplitst naar de volgende onderzoeksvragen:

1. Verschilt geluk tussen beroepsgroepen in Nederland als er gekeken wordt naar het gemiddelde en de spreiding van geluk?
2. Indien ja, in welke beroepsgroepen voelt men zich relatief het gelukkigst dan wel ongelukkigst? In welke beroepsgroepsgroepen verschilt geluk het meest?
3. Zijn er typen mensen die zich meer of minder gelukkig voelen in bepaalde beroepsgroepen? Indien ja, wat voor typen mensen voelen zich bijzonder gelukkig in wat voor beroepsgroepen?
4. Hoe groot of klein zijn de verschillen in de mate van geluk per beroepsgroep tussen typen mensen? In welke beroepsgroepen is de kans op geluk het grootst dan wel het kleinst?

1.3 Leeswijzer

De onderzoeksvragen worden beantwoord in het vervolg van deze scriptie. In hoofdstuk 2 wordt het theoretische kader besproken. Hierin wordt aandacht besteed aan de begrippen geluk en beroep en de betekenissen van deze twee concepten. Daarnaast worden de componenten, determinanten, consequenties en meetbaarheid van geluk belicht en wordt eerder onderzoek naar geluk, beroep en werk aangehaald. Hoofdstuk 2 wordt afgesloten met een weergave van het conceptueel model en de formulering van drie hypothesen met open vragen. In het derde hoofdstuk wordt nader ingegaan op de data en methodologie van het onderzoek. Vervolgens zijn in hoofdstuk 4 de resultaten vanuit de kwantitatieve analyse uiteengezet, waarna afsluitend in hoofdstuk 5 en 6 de conclusie en discussie volgen. In het laatste hoofdstuk is de bruikbaarheid van het onderzoek voor de praktijk besproken met enige reflectie op de beperkingen en worden er aanbevelingen voor vervolgonderzoek gedaan.

2. THEORIE

In dit hoofdstuk wordt het theoretische kader besproken. Aan de hand van bestaande wetenschappelijke literatuur worden de begrippen geluk en beroep en de betekenissen van deze twee concepten toegelicht. De componenten, determinanten en consequenties van geluk

komen aan de orde en ik beschrijf de meetbaarheid en bruikbaarheid van het concept geluk. Vervolgens wordt gerefereerd naar eerder relevant onderzoek. Tot slot wordt een weergave van het conceptuele model getoond en zijn de hypothesen en open vragen geformuleerd.

2.1 Het begrip geluk

Geluk is een woord met veel betekenissen en in de literatuur worden verschillende definities en concepten gebruikt om geluk te omschrijven. De discussie wordt bemoeilijkt, omdat verschillende betekenissen vaak door elkaar worden gebruikt (Veenhoven, 2009). De betekenissen worden verduidelijkt aan de hand van onderstaande indeling in de kwaliteiten van leven.

2.2 Kwaliteiten van leven

Veenhoven (2002, 2000) classificeert een tweedeling tussen de kwaliteit van levenskansen en levensuitkomsten en uiterlijke en innerlijke kwaliteiten. Samen impliceren ze vier kwaliteiten van leven 1) leefbaarheid van de omgeving, 2) levensvermogen van het individu, 3) extern nut van het leven en 4) innerlijke waardering van het leven. In onderstaande matrix zijn de vier kwaliteiten uiteengezet. Op de horizontale as staan de uiterlijke (externe) en innerlijke (interne) kwaliteiten en op de verticale as staan de levenskansen en levensuitkomsten. De viervoudige matrix in tabel 1 dient als hulpmiddel om verschillende, inhoudelijke betekenissen te verkennen.

Tabel 1: Viervoudige matrix van de kwaliteiten van leven

	Uiterlijke (externe)	Innerlijke (intern)
Levenskansen (mogelijkheden)	Leefbaarheid van de omgeving	Levensvermogen van het individu
Levensuitkomsten (resultaten)	Nut van het leven (objectief)	Waardering van het leven (subjectief)

Bron: Veenhoven (2002, 2000).

Onder leefbaarheid van de omgeving (kwadrant 1) vallen goede leefomstandigheden, die relevant zijn om te voldoen aan de behoeften van de mens, zoals schone lucht, het hebben van een huis en sociale voorzieningen. Naast goede leefomstandigheden is het ook belangrijk dat mensen kunnen omgaan met de problemen van het leven. Dit wordt bepaald aan de hand van het levensvermogen van het individu (kwadrant 2) en omvat zowel de lichamelijke- als

geestelijke gezondheid van de persoon (Veenhoven, 2002, 2000).

De kwaliteitsbeoordeling van de levensuitkomsten maken onderscheid tussen de waarde voor je omgeving en de waarde voor jezelf. Het nut van het leven (kwadrant 3) veronderstelt hogere waarden en het leven van een persoon kan nuttig zijn zonder dat iemand het weet. Innerlijk bewustzijn is niet vereist. De waardering van het leven (kwadrant 4) vertegenwoordigt de uitkomsten van het leven voor het individu zelf. Het beoordeelt de kwaliteit van leven vanuit het perspectief van de toeschouwer. Men is zich bewust van zijn of haar (on)geluk (Veenhoven, 2000).

In toenemende mate wordt het woord geluk in deze laatste betekenis gebruikt, dit wordt ook wel subjectieve levenskwaliteit of subjectief welbevinden genoemd (Veenhoven, 2009, 2002). In onderstaande paragraaf wordt het onderscheid tussen objectief en subjectief geluk beschreven en wordt dieper ingezoomd op de betekenis van het vierde kwadrant.

Subjectieve waardering van het leven (kwadrant 4)

In de wetenschap wordt onderscheid gemaakt tussen objectief geluk en subjectief geluk. Bij subjectief geluk (voldoening) zijn er geen vaste kwaliteitscriteria. Hierbij gaat het om de waardering van het eigen bestaan door het individu zelf (Veenhoven, 1988). Dit geldt voor het vierde kwadrant. Bij objectief geluk (voorspoed) voldoet het bestaan aan bepaalde kwaliteitseisen. Iemands leven kan door het individu zelf of door een buitenstaander worden beoordeeld. Dit geldt voor de overige drie kwadranten.

Mensen waarderen het leven op verschillende manieren (Veenhoven, 2009). De waardering van het leven door de persoon zelf wordt vaak aangeduid met de term voldoening (Veenhoven, 2000). Als er wordt ingezoomd op de subjectieve waardering van het leven (kwadrant 4) zijn er nog steeds verschillende betekenissen toe te schrijven. Veenhoven (2001) onderscheidt vier varianten van subjectieve levensvoldoening. Deze zijn uitgewerkt in tabel 2. De beoordeling van het leven kan betrekking hebben op een deel van het leven, maar ook op het leven als geheel. Deze tweedeling staat op de verticale as. Op de horizontale as wordt onderscheid gemaakt tussen voorbijgaande- en duurzame voldoening. Voldoening kan van korte duur of blijvend zijn. De varianten zijn verwant aan elkaar, maar betekenen niet hetzelfde.

Tabel 2: Vier varianten van subjectieve levensvoldoening

	Vorbijgaande	Duurzame
Deel van het leven	Onmiddellijke voldoening	Gedeeltelijke voldoening
Leven als geheel	Topervaring	Levensvoldoening (geluk)

Bron: Veenhoven (2009, 2002, 2001).

Vorbijgaande genoegens bevredigen onmiddellijk en hebben betrekking op een deel van het leven, bijvoorbeeld een kop thee bij het ontbijt of het lezen van een goed boek. Voldoening kan ook duurzaam zijn en betrekking hebben op een bepaald domein van het leven. Aan de hand hiervan kan worden beoordeeld hoe gelukkig iemand is met zijn of haar huwelijk of werk. Voldoening met een deel van het leven geeft geen garantie op voldoening met het leven als geheel (Veenhoven, 2009).

Topervaringen zijn vaak van korte duur, maar heel intens en raken het leven als geheel. Het vierde kwadrant staat voor duurzame tevredenheid met het leven als geheel. Deze duurzame vorm van voldoening met het leven als geheel staat centraal in huidige sociologische onderzoeken en maakt onderdeel uit van de literatuur over subjectief welzijn (Veenhoven, 2009). Veenhoven (1970) heeft het begrip geluk afgebakend en definieert geluk als: “*een betrekkelijk constante toestand van overwegende tevredenheid met het leven als geheel*”. In de betekenis van levensvoldoening definieert Veenhoven (2006) geluk als: “*de mate waarin iemand voldoening schept in het eigen leven als geheel*”. Men is zich bewust van zijn of haar (on)geluk. Het houdt zich bezig met de cognitieve en affectieve evaluaties van iemands leven als geheel. Kortom, hoe en waarom ervaren mensen hun leven op een bepaalde manier? (Diener, 2000).

2.3 Componenten van geluk

Mensen beoordelen hun leven op basis van gevoel (affectieve evaluaties) en verstand (cognitieve evaluaties). Het gevoelsniveau maakt het mogelijk om gevoelens over langere periode in te schatten. Door ons denkvermogen zijn we in staat vergelijkingen te maken tussen verlangens en werkelijkheid en in te schatten of deze verlangens gerealiseerd kunnen worden. We spreken dan over tevredenheid. De twee componenten van geluk, gevoelsniveau en tevredenheid, worden beschouwd als een tussenstap in de beoordeling van het leven als geheel (Veenhoven, 2009).

Mensen reflecteren op hun eigen ervaringen. De meeste mensen beoordelen het leven door gevoel en verstand te combineren, dit is mede afhankelijk van het object. Wat gaat er

eigenlijk om in mensen wanneer ze hun leven evalueren? Bij het evalueren van ons leven waarderen we vaak de domeinen van het leven, bijvoorbeeld hoe voelen we ons over het werk of huwelijk. Ook vormen de meeste mensen gedachten over afzonderlijke kwaliteiten van het leven, bijvoorbeeld hoe uitdagend of betekenisvol het leven is (Veenhoven, 2000). De componenten zijn apart te meten, maar in dit onderzoek is geluk als geheel gemeten.

2.4 Meten van geluk

De beste methode om subjectief geluk te meten, is door mensen te vragen naar de waardering van het leven als geheel. Innerlijke evaluaties over het leven zijn niet goed af te leiden uit activiteiten of gelaatsuitdrukkingen (Veenhoven, 1988). Geluk is met behulp van grootschalige enquêtes onder het publiek goed te meten (Veenhoven, 1998). Aangezien de focus ligt op de hoeveelheid geluk wordt er veelal gebruik gemaakt van directe vragen met vaste antwoordmogelijkheden (Veenhoven, 2000). De resultaten bij het stellen van één enkele vraag verschillen nauwelijks ten opzichte van de resultaten bij het stellen van meerdere vragen over geluk (Veenhoven, 2002). Geluk kan dus goed worden gemeten aan de hand van één vraag. Empirische studies tonen een redelijke validiteit, betrouwbaarheid en vergelijkbaarheid bij het meten van geluk in de zin van levensvoldoening (Veenhoven, 2000). De validiteit en betrouwbaarheid van dit onderzoek zijn beschreven in paragraaf 3.5 kwaliteitscriteria.

2.5 Determinanten van geluk

Veenhoven (1970) benoemt dat geluk zowel met individuele eigenschappen van mensen als met omgevingsfactoren in verband kan worden gebracht. Hij heeft een aantal condities voor geluk in kaart gebracht en vastgesteld welke omstandigheden kenmerkend zijn voor meer en minder gelukkige mensen. Onderzoek naar verschillen in geluk in Nederland toont aan dat niet alle Nederlanders even gelukkig zijn. Veenhoven (2011) stelt aan de hand van het tweelingenonderzoek van Bartels en Boomsma (2009) dat ongeveer 30 % van de verschillen in geluk erfelijk zijn. 25 % van de verschillen in geluk schrijft hij toe aan verschillen in levensomstandigheden, 5 % door verschillen in leeftijd, geslacht, opleiding en inkomen, 10 % door verschillen in sociale positie en 10 % door ongelukken. Er blijft dan nog ongeveer 45% over voor aangeleerd gedrag (25%) en bewuste levenskeuzes (20%) die men maakt (Veenhoven, 2011). Onderzoek heeft aangetoond dat tevredenheid met levensdomeinen, zoals werk, gezinsleven en vrije tijd positief samenhangen met tevredenheid met het leven als

geheel (Olsson et al., 2013). In de volgende paragraaf wordt ingegaan op de determinant activiteiten, die mensen ondernemen.

Keuzevrijheid

Uit enquêtes blijkt dat geluk mede afhankelijk is van iemands vermogen om geluiskansen te benutten. Dit betekent dat geluk afhankelijk is van de levenskeuzes die men maakt, zoals de keuze voor een bepaald beroep of een partner. Hoe beter deze keuzes aansluiten op de wensen en behoeften, hoe groter de kans op een gelukkiger leven. Om gelukkig te zijn, moet men de juiste keuzes maken en dat is lastig in de moderne meerkeuzemaatschappij. Keuzes kunnen namelijk anders uitpakken dan men zich had voorgesteld. Vanuit dit perspectief dient men geïnformeerd te worden over de consequenties van gedrag op geluk zodat mensen beter geïnformeerde beslissingen kunnen nemen. Nader onderzoek naar de effecten van geluk, waarbij men voor een keuze staat, bijvoorbeeld bij het kiezen van een bepaald beroep, opleiding of partner is hierbij vereist (Veenhoven, 2006).

Het gemiddelde geluk ligt hoger in landen die gekenmerkt worden door welvaart, vrijheid en tolerantie (Veenhoven, 2006). Dit wordt ook bevestigd door Inglehart et. al (2008). Zij hebben onderzoek gedaan naar de ontwikkelingen van geluk over de periode 1981 tot en met 2007 en het verband met de vrije keuze binnen samenlevingen. Toenemende economische ontwikkelingen, democratisering en sociale tolerantie hebben ertoe geleid dat mensen een grotere vrije keuze ervaren, wat vervolgens heeft geleid tot een hogere mate van geluk over de hele wereld.

Enerzijds wordt de toenemende keuzevrijheid positief gewaardeerd, anderzijds kan dit ook tot twijfel leiden (Breedveld & Van den Broek, 2002). Schwartz (2004) toont in zijn boek *“The Paradox of Choice”* aan dat een overvloed aan keuzes mensen ongelukkiger maakt. Door de vele keuzemogelijkheden is het voor een individu steeds moeilijker om de juiste keuze te maken. Giddens (1991) stelt dat meer keuzevrijheid een grotere verantwoordelijkheid voor het individu met zich meebrengt. Als niet de juiste keuze wordt gemaakt, is men hier zelf verantwoordelijk voor. We kunnen ons gevoel van geluk moeilijk voorspellen, omdat we niet alles overzien (Gilbert, 2006). Hierdoor is er dringend behoefte aan informatie over consequenties voor geluk (Breedveld & Van den Broek, 2002).

De keuze voor een bepaald beroep blijkt van invloed op hoe gelukkig of ongelukkig iemand zich voelt. Volgens Sheldon en Lyubomirsky (2004) wordt 40% van de verschillen in geluk bepaald door doelbewuste activiteiten die mensen ondernemen. Veenhoven (2011)

schat het percentage van bewuste levenskeuzes op ongeveer 20%. Het lijkt er dus op dat er winst te behalen is uit voorlichting over de effecten van verschillende levenskeuzes, waaronder ook de beroepskeuze. Beter geïnformeerde beroepskeuzes dragen bij aan een groter geluk (Veenhoven, 2006).

2.6 Consequenties van geluk

Lyubomirsky, King en Diener (2005) benadrukken dat gelukkige mensen succesvoller zijn in meerdere levensdomeinen. Er wordt verondersteld dat geluk mensen onkritisch, zelfgenoegzaam en egoïstisch maakt. Empathie voor de minder gelukkige medemens zou afnemen en de aandacht voor eigen genoegens toenemen. Anderzijds wordt ook gesteld dat meer geluk een activerende uitwerking heeft en de openheid voor anderen bevordert. Als men gelukkiger is, functioneert de maatschappij beter doordat intieme relaties versterken en mensen socialer zijn.

Naast gevolgen op gedrag worden ook effecten op de gezondheid genoemd. Geluk hangt sterk samen met gezondheid en schijnt levensverlengend te werken. Dit betekent dat gezondheid bevorderd kan worden door mensen gelukkiger te maken (Veenhoven, 2006). In de volgende paragrafen wordt het begrip beroep en het besluitvormingsproces van de beroepskeuze toegelicht en eerder relevant onderzoek naar werk, beroep en geluk aangehaald.

2.7 Beroep

Het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS, 2013) definieert het begrip beroep als: “*de verzameling van werkzaamheden en taken, die behoren tot een baan van een persoon*”. Een beroep wordt volgens de Standaard Beroepenclassificatie 1992 (SBC, 1992) ingedeeld op basis van gelijksoortige takenpakketten. Een baan omvat: “*een expliciete of impliciete arbeidsovereenkomst tussen een persoon en een economische eenheid waarin is vastgelegd dat arbeid zal worden verricht waartegen een (financiële) beloning staat*”. Dit kunnen banen van werknemers en zelfstandigen zijn.

Beroepskeuze

Meijers, Kuijpers en Winters (2010) concluderen in hun onderzoek naar de besluitvorming van studie- en beroepskeuzes dat het matchingmodel van Parsons (1909) overheerst. Parsons (1909) beschreef in zijn boek “*Choosing a vocation*” drie belangrijke factoren bij het maken van loopbaankeuzes 1) duidelijk zelfinzicht, 2) kennis van beroepen en 3) het vermogen om

een relatie te leggen tussen de factoren 1 en 2. Parsons (1909) veronderstelt dat, wanneer iemand bewust voor een beroep kiest, hij of zij een passende keuze voor zichzelf maakt en daarmee de tevredenheid met het werk toeneemt. Tegelijkertijd neemt de arbeidsproductiviteit toe door het matchen van persoon en beroep. De benadering, waarin het matchen van persoon en beroep centraal staat, heeft vandaag de dag een grote invloed op de studie- en beroepskeuze theorieën. In dit model staat het geven van betrouwbare informatie, over de capaciteiten en loopbaanwensen van personen en de eisen die specifieke beroepen stellen, centraal (Meijers, Kuijpers & Winters, 2010).

Empirische studies tonen aan dat de arbeidstevredenheid en productiviteit toenemen en loopbanen stabiel worden naarmate de kenmerken van de werkomgeving en de persoonlijkheid van de werknemer meer met elkaar overeenstemmen. Volgens de *human capital theorie* handelt een individu rationeel door te investeren in de eigen loopbaan, met als gevolg meer waarde te creëren. Meijers, Kuijpers en Winters (2010) benadrukken echter dat jongeren bij het maken van hun studie- en beroepskeuze nauwelijks doelgericht handelen. Jongeren (en de meeste volwassenen) blijken niet goed in staat te zijn om zichzelf te reflecteren ten opzichte van hun omgeving en ouders laten de studie- en beroepskeuze in hoge mate over aan hun kinderen. *Nature* blijkt een belangrijkere rol te spelen in het keuzeprocess dan werd gedacht (Meijers, Kuijpers & Winters, 2010).

Volgens een survey onder Argentijnse studenten worden beslissingen van leerlingen vooral ingegeven door verwachtingen van toekomstige beloningen. Om bepaalde beroepskeuzes te begrijpen, is inzicht in de verwachtingen die mensen hebben vereist. De belangrijkste kenmerken van een aantrekkelijke loopbaan zijn opeenvolgend 1) hoog loon, 2) flexibiliteit, bijdrage aan de samenleving, 4) gebruik van creativiteit, 5) verkrijgen van sociale erkenning en 6) intellectuele uitdaging (Tacsir, 2010).

2.8 Eerder onderzoek naar geluk en werk

Bedrijven erkennen de samenhang tussen werknemersgeluk en een hogere productiviteit en betere resultaten (Scott, 2008). Als gevolg van de beroemde *Hawthorne Studies* is er meer waardering gekomen voor de psychische toestand van de werknemer, evenals het motiveren van sociale relaties op het werk. Focus op geluk in plaats van op succes en productiviteit leidt tot langdurige betrokkenheid, loyaliteit en motivatie (Scott, 2008).

Ook Warr en Clapperton (2010) concluderen dat onderzoek heeft aangetoond dat er een positieve samenhang bestaat tussen een hogere mate van geluk op het werk en betere

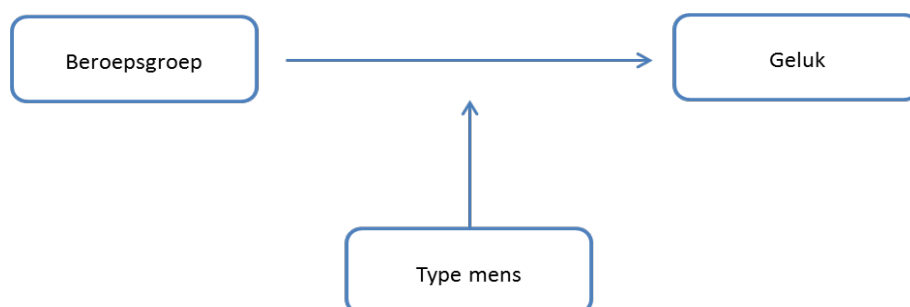
prestaties op het werk. Ze benoemen dat geluk op het werk niet alleen wordt bepaald door externe factoren, maar ook door verschillende persoonskenmerken en percepties tussen individuen. Het is bewezen dat werkloosheid geluk negatief beïnvloedt en dat het hebben van een baan een positieve invloed heeft (Warr & Clapperton, 2010).

2.9 Eerder onderzoek naar geluk en beroep in Nederland

Van Leeuwen (2011) heeft in haar afstudeeronderzoek onderzocht of er verschillen zijn in gemiddeld geluk tussen verschillende beroepen en bekeken of het gemiddelde geluk per beroep verschilt tussen typen mensen. In haar onderzoek heeft zij zicht gericht op de persoonskenmerken geslacht, leeftijd, opleidingsniveau en het hebben van thuiswonende kinderen. Een beperking van haar onderzoek is dat er na selectie te weinig respondenten overbleven ($N = 39.405$) om de vraag te kunnen beantwoorden welke typen mensen het gelukkigst zijn in welke beroepsgroepen. Zij concludeert dat er verschillen zitten in het ervaren geluk tussen verschillende beroepsgroepen, ook wanneer er onderscheid wordt gemaakt tussen verschillende typen mensen. Door een tekort aan respondenten heeft zij geen definitief antwoord kunnen geven op haar onderzoeksvraag: “welk beroep draagt het meeste bij aan de gelukbeleving van wat voor typen mensen?” In mijn onderzoek kom ik hier op terug.

2.10 Conceptueel model en hypothesen

Het conceptuele model, dat voor dit onderzoek is gebruikt, is in figuur 1 weergegeven. De variabelen uit het conceptuele model zijn nader uitgewerkt in paragraaf 3.4 variabelen en metingen. De hypothesen en open vragen zijn als volgt geformuleerd.

Figuur 1: Conceptueel model

Hypothese 1:

Er zijn verschillen in de gemiddelde mate van geluk tussen beroepsgroepen.

Open vraag: Indien ja, in welke beroepsgroepen zijn de verschillen het grootst dan wel het kleinst?

Hypothese 2:

Er zijn verschillen in de gemiddelde mate van geluk per beroepsgroep tussen typen mensen.

2a: De gemiddelde mate van geluk per beroepsgroep verschilt als er onderscheid wordt gemaakt tussen persoonskenmerken: leeftijd, geslacht, opleidingsniveau, burgerlijke staat en ouderschap.

2b: De gemiddelde mate van geluk per beroepsgroep verschilt tussen typen mensen als bovenstaande persoonskenmerken met elkaar worden gecombineerd.

Open vraag: Indien ja, in welke beroepsgroepen voelen wat voor typen mensen zich bijzonder gelukkig dan wel ongelukkig?

Hypothese 3:

Er zijn verschillen in de zekerheid van geluk per beroepsgroep tussen typen mensen.

Open vraag: Indien ja, in welke beroepsgroepen is de kans op geluk groot dan wel klein?

3. DATA EN METHODOLOGIE

In dit hoofdstuk worden de onderzoeksopzet en methodologie van het onderzoek beschreven. Allereerst wordt er een beschrijving gegeven van het wereldwijde loonwijzeronderzoek, *Wageindicator*. Vervolgens wordt ingegaan op de selectie van de data, de analyse en de variabelen en metingen vanuit het conceptueel model. Het hoofdstuk wordt afgesloten met een beschrijving van de kwaliteitscriteria (validiteit en betrouwbaarheid), die van toepassing zijn op dit onderzoek.

3.1 Loonwijzeronderzoek

Het onderzoek is kwantitatief van aard. De analyse is gebaseerd op het wereldwijde loonwijzeronderzoek van *WageIndicator*⁵ (www.wageindicator.org). *WageIndicator* werd in

---

⁵ Zie voor meer informatie het code boek en de toelichting op de Loonwijzer-dataset van Tijdens, K.G., Van Zijl, S., Hughie-Williams, M., Van Klaveren, M., & Steinmetz, S. (2010). Bron is opgenomen in de literatuurlijst.

2001 opgericht om een bijdrage te leveren aan een transparantere arbeidsmarkt voor zowel werknemers en werkgevers en staat in Nederland bekend als Stichting Loonwijzer. Door middel van (online) enquêtes en *deskresearch* wordt arbeidsmarkt informatie verzameld, vergeleken en gedeeld. De website dient als bibliotheek voor informatie over lonen, arbeidsrecht en loopbaanadvies. De organisatie is wereldwijd actief in meer dan 70 landen. Naast vragen over het salaris en het beroep worden in de enquêtes ook vragen gesteld over het subjectieve welzijn van respondenten. Deze informatie maakt het mogelijk om inzicht te verkrijgen in de gemiddelde mate en spreiding van geluk per beroepsgroep tussen typen mensen in Nederland.

3.2 Selectie van de data

Professor Kea Tijdens, wetenschappelijk coördinator van de *WageIndicator web-survey*, heeft een dataset gemaakt van de Nederlandse respondenten over de periode januari 2006 tot en met augustus 2013. Deze dataset wordt vertegenwoordigd door 313.655 respondenten. De survey wordt in meerdere landen uitgevoerd, maar in deze scriptie is de analyse beperkt tot Nederland, waardoor effecten van landenverschillen zijn uitgesloten. Als eerste is er aan de hand van de vraag: “*wat is uw huidige arbeidssituatie?*” een selectie gemaakt van alle werkende respondenten ($N = 260.821$). Dit betreft werknemers en zelfstandigen die werken op het moment van invullen van de enquête. Door alleen de werkende respondenten mee te nemen in de analyse is uitgesloten dat verschillen in geluk worden beïnvloed door het wel of niet hebben van werk. Vervolgens is er een tweede selectie gemaakt van alle respondenten met een valide waarde op de variabelen geluk > 1 , beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleidingsniveau, burgerlijke staat en ouderschap. De respondenten met een gelukscore van 1 geven onbetrouwbare responses en verstoren de normale verdeling van de dataset. Deze respondenten zijn daarom uitgesloten van analyse. Er zijn een groot aantal *missing values* gevonden. Veel respondenten zijn bij het invullen van de enquête vroegtijdig afgehaakt (*drop outs*). Na selectie blijven er 125.359 respondenten over voor de analyse.

3.3 Analyse

Met behulp van bestaande data uit het wereldwijde Loonwijzeronderzoek zijn drie hypothesen en open vragen getoetst. De resultaten per hypothese zijn beschreven in hoofdstuk 4. In dit onderzoek zijn de beroepsgroepen eenheid van analyse. Door middel van enkelvoudige en meervoudige variantieanalyses (*ANOVA*) worden hypothesen getoetst en gemiddelden en

standaarddeviaties berekend, met elkaar vergeleken en gerangschikt. De enkelvoudige variantieanalyse toetst de relatie tussen één onafhankelijk categorische variabele en één afhankelijke interval variabele en of gemiddelden van tenminste drie onafhankelijke groepen aan elkaar gelijk zijn. In hypothese 1 worden groepen onderscheiden op basis van één onafhankelijk variabele, namelijk beroepsgroep. De afhankelijke variabele is geluk. Met behulp van de enkelvoudige variantieanalyse (*One-Way ANOVA*) kunnen gelukgemiddelden van 128 beroepsgroepen met elkaar worden vergeleken. Groepen kunnen ook geanalyseerd en vergeleken worden als er meerdere onafhankelijke variabelen zijn. Met de meervoudige variantieanalyse (*Univariate ANOVA*) is het mogelijk te toetsen of er verschillen bestaan in de gemiddelde mate en spreiding van geluk tussen beroepsgroepen als er onderscheid wordt gemaakt tussen typen mensen. Voor het uitvoeren van de analyses en beschrijven van statistieken is gebruik gemaakt van het statistische computerprogramma SPSS 21.0 en Excel 2010.

3.4 Variabelen en metingen

In deze paragraaf worden de variabelen uit het conceptuele model geoperationaliseerd en beschreven. In de analyse wordt één afhankelijke- en één onafhankelijke variabele gebruikt, waarvan vijf specificatie variabelen. In tabel 3 zijn de variabelen, die in de variantieanalyses zijn gebruikt schematisch weergegeven.

Tabel 3: *Afhankelijke-, onafhankelijke- en specificatie variabele*

Afhankelijke variabele	Onafhankelijke variabele	Specificatie variabele
Geluk	Beroepsgroep	Type mens

Bron: *Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.*

3.4.1 *Afhankelijke variabele: geluk*

Er is één afhankelijke variabele gebruikt om de mate van geluk te meten. Geluk wordt gemeten met de variabele *satlife* en de vraag: “hoe tevreden bent u met het leven als geheel?” Deze continue variabele is onderverdeeld in tien antwoordcategorieën. Respondenten hebben aan de hand van een schaal van 1 tot en met 10 geantwoord hoe ontevreden (1) of tevreden (10) zij zijn. De respondenten met een gelukscore van 1 geven onbetrouwbare responses en verstoren de normale verdeling van de dataset. Deze gelukscores (*satlife* = 1) zijn uitgesloten

van analyse. De respondenten met een gelukscore van 10 zijn behouden. In tabel 4a is het gemiddelde (M), de standaarddeviatie (SD) en het bereik van de afhankelijke variabele geluk schematisch weergegeven. In tabel 4b is de verdeling van de variabele geluk terug te zien.

Tabel 4a: Beschrijvende statistieken van de afhankelijke variabele geluk (N = 125.359)

Variabele	M	SD	Bereik
Geluk	7,38	1,415	2 - 10

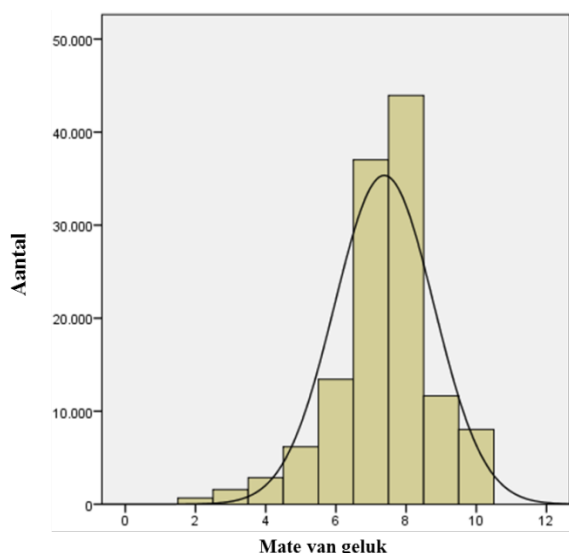
Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Tabel 4b: Verdeling van de afhankelijke variabele geluk (N = 125.359)

Geluk	N	Percentage (%)
2	668	0,5
3	1.587	1,3
4	2.854	2,3
5	6.177	4,9
6	13.425	10,7
7	37.028	29,5
8	43.942	35,1
9	11.645	9,3
10 (tevreden)	8.033	6,4

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Het algemene gemiddelde gelukcijfer bedraagt 7,38. De meeste respondenten (64,6 %) waarderen het leven als geheel met het cijfer 7 of 8. In figuur 2 is te zien dat de frequentieverdeling van de variabele geluk normaal verdeeld is (*skewness* = -0,737 en *kurtosis* = 1,434).

Figuur 2: Frequentieverdeling van de variabele geluk

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

3.4.2 Onafhankelijke variabele: beroepsgroep

De onafhankelijke variabele beroepsgroep is een discrete variabele en wordt gemeten aan de hand van de internationale standaard indeling van beroepen (ISCO08⁶). ISCO08 is gegenereerd door het *International Labour Office* van de Verenigde Naties en voorziet in een systeem om beroepsmatige informatie vanuit enquêtes te classificeren. Het wordt gebruikt als kader voor nationale classificaties om vergelijkend onderzoek tussen landen uit te kunnen voeren (ILO, 2012). De meetschaal van de onafhankelijke variabele is nominaal, omdat de beroepsgroepen niet aan elkaar gerelateerd zijn. In de dataset wordt onderscheid gemaakt tussen beroepsgroepen aan de hand van meerdere niveaus. Hoe hoger het niveau, hoe specifiek de beroepsgroepen zijn ingedeeld.

In dit onderzoek maak ik gebruik van ISCO 2008 niveau 1 en 3. De variantieanalyses zijn uitgevoerd met niveau 3, omdat deze variabele maar liefst 128 gedetailleerde beroepsgroepen onderscheidt. Door de grote dataset blijven er bij meervoudige variantieanalyses, waarbij meerdere onafhankelijke variabelen gecombineerd worden, genoeg cases beschikbaar voor analyse. Het aantal respondenten per beroepsgroep varieert tussen 0 en

⁶ Voor meer informatie over de structuur en definities van de beroepsgroepen verwijs ik naar International Labour Office (2012). Bron is opgenomen in de literatuurlijst.

5.737. De 128 beroepsgroepen van ISCO08 niveau 3 kunnen aan de hand van niveau 1 worden ingedeeld in negen hoofd beroepsgroepen. In mijn onderzoek wordt verwezen naar deze hoofdgroepen om gedetailleerde informatie op het hoogste aggregatieniveau samen te vatten. Hoe lager het beroepsgroep nummer hoe specialistischer en vaardiger de beroepsgroep. In tabel 5 is de verdeling van negen hoofdgroepen weergegeven. In bijlage 1 is de omschrijving, het gemiddelde geluk (M), de standaarddeviatie van geluk (SD), het aantal cases (N) en het betrouwbaarheidsinterval (95%) van alle 128 onderzochte beroepsgroepen terug te zien. Daarnaast is de afwijking ten opzichte van het algemene gelukgemiddelde (M = 7,38) berekend en aangegeven of de beroepsgroep voldoet aan het gestelde criterium van 10 cases per beroepsgroep.

Tabel 5: Verdeling van 9 hoofd beroepsgroepen aan de hand van ISCO08, niveau 1 (N = 125.359)

Beroepsgroep	N	Percentage (%)
1 Leidinggevende functies	10.991	8,8
2 Intellectuele, wetenschappelijke en artistieke beroepen	25.125	20,0
3 Technici en vakspecialisten	28.264	22,5
4 Administratief personeel	20.973	16,7
5 Dienstverlenend personeel en verkopers	14.562	11,6
6 Geschoolde landbouwers, bosbouwers en vissers	1.096	0,9
7 Ambachtsslieden	12.462	9,9
8 Bedieningspersoneel van machines en installaties, assembleurs	6.475	5,2
9 Elementaire beroepen	5.411	4,3

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

3.4.3 Specificatie variabele: type mens

De specificatievariabele type mens wordt gevormd door persoonskenmerken. In dit onderzoek zijn een vijftal persoonskenmerken gebruikt 1) leeftijd, 2) geslacht, 3) opleidingsniveau, 4) burgerlijke staat en 5) ouderschap. Deze persoonskenmerken zijn geselecteerd, omdat verondersteld wordt dat deze kenmerken, al dan niet gecombineerd, invloed hebben op de gemiddelde mate van geluk tussen beroepsgroepen. Mensen kunnen zich gemakkelijk identificeren met één van de gevormde typen. Bij het combineren en beschrijven van de basistypen is een maximum van drie specificatievariabelen gehanteerd, omdat het belangrijk

is genoeg cases over te houden voor een betrouwbare analyse. In onderstaande paragrafen zijn de specificatie variabelen, die gebruikt zijn in de analyse, uiteengezet.

Leeftijd

In de dataset is zowel de leeftijd als het geboortjaar van de respondent opgenomen. Aangezien de enquêtes vanaf 2006 tot en met 2013 zijn afgenomen, is het geboortjaar een vast gegeven en betrouwbaardere maat dan leeftijd. Om verschillen tussen leeftijd en de mate en spreiding van geluk te kunnen vergelijken, zijn de respondenten ingedeeld in vier leeftijdsgroepen. De variabele geboortjaar (*yybirth*) is gehercodeerd naar vier groepen volgens de generatie-indeling van Becker (1992) (Bontekoning, 2008). Dit heeft geleid tot de nieuwe variabele generatiegroepen. In tabel 6a is de verdeling per generatiegroep weergegeven.

Tabel 6a: Verdeling van de specificatie variabele leeftijd (N = 125.359)

Generatiegroepen (1930 – 2005⁷)	N	Percentage (%)
1 <i>Screenage</i> generatie (vanaf 1985)	16.544	13,2
2 Pragmatische generatie (1970-1984)	57.515	45,9
3 Generatie X (1955-1969)	42.073	33,6
4 Protest generatie (tot en met 1954)	9.227	7,4

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

79,5 % van de respondenten bevindt zich in de leeftijd van 30 tot en met 59. Het aantal respondenten na 2000 en voor 1940 is te beperkt (N = 131) om deze als aparte groepen op te nemen. Om deze reden zijn de respondenten na 2000 opgenomen in generatiegroep 1 en de respondenten voor 1940 in generatiegroep 4.

Geslacht

In de enquête wordt onderscheid gemaakt tussen mannen en vrouwen door te vragen naar het geslacht van de respondent. De variabele geslacht (*GENDER*) is onderverdeeld in twee

---

⁷ Geboortejaren 2001 tot en met 2005 zijn in verband met een beperkt aantal respondenten opgenomen in generatiegroep 1. Geboortejaren < 1940 zijn om dezelfde reden opgenomen in generatiegroep 4.

antwoordcategorieën (0 = man en 1 = vrouw). De analysegroep wordt voor 56,4 % vertegenwoordigd door mannen en voor 43,6 % door vrouwen. In tabel 6b is dit schematisch weergegeven.

Tabel 6b: Verdeling van de specificatie variabele geslacht (N = 125.359)

Geslacht	N	Percentage (%)
Man	70.674	56,4
Vrouw	54.685	43,6

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Opleidingsniveau

Als derde persoonskenmerk is opleidingsniveau meegenomen in de analyse. De variabele opleiding (EDUCAT1), uitgedrukt in hoogst afgeronde opleiding, is onderverdeeld in elf antwoordcategorieën. De elf opleidingsniveaus variërend van lagere school tot postdoctoraal zijn gehercodeerd tot drie niveaus van opleiding, namelijk (1) laag (lagere school, vbo/leerlingwezen, vmbo/mavo/mulo), (2) midden (havo/mms, hbs, vwo en mbo) en (3) hoog (hbo, wo en postdoctoraal). Dit heeft geleid tot een nieuwe variabele opleidingsniveau. Verkeerd ingevulde opleidingscodes zijn buiten beschouwing gelaten. De verdeling per niveau van opleiding is terug te zien in tabel 6c.

Tabel 6c: Verdeling van de specificatie variabele opleiding (N = 125.359)

Opleidingsniveau	N	Percentage (%)
Laag	26.986	21,5
Midden	53.496	42,7
Hoog	44.877	35,8

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Burgerlijke staat en ouderschap

De sociale status van een persoon wordt verbonden aan iemands leefsituatie. In dit onderzoek wordt gekeken naar de leefsituatie aan de hand van de variabelen burgerlijke staat (HHSTAT) en ouderschap (*chld*). De variabele burgerlijke staat is onderverdeeld in vier antwoordcategorieën. De vier groepen (1 = getrouwd, 2 = weduwe/naar, 3 = gescheiden en 4 = nooit getrouwd) zijn gehercodeerd naar twee groepen getrouwd en niet getrouwd. Onder de groep niet getrouwd vallen antwoordcategorie 2 tot en met 4. Dit heeft geleid tot een nieuwe

variabele. In tabel 6d en 6e zijn de verdelingen van deze twee specificatie variabelen te zien. De verdeling getrouwd (44,3 %) en niet getrouwd (55,7 %) gaat redelijk gelijk op. Dit geldt ook voor het wel of niet hebben van kinderen.

Tabel 6d: Verdeling van de specificatie variabele burgerlijke staat (N = 125.359)

Burgerlijke staat	N	Percentage (%)
Getrouwd	55.589	44,3
Niet getrouwd	69.770	55,7

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Tabel 6e: Verdeling van de specificatie variabele ouderschap (N = 125.359)

Kinderen	N	Percentage (%)
Ja	63.013	50,3
Nee	62.346	49,7

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Combinatie van drie specificatievariabelen

Door het combineren van persoonskenmerken kunnen typen mensen worden gevormd en onderscheiden. Bij het bepalen van typen mensen zijn de specificatievariabelen leeftijd, geslacht en opleidingsniveau als uitgangspunt gebruikt, omdat deze menselijke kenmerken in de praktijk goed te herkennen en gebruiken zijn. Er kunnen 24 typen mensen onderscheiden worden. De mogelijke combinaties zijn in tabel 7 uitgesplitst. De afkorting geeft opeenvolgend leeftijd (generatie), geslacht en opleidingsniveau weer.

Tabel 7: Overzicht van 24 typen mensen - combinatie van drie specificatievariabelen

Type mens	Leeftijd (generatie)	Geslacht	Opleidingsniveau
1 1, M, L	vanaf 1985 (1)	man	laag
2 1, M, M	vanaf 1985 (1)	man	midden
3 1, M, H	vanaf 1985 (1)	man	hoog
4 2, M, L	1970 t/m 1984 (2)	man	laag
5 2, M, M	1970 t/m 1984 (2)	man	midden
6 2, M, H	1970 t/m 1984 (2)	man	hoog
7 3, M, L	1955 t/m 1969 (3)	man	laag
8 3, M, M	1955 t/m 1969 (3)	man	midden
9 3, M, H	1955 t/m 1969 (3)	man	hoog

10	4, M, L	t/m 1954 (4)	man	laag
11	4, M, M	t/m 1954 (4)	man	midden
12	4, M, H	t/m 1954 (4)	man	hoog
13	1, V, L	vanaf 1985 (1)	vrouw	laag
14	1, V, M	vanaf 1985 (1)	vrouw	midden
15	1, V, H	vanaf 1985 (1)	vrouw	hoog
16	2, V, L	1970 t/m 1984 (2)	vrouw	laag
17	2, V, M	1970 t/m 1984 (2)	vrouw	midden
18	2, V, H	1970 t/m 1984 (2)	vrouw	hoog
19	3, V, L	1955 t/m 1969 (3)	vrouw	laag
20	3, V, M	1955 t/m 1969 (3)	vrouw	midden
21	3, V, H	1955 t/m 1969 (3)	vrouw	hoog
22	4, V, L	t/m 1954 (4)	vrouw	laag
23	4, V, M	t/m 1954 (4)	vrouw	midden
24	4, V, H	t/m 1954 (4)	vrouw	hoog

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Combinatie van vier specificatievariabelen

Als verdieping op de 24 basistypen is een vierde specificatievariabele aan het basismodel toegevoegd. Dit levert een specifiekere weergave van het type mens op. Als eerste is de specificatievariabele burgerlijke staat toegevoegd en als tweede de specificatievariabele ouderschap. Er is gekozen om niet alle vijf de specificatievariabelen tegelijkertijd in het model op te nemen. Hoe meer specificatievariabelen worden toegevoegd, hoe minder respondenten er per beroepsgroep en type overblijven. Burgerlijke staat en ouderschap zeggen allebei iets over de sociale positie van een persoon, waarbij G staat voor getrouwd en NG voor niet getrouwd. K staat voor kinderen en GK voor geen kinderen. De beroepsgroepen waarbij minimaal 10 cases beschikbaar zijn, komen in aanmerking voor de selectie. De menstypen worden niet volledig uitgeschreven omdat burgerlijke staat en ouderschap een aanvulling zijn op de 24 menstypen, zoals beschreven in de vorige paragraaf.

3.5 Kwaliteitscriteria

Wetenschappelijk onderzoek dient te voldoen aan bepaalde kwaliteitscriteria. Het is belangrijk dat een onderzoek valide en betrouwbaar is. Dit betekent dat er gemeten wordt wat

we moeten en willen meten en dat bij herhalend onderzoek dezelfde uitkomsten tevoorschijn komen.

3.5.1 *Validiteit en betrouwbaarheid*

Dit onderzoek heeft een onderscheidend vermogen ten opzichte van eerder onderzoek, omdat er gebruik wordt gemaakt van een zeer grote dataset. Hierdoor is het mogelijk inzicht te verkrijgen in de gemiddelde mate en spreiding van geluk tussen gedetailleerde beroepsgroepen in Nederland en na selectie naar type mens voldoende observaties over te houden voor een betrouwbare analyse. Er is gebruik gemaakt van een vooraf vastgestelde vragenlijst, die voor alle respondenten hetzelfde is. Door naar gemiddelden te kijken, vallen toevalsfactoren weg. De uiteindelijke analysegroep bestaat uit 125.359 respondenten.

Om uitspraken te kunnen doen over verschillen in de gemiddelde mate van geluk is er een selectie criterium vastgesteld. Er geldt een criterium van minimaal 10 cases per beroepsgroep en type mens. Dit betekent dat alleen de beroepsgroepen die voldoen aan het gestelde criterium in tabellen worden gepresenteerd. Voor de volledigheid worden in de bijlagen alle uitkomsten en beroepsgroepen opgenomen. Er is gecontroleerd op *outliers* en *missing values* zijn buiten de analyse gehouden.

3.5.2 *Vooronderstellingen bij variantieanalyse*

Om conclusies te kunnen trekken op basis van de uitkomsten van de variantieanalyses worden een aantal vooronderstellingen getest. Er liggen een drietal vooronderstellingen aan de variantieanalyse ten grondslag, deze omvatten onafhankelijkheid, normaliteit en homogeniteit (De Vocht, 2010). Aan de onafhankelijkheidseis wordt voldaan, want er is geen relatie tussen de waarnemingen binnen of tussen de beroepsgroepen. Deze zijn dus onafhankelijk van elkaar. Om aan de normaliteitseis te voldoen, mogen er geen grote aantallen aan de uiteinden van de schaal (gelukscore 1 of 10) zitten. De respondenten met een gelukscore van 1 vertonen onbetrouwbare gelukscores en zijn uitgesloten van analyse. De respondenten met een gelukscore van 10 zijn behouden. De derde vooronderstelling is gecontroleerd met de *Levene's* toets. Deze toets van homogeniteit van variantie kan niet worden uitgevoerd, omdat in dit onderzoek meer dan 50 beroepsgroepen zijn opgenomen.

4. RESULTATEN

In dit hoofdstuk zijn de resultaten van het kwantitatieve onderzoek beschreven. In hypothese 1 zijn, met behulp van de enkelvoudige variantieanalyse, verschillen in geluk tussen 128 beroepsgroepen met elkaar vergeleken. De gemiddelden en spreiding van geluk zijn berekend, beschreven en grafisch inzichtelijk gemaakt. Aan de hand van gemiddelde gelukscores is gekeken hoe gelukkig dan wel ongelukkig Nederlanders zich voelen binnen een bepaalde beroepsgroep. Vervolgens is in hypothese 2 en 3 getoetst of er verschillen zijn in de gemiddelde mate van geluk tussen beroepsgroepen als er onderscheid wordt gemaakt tussen typen mensen en in welke beroepsgroepen de kans op geluk groot dan wel klein is. Om de betrouwbaarheid te vergroten, is er een minimum van 10 cases per beroepsgroep en persoonskenmerk gesteld. De resultaten zijn per hypothese beschreven.

4.1 Hypothese 1: er zijn verschillen in geluk tussen beroepsgroepen

Om de vraag te beantwoorden in welke beroepsgroepen verschillen naar voren komen, is gekeken naar het gemiddelde en de spreiding van geluk. Er zijn 128 beroepsgroepen met elkaar vergeleken, waarvan 122 beroepsgroepen voldoen aan het criterium van minimaal 10 cases per beroepsgroep. Aan de hand van niveau 1 kunnen 128 beroepsgroepen worden ingedeeld in negen hoofdgroepen om gedetailleerde informatie op het hoogste aggregatieniveau samen te vatten. In tabel 8 zijn de beschrijvende statistieken en ranking van deze hoofdgroepen terug te zien.

Tabel 8: Beschrijvende statistieken en ranking van de beroepsgroepen op het hoogste niveau 1 (N = 125.359)

Beroepsgroep ISCO 0801		M	SD	N
		(ranking)		
1	Leidinggevende functies	7,61 (1)	1,287	10.991
2	Intellectuele, wetenschappelijke en artistieke beroepen	7,48 (2)	1,291	25.125
3	Technici en vakspecialisten	7,41 (3)	1,337	28.264
4	Administratief personeel	7,30 (5)	1,399	20.973
5	Dienstverlenend personeel en verkopers	7,26 (7)	1,538	14.562
6	Geschoolde landbouwers, bosbouwers en vissers	7,27 (6)	1,563	1.096
7	Ambachtlieden	7,32 (4)	1,517	12.462
8	Bedieningspersoneel van machines en installaties, assembleurs	7,25 (8)	1,579	6.475

9 Elementaire beroepen **7,17 (9)** **1,701** 5.411

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Het gemiddelde gelukcijfer (M) van negen hoofdgroepen varieert van 7,17 tot en met 7,61. Het gemiddelde geluk tussen de gelukkigste hoofdgroep leidinggevende functies ($M_1 = 7,61$) en ongelukkigste hoofdgroep elementaire beroepen ($M_9 = 7,17$) verschilt 0,44. De standaarddeviatie (SD) varieert van 1,287 tot en met 1,701. De standaarddeviatie geeft de spreiding van de individuele gelukcijfers ten opzichte van het gemiddelde weer. Een grotere standaarddeviatie betekent dat de waarden verder uit elkaar liggen en er meer spreiding is in de mate van geluk binnen een groep. De spreiding van geluk is gemiddeld het hoogst in de ongelukkigste hoofdgroepen en gemiddeld het kleinst in de gelukkigste hoofdgroepen. Het is opvallend dat de meer specialistische- en vaardige beroepsgroepen (1 tot en met 3) het gelukkigst worden ervaren.

Met de *Multiple Comparison* toets worden de hoofdgroepen met elkaar vergeleken, terwijl wordt gecorrigeerd voor de verhoogde kans op onjuiste uitkomsten. De *Bonferroni* toets is een paarsgewijze t-toets, waarbij significanties worden vermenigvuldigd met het aantal te vergelijken paren (De Vocht, 2010). De uitkomsten zijn gerapporteerd in tabel 9.

Tabel 9: Bonferroni toets van gemiddelde verschillen in geluk tussen 9 hoofdgroepen (niveau 1)

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1		,122*	,195*	,309*	,346*	,338*	,291*	,357*	,440*
2	-,122*		,073*	,187*	,224*	,216*	,169*	,235*	,318*
3	-,195*	-,073*		,114*	,151*	,143*	,097*	,162*	,245*
4	-,309*	-,187*	-,114*		,037	,029	-,017	,048	,131*
5	-,346*	-,224*	-,151*	-,037		-,008	-,055	,011	,094*
6	-,338*	-,216*	-,143*	-,029	,008		-,046	,019	,102
7	-,291*	-,169*	-,097*	,017	,055	,046		,066	,149*
8	-,357*	-,235*	-,162*	-,048	-,011	-,019	-,066		,083
9	-,440*	-,318*	-,245*	-,131*	-,094*	-,102	-,149*	-,083	

* Het gemiddelde verschil is significant op 0,05 niveau. Rood gemarkeerde waarden zijn niet significant..

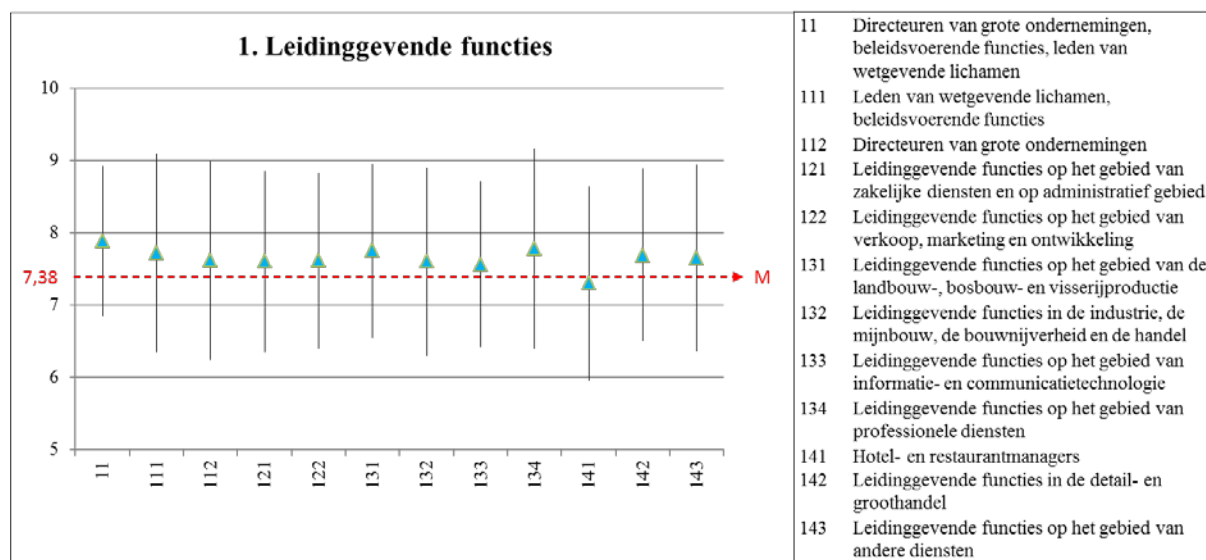
Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Voor het overgrote deel blijken de gemiddelde waarden van geluk significant van elkaar te verschillen. De gemiddelde gelukscores die niet significant van elkaar verschillen zijn rood

gemarkeerd in tabel 9. Dit geldt voor de hoofdgroepen 4 tot en met 8, 6 en 9 en 8 en 9.

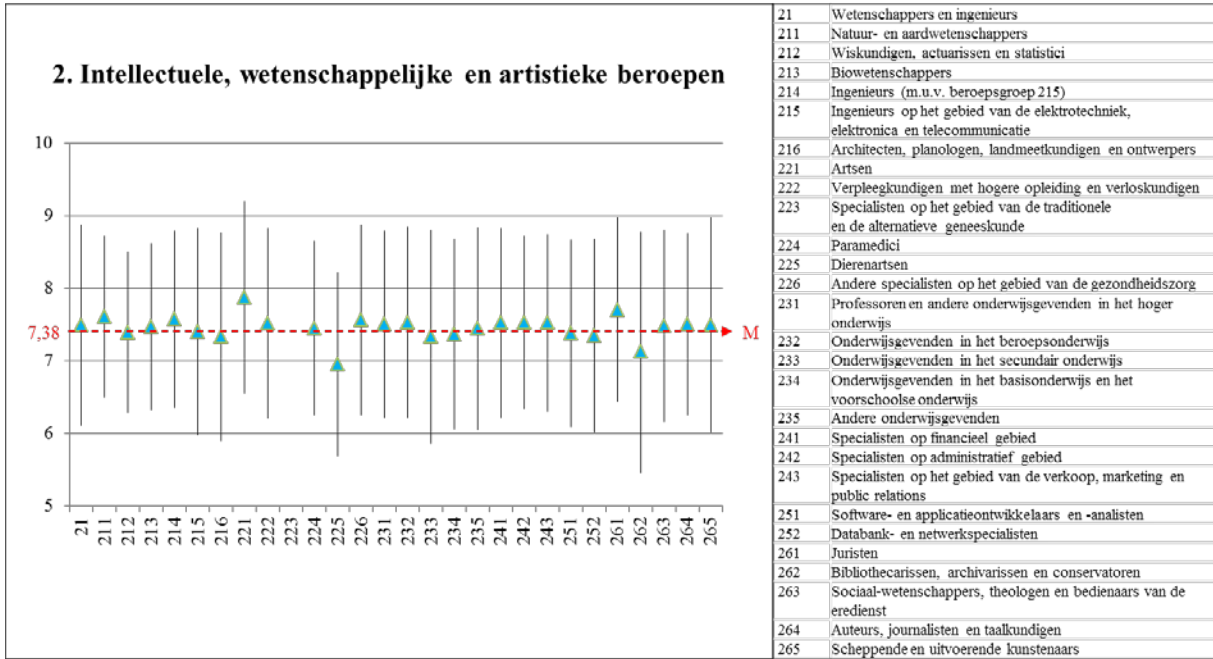
De resultaten van de analyse op niveau 3 geven een gedetailleerder inzicht in de verschillen van geluk tussen beroepsgroepen dan de analyse op niveau 1. De beschrijvende statistieken van alle 128 onderzochte beroepsgroepen zijn opgenomen in bijlage 1. Daarnaast is de afwijking ten opzichte van het algemene gemiddelde geluk ($M = 7,38$) berekend en wordt getoond of de beroepsgroep voldoet aan het gestelde criterium van minimaal 10 cases ($N \geq 10$). De uitkomsten zijn opgenomen in bijlage 1, omdat de tabel maar liefst 128 beroepsgroepen bevat.

Om de verschillen en spreiding van geluk binnen hoofdgroepen en tussen beroepsgroepen schematisch weer te geven, zijn in figuur 3 tot en met 11 negen diagrammen met de gemiddelde gelukscores en spreiding per beroepsgroep getoond. Alle 128 beroepsgroepen (ISCO08, niveau 3) zijn voor het overzicht gegroepeerd op het hoogste aggregatieniveau (ISCO08, niveau 1). Het blauwe driehoekje bepaalt het gemiddelde gelukcijfer en de zwarte lijn de spreiding van de betreffende beroepsgroep. De rode lijn geeft het algemene gemiddelde gelukcijfer weer over alle beroepsgroepen. De zes beroepsgroepen die niet voldoen aan het criterium van minimaal 10 cases per beroepsgroep zijn oranje gemarkeerd of leeg (223 en 951).

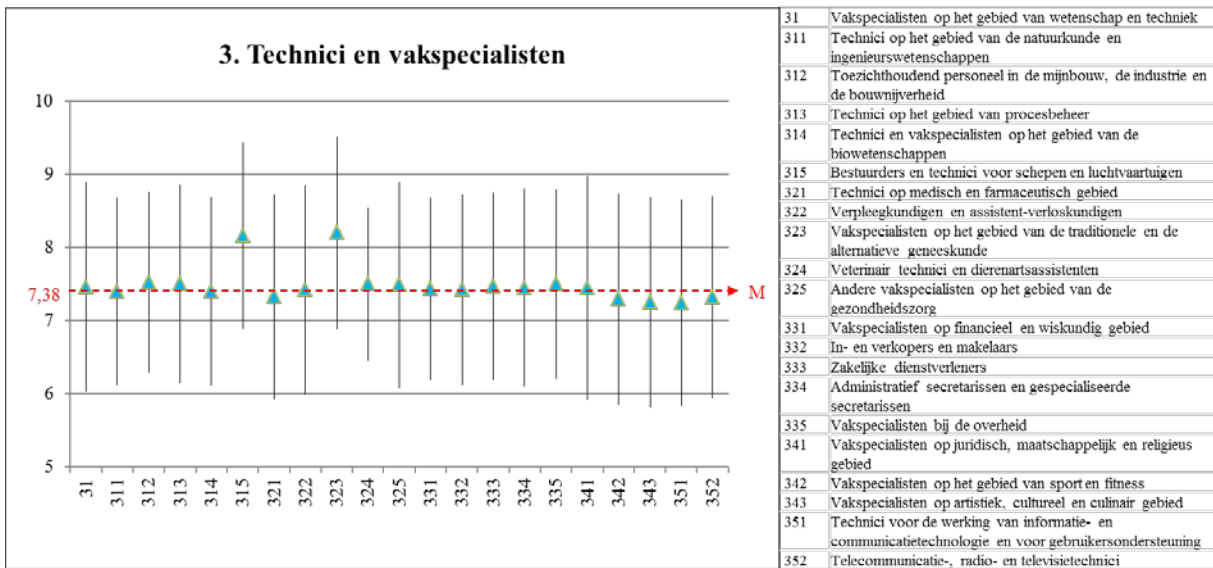

Figuur 3: Diagram van de gemiddelde gelukscores en spreiding per beroepsgroep in de hoofdgroep leidinggevende functies (1). De rode lijn $M = 7,38$ geeft het algemene gemiddelde gelukcijfer van de gehele dataset over alle 128 beroepsgroepen weer. Dit geldt voor figuur 3 tot en met 11.

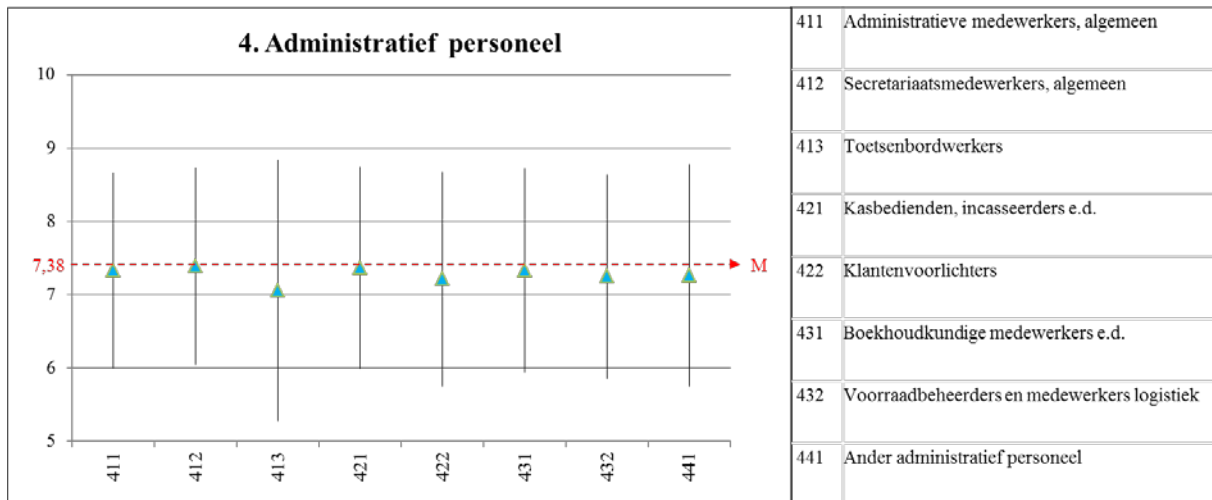

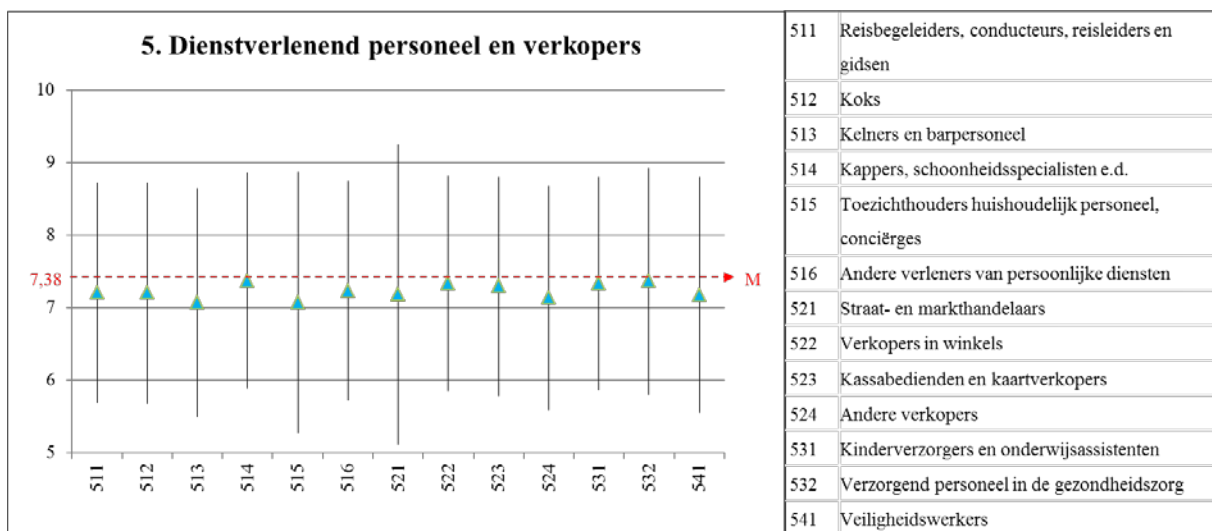
Figuur 4: Diagram van de gemiddelde gelukscores en spreiding per beroepsgroep in de hoofdgroep intellectuele, wetenschappelijke en artistieke beroepen (2).

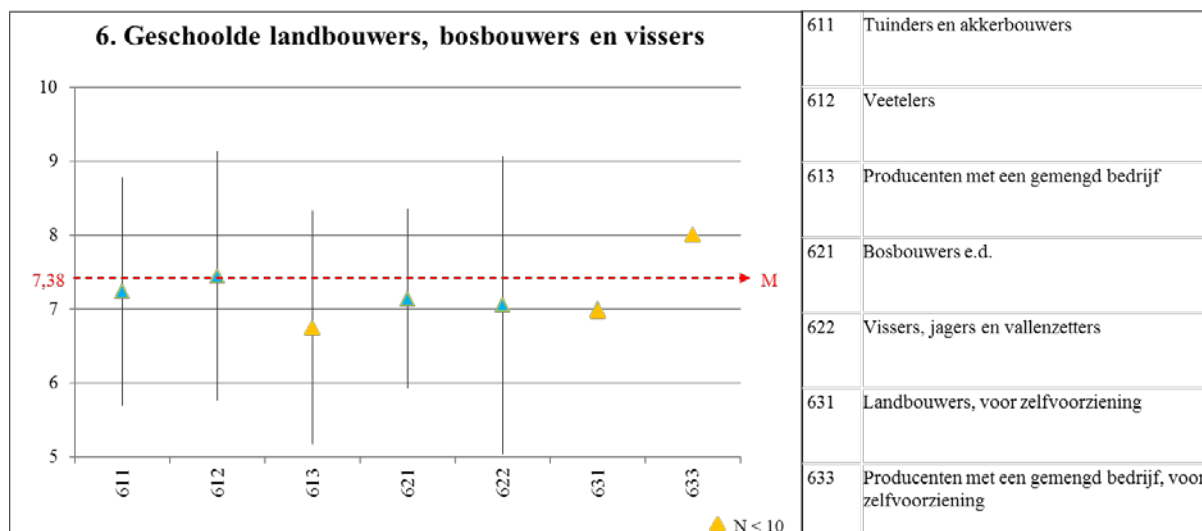
Figuur 5: Diagram van de gemiddelde gelukscores en spreiding per beroepsgroep in de hoofdgroep technici en vakspecialisten (3).

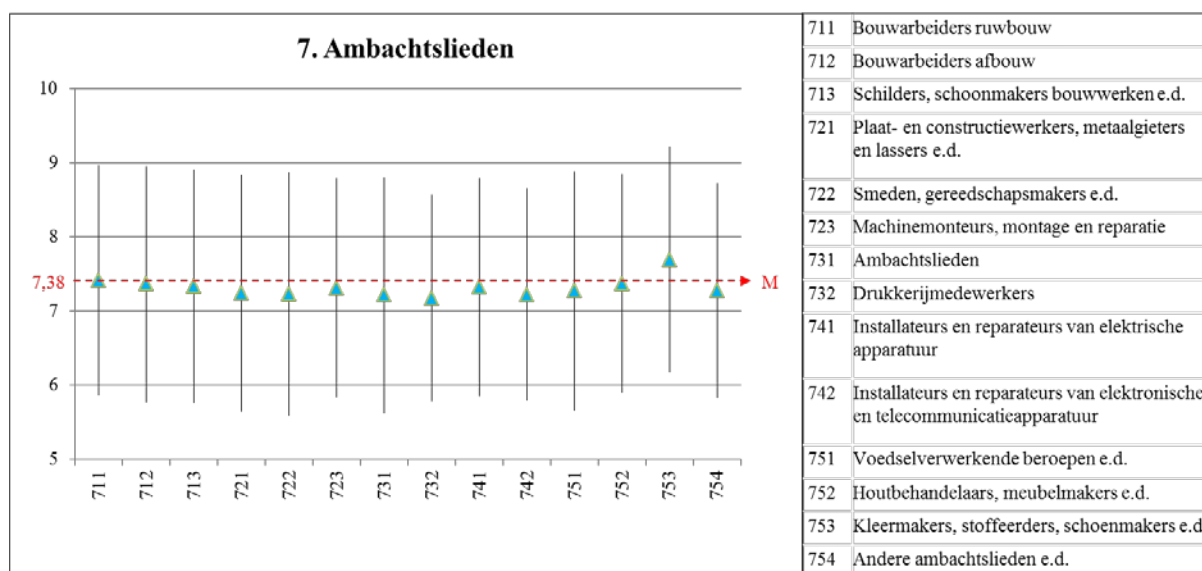
Figuur 6: Diagram van de gemiddelde gelukscores en spreiding per beroepsgroep in de hoofdgroep administratief personeel (4).

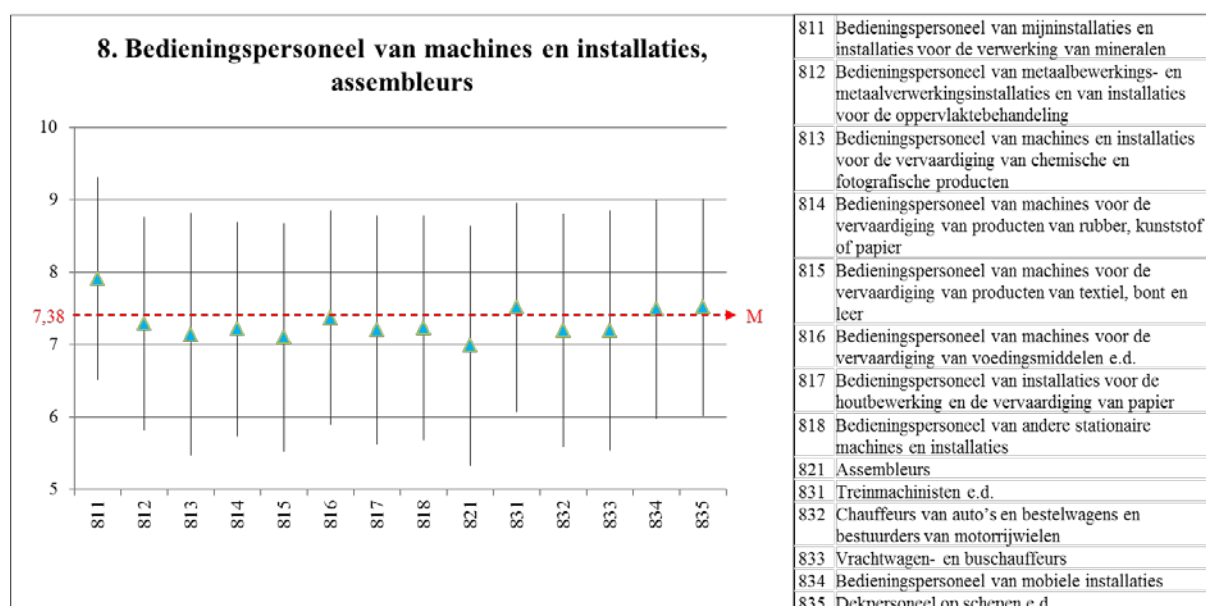
Figuur 7: Diagram van de gemiddelde gelukscores en spreiding per beroepsgroep in de hoofdgroep dienstverlenend personeel en verkopers (5).

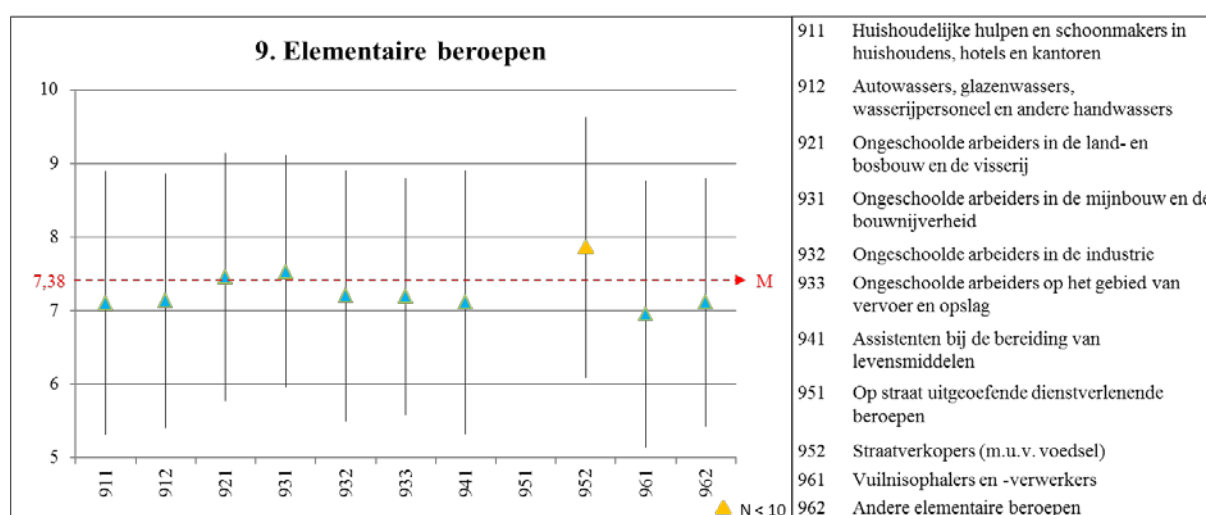
Figuur 8: Diagram van de gemiddelde gelukscores en spreiding per beroepsgroep in de hoofdgroep geschoolde landbouwers, bosbouwers en vissers (6).

Figuur 9: Spreidingsdiagram van de gemiddelde gelukscores en spreiding per beroepsgroep in de hoofdgroep ambachtlieden (7).

Figuur 10: Diagram van de gemiddelde gelukscores en spreiding per beroepsgroep in de hoofdgroep bedieningspersoneel van machines en installaties, assembleurs (8).

Figuur 11: Diagram van de gemiddelde gelukscores en spreiding per beroepsgroep in de hoofdgroep elementaire beroepen (9).

In het totale overzicht in bijlage 1 is te zien dat het gemiddelde gelukcijfer (M), van de 122 beroepsgroepen die voldoen aan het criterium, varieert van 6,95 tot en met 8,20. Dit betekent een maximaal verschil in de gemiddelde mate van geluk tussen beroepsgroepen van 1,25. De spreiding (SD) van geluk varieert van 1,037 tot en met 2,065. Beroepsgroep (11) directeurs van grote ondernemingen, beleidsvoerende functies, leden van wetgevende lichamen heeft de kleinste spreiding van 1,037 en een hoog gemiddelde gelukcijfer van 7,88. Beroepsgroep (521) Straat- en markthandelaars heeft de grootste spreiding van 2,065 en een laag gemiddeld gelukcijfer van 7,18.

De resultaten uit de enkelvoudige variantieanalyse suggereren dat er verschillen zijn in de gemiddelde mate van geluk tussen beroepsgroepen in Nederland. Er is een statistisch significant verschil tussen groepen ($F(125, 125.233) = 11,193, p = 0,000$). Dit betekent dat hypothese 1 kan worden aangenomen en dat er voldoende bewijs is om te beweren dat niet alle groepsgemiddelden aan elkaar gelijk zijn. De significantietoets zegt echter niets over welke beroepsgroepen van elkaar verschillen en waarom. Om de vraag te beantwoorden in welke beroepsgroepen men zich relatief het gelukkigst dan wel ongelukkigst voelt, zijn de gemiddelde gelukcijfers van hoog naar laag gerangschikt en is de spreiding van geluk nader bekeken. In tabel 10a en 10b worden de beschrijvende statistieken van de tien beroepsgroepen waarin men zich gemiddeld het gelukkigst en ongelukkigst voelt gerapporteerd.

Tabel 10a: Beschrijvende statistieken top 10 gelukkigste beroepsgroepen ($N = 125.359$)

R.	Beroepsgroep	M	SD	N
1	323 Vakspecialisten op het gebied van de traditionele en de alternatieve geneeskunde	8,20	1,317	10
2	315 Bestuurders en technici voor schepen en luchtvaartuigen	8,16	1,269	237
3	811 Bedieningspersoneel van mijninstallaties en installaties voor de verwerking van mineralen	7,91	1,396	47
4	11 Directeuren van grote ondernemingen, beleidsvoerende functies, leden van wetgevende lichamen	7,88	1,037	69
5	221 Artsen	7,87	1,320	379
6	134 Leidinggevende functies op het gebied van professionele diensten	7,78	1,384	504
7	131 Leidinggevende functies op het gebied van de landbouw-, bosbouw- en visserijproductie	7,75	1,206	28
8	111 Leden van wetgevende lichamen, beleidsvoerende functies	7,72	1,369	308
9	261 Juristen	7,70	1,270	949
10	142 Leidinggevende functies in de detail- en groothandel	7,69	1,189	183
10	753 Kleermakers, stoffeerders, schoenmakers e.d.	7,69	1,520	109

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk > 1 , beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

De (323) vakspecialisten op het gebied van de traditionele en de alternatieve geneeskunde geven het hoogste gelukcijfer van 8,20. Het gemiddelde geluk ligt 0,82 hoger dan het algemene gemiddelde geluk ($M = 7,38$). Deze beroepsgroep heeft een standaarddeviatie van 1,317, dit is op een schaal van 2 tot en met 10 gemiddeld. Het aantal respondenten voldoet net

aan de eis van $N \geq 10$ en valt daarmee in de dubieuze categorie. De beroepsgroep (315) bestuurders en technici voor schepen en luchtvaartuigen met een gelukcijfer van 8,16 en 237 respondenten volgt nummer 1 met een verschil van 0,04 en heeft een groot aantal respondenten van 237. Het gemiddelde gelukcijfer van de 10 gelukkigste beroepsgroepen loopt van 7,69 tot en met 8,20 en de standaarddeviatie varieert van 1,037 tot en met 1,520. De top 10 gelukkigste beroepsgroepen wordt vertegenwoordigd door 2.823 respondenten.

Tabel 10b: Beschrijvende statistieken top 10 ongelukkigste beroepsgroepen (N = 125.359)

R.	Beroepsgroep	M	SD	N
10	732 Drukkerijmedewerkers	7,17	1,396	588
10	541 Veiligheidswerkers	7,17	1,625	1.218
9	813 Bedieningspersoneel van machines en installaties voor de vervaardiging van chemische en fotografische producten	7,14	1,671	70
9	621 Bosbouwers e.d.	7,14	1,216	35
8	912 Autowassers, glazenwassers, wasserijpersoneel en andere handwassers	7,13	1,729	272
8	524 Andere verkopers	7,13	1,543	487
7	262 Bibliothecarissen, archivariissen en conservatoren	7,12	1,662	132
6	962 Andere elementaire beroepen	7,11	1,689	274
6	941 Assistenten bij de bereiding van levensmiddelen	7,11	1,793	223
5	911 Huishoudelijke hulpen en schoonmakers in huishoudens, hotels en kantoren	7,10	1,791	1728
5	815 Bedieningspersoneel van machines voor de vervaardiging van producten van textiel, bont en leer	7,10	1,571	175
4	515 Toezichthouders huishoudelijk personeel, conciërges	7,07	1,801	356
4	513 Kelners en barpersoneel	7,07	1,573	1.648
3	622 Vissers, jagers en vallenzetters	7,05	2,013	19
3	413 Toetsenbordwerkers	7,05	1,780	106
2	821 Assembleurs	6,99	1,654	237
1	961 Vuilnisophalers en -verwerkers	6,95	1,819	88
1	225 Dierenartsen	6,95	1,268	37

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

De beroepsgroepen (225) dierenartsen en (961) vuilnisophalers en –verwerkers delen de eerste plaats en scoren het laagst met een gemiddeld gelukcijfer van 6,95. Het gemiddelde

geluk van deze twee beroepsgroepen ligt 0,43 lager dan het algemene gemiddelde geluk ($M = 7,38$). De groepen worden respectievelijk vertegenwoordigd door 37 en 88 respondenten met een standaarddeviatie van 1,268 en 1,819. Voor de beroepsgroep (961) vuilnisophalers en – verwerkers betekent dit een hoge spreiding ($SD = 1,819$). De beroepsgroep (821) assembleurs met een gelukcijfer van 6,99 en 237 respondenten volgt de nummers 1 met een verschil van 0,04. Het gemiddelde gelukcijfer van de 10 ongelukkigste beroepsgroepen loopt van 6,95 tot en 7,17 en de standaarddeviatie varieert van 1,216 tot en met 1,819. De top 10 ongelukkigste beroepsgroepen wordt vertegenwoordigd door 7.693 respondenten.

Conclusie

Vanuit de resultaten van de enkelvoudige variantieanalyse kan hypothese 1 “*er zijn verschillen in geluk tussen beroepsgroepen*” worden aangenomen. De F-ratio is ($F = 11,193$) is statistisch significant $p = 0,000$. Het algemene gemiddelde gelukcijfer van de gehele dataset is 7,38 en de algemene spreiding van geluk is 1,415. Men voelt zich gemiddeld het gelukkigst in leidinggevende functies ($M_1 = 7,61$) en het ongelukkigst in elementaire beroepen ($M_9 = 7,19$). De beroepsgroepen in hoofdgroep 1 tot en met 3 scoren grotendeels boven het algemene gemiddelde van 7,38. De beroepsgroepen in hoofdgroep 4 tot en met 9 scoren grotendeels onder het algemene gemiddelde. De verschillen worden groter als er ingezoomd wordt op gedetailleerd beroepsniveau. De beroepsgroep (323) vakspecialisten op het gebied van de traditionele en de alternatieve geneeskunde beroepsgroepen scoort gemiddeld hoog met een gelukcijfer van 8,20. De beroepsgroepen (225) dierenartsen en (961) vuilnisophalers en -verwerkers scoren gemiddeld laag met een gelukcijfer van 6,95. Het is opvallend dat een specialistisch beroep zoals (225) dierenarts relatief laag scoort. Iets minder specialistische beroepen zoals (811) bediener van mijninstallaties en installaties voor de verwerking van mineralen en (753) kleermakers, stoffeerders, schoenmakers e.d. scoren daarentegen relatief hoog.

4.2 Hypothese 2: de gemiddelde mate van geluk per beroepsgroep verschilt tussen typen mensen

In hypothese 1 is onderzocht of er verschillen zijn in de gemiddelde mate van geluk tussen beroepsgroepen in Nederland en hoe gelukkig dan wel ongelukkig Nederlanders zich voelen in verschillende beroepsgroepen. Met behulp van diverse meervoudige variantieanalyses met een 95 procent betrouwbaarheidsinterval wordt in hypothese 2 getoetst of de gemiddelde mate van geluk per beroepsgroep verschilt als er onderscheid wordt gemaakt tussen

persoonskenmerken en typen mensen. De verschillen in geluk zijn eerst afzonderlijk per specificatievariabele getoetst. Vervolgens zijn de drie functioneelste persoonskenmerken 1) leeftijd, 2) geslacht en 3) opleidingsniveau met elkaar gecombineerd om te toetsen of de gemiddelde mate van geluk per beroepsgroep verschilt tussen typen mensen. Er zijn 24 typen mensen samengesteld. De analysegroep bestaat, net als in hypothese 1, uit 125.359 respondenten. In de volgende paragrafen is opeenvolgend de invloed van vijf specificatievariabelen 1) leeftijd, 2) geslacht, 3) opleidingsniveau, 4) burgerlijke staat en 5) ouderschap beschreven. Tot slot worden de resultaten per type mens door middel van het combineren van persoonskenmerken getoond.

4.2.1 Invloed van leeftijd op geluk

De eerste meervoudige variantieanalyse toetst of de gemiddelde mate van geluk per beroepsgroep verschilt als er onderscheid wordt gemaakt tussen leeftijd. In tabel 11 zijn de beschrijvende statistieken en ranking van de specificatievariabele leeftijd, uitgedrukt in vier generatiegroepen, weergegeven.

Tabel 11: Beschrijvende statistieken en ranking leeftijd ($N = 125.359$)

Generatiegroepen (1930 – 2005 ⁸)	M	SD	N
1 <i>Screenage</i> generatie (vanaf 1985)	7,41 (2)	1,454	16.544
2 Pragmatische generatie (1970-1984)	7,38 (3)	1,361	57.515
3 Generatie X (1955-1969)	7,32 (4)	1,442	42.073
4 Protest generatie (tot en met 1954)	7,54 (1)	1,530	9.227

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1 , beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Het verschil in gemiddeld geluk tussen generatiegroepen 1 en 2 is klein met 0,03. De respondenten in generatiegroep 4 voelen zich gemiddeld het gelukkigst met een gelukcijfer van $M_4 = 7,54$. De respondenten in generatiegroep 3 voelen zich het ongelukkigst met een gelukcijfer van $M_3 = 7,32$. Er zit een verschil van 0,22 tussen de gelukkigste en ongelukkigste generatiegroep. De spreiding is gemiddeld en varieert van 1,361 tot en met 1,530.

⁸ Geboortejaren 2001 tot en met 2005 zijn in verband met een beperkt aantal respondenten opgenomen in generatiegroep 1. Geboortejaren < 1940 zijn om dezelfde reden opgenomen in generatiegroep 4.

Leeftijdverschillen in geluk per beroep

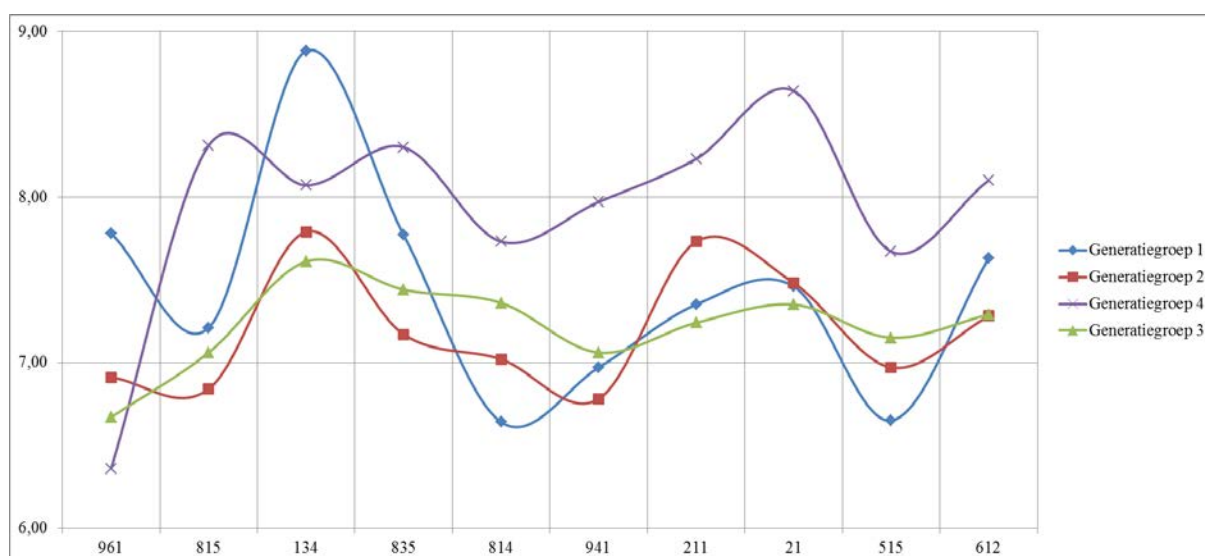
In de meervoudige variantieanalyse neemt het aantal cases per beroepsgroep af doordat de respondenten per beroepsgroep worden ingedeeld in vier generatiegroepen. Beroepsgroepen die beperkt worden vertegenwoordigd ($N < 10$) door één van de vier generatiegroepen worden niet vergeleken en niet opgenomen in de tabellen. Om de vraag te beantwoorden in welke beroepsgroepen de grootste verschillen in gemiddeld geluk tussen leeftijd naar voren komen, zijn gemiddelden en standaarddeviaties van geluk berekend, met elkaar vergeleken en gerangschikt. Er kunnen 99 beroepsgroepen met elkaar vergeleken worden. In tabel 12 zijn de beroepsgroepen met de grootste verschillen in geluk weergegeven. In figuur 12 zijn deze verschillen grafisch gemaakt.

Tabel 12: Beroepen met de grootste verschillen in gemiddeld geluk als er onderscheid wordt gemaakt tussen leeftijd ($N = 125.359$)

R.	Beroepsgroep	M_{verschil}	Generatiegroep	M	SD	N
1	961 Vuilnisophalers en -verwerkers	1,74	1	7,78	1,517	18
			2	6,91	1,687	35
			3	6,67	1,523	24
			4	6,36	2,838	11
2	815 Bedieningspersoneel van machines voor de vervaardiging van producten van textiel, bont en leer	1,62	1	7,21	1,273	19
			2	6,84	1,547	56
			3	7,06	1,616	87
			4	8,31	1,316	13
3	134 Leidinggevende functies op het gebied van professionele diensten	1,57	1	8,88	1,586	16
			2	7,79	1,387	183
			3	7,61	1,372	236
			4	8,07	1,217	69
4	835 Dek personeel op schepen e.d.	1,46	1	7,77	1,336	26
			2	7,17	1,630	36
			3	7,44	1,585	32
			4	8,30	0,675	10
5	814 Bedieningspersoneel van machines voor de vervaardiging van producten van rubber, kunststof of papier	1,43	1	6,64	1,497	22
			2	7,02	1,527	58
			3	7,36	1,470	83
			4	7,73	1,162	22
6	941 Assistenten bij de bereiding van	1,38	1	6,97	1,959	76

	levensmiddelen			2	6,78	1,711	49
				3	7,06	1,651	64
				4	7,97	1,566	34
7	211 Natuur- en aardwetenschappers	1,37		1	7,35	1,320	17
				2	7,73	1,049	172
				3	7,24	1,169	62
				4	8,23	0,927	13
8	21 Wetenschappers en ingenieurs	1,33		1	7,46	1,140	26
				2	7,48	1,463	89
				3	7,35	1,359	79
				4	8,64	0,809	11
9	515 Toezichthouders huishoudelijk personeel, conciërges	1,20		1	6,65	1,720	48
				2	6,97	2,031	106
				3	7,15	1,717	172
				4	7,67	1,373	30
10	612 Veetelers	1,16		1	7,63	1,736	68
				2	7,28	1,671	69
				3	7,29	1,677	41
				4	8,10	1,287	10

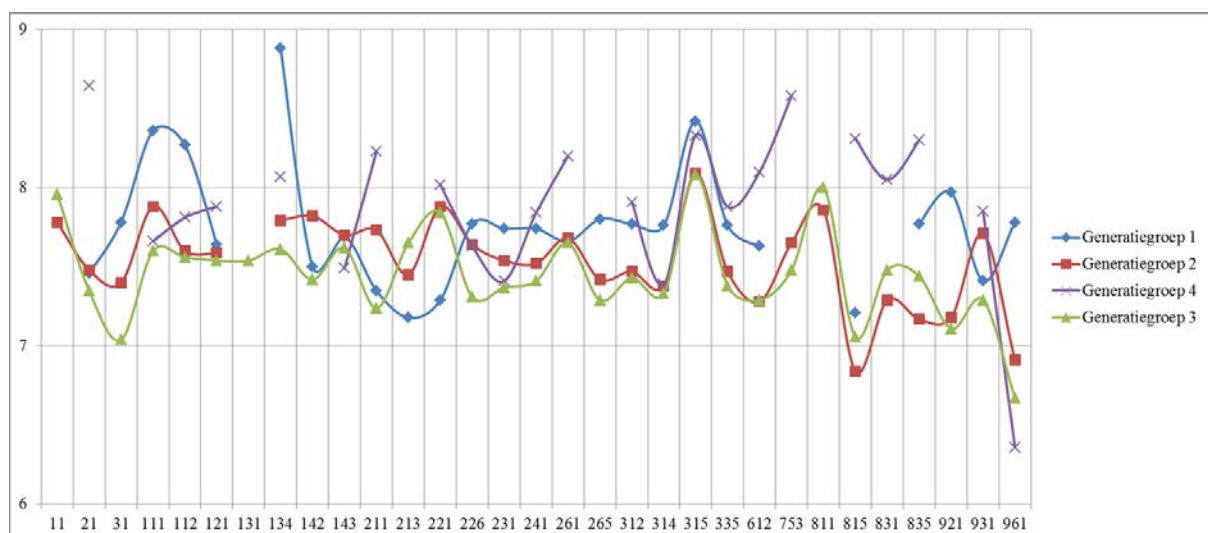
Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Figuur 12: schematische weergave van de grootste verschillen binnen beroepsgroepen tussen leeftijd.

De grootste verschillen in geluk tussen leeftijd worden veroorzaakt door relatief hoge gelukkigcijfers in generatiegroep 4 (paars). De verschillen tussen generatiegroep 2 (rood) en 3 (groen) zijn klein. Het grootste verschil in geluk tussen leeftijd zit in beroepsgroep (961) vuilnisophalers en –verwerkers. De jongste generatie (blauw) waardeert het geluk in deze beroepsgroep relatief hoog met een 7,78 ten opzichte van de oudste generatie (paars) met een relatief laag gelukkigcijfer van 6,36. Dit betekent een verschil in gemiddeld geluk tussen jong en oud van 1,42. In twee beroepsgroepen (961) vuilnisophalers en –verwerkers en (134) leidinggevende functies op het gebied van professionele diensten wordt het grote verschil in geluk tussen leeftijd veroorzaakt door relatief hoge gelukkigcijfers in de jongste generatiegroep (blauw). Het totale verschil in geluk (M_{verschil}) binnen beroepsgroepen van vier generaties samen is groter en berekend door de individuele gelukkigcijfers per generatiegroep af te zetten tegen het gemiddelde gelukkigcijfer van de betreffende beroepsgroep. In bovenstaande tabel en figuur is goed te zien dat er binnen beroepsgroepen tussen verschillende leeftijdsgroepen verschillen in geluk bestaan van meer dan 1,00.

In figuur 13 zijn de tien gelukkigste beroepsgroepen van vier generaties samen schematisch weergegeven. Hierin wordt de spreiding (ranking) van geluk binnen beroepsgroepen tussen vier generaties getoond. De beroepsgroepen staan op volgorde van beroepsgroep nummer. In bijlage 2 is het overzicht met beschrijvende statistieken en ranking (R) opgenomen.

Figuur 13: spreidingsdiagram (ranking) van de gelukkigste beroepsgroepen als er onderscheid wordt gemaakt tussen leeftijd.

In de gelukkigste beroepsgroepen scoren de respondenten uit generatiegroep 4 (paars) relatief hoog. De respondenten uit generatiegroep 4 scoren in één beroepsgroep (961) vuilnisophalers en –verwerkers relatief laag ($M_4 = 6,36$). De respondenten uit generatiegroep 2 (rood) en 3 (groen) vertonen een gelijkwaardig patroon in gelukscores. Er zijn twee beroepsgroepen (134) leidinggevende functies op het gebied van professionele diensten en (315) bestuurders en technici voor schepen en luchtvaartuigen die in de top tien gelukkigste beroepen van alle vier de generatiegroepen voorkomen. De gelukcijfers van beroepsgroep 315 bereiken zelfs de top drie en liggen veel dichterbij elkaar dan die van beroepsgroep 134. De uitval (geen verbindingpunt) per generatiegroep verschilt en is het grootst in generatiegroep 4. Om per generatiegroep te zien in welke beroepsgroepen men zich relatief het gelukkigst dan wel ongelukkigst voelt, zijn de gemiddelde gelukcijfers van hoog naar laag gerangschikt en is de spreiding van geluk nader bekeken. In tabel 13a tot en met 16b zijn de beschrijvende statistieken van de tien beroepsgroepen met verwijzing naar de hoofdgroep (HG) waarin men zich gemiddeld het gelukkigst en ongelukkigst voelt gerapporteerd. Het aantal beroepsgroepen dat gerangschikt is, is afhankelijk van de uitval per generatiegroep.

*Tabel 13a: Beschrijvende statistieken top 10 gelukkigste beroepsgroepen (N = 125.359)
Generatiegroep 1*

R.	Beroepsgroep	M	SD	N	HG
1	134 Leidinggevende functies op het gebied van professionele diensten	8,88	1,586	16	1
2	315 Bestuurders en technici voor schepen en luchtvaartuigen	8,42	1,052	36	3
3	111 Leden van wetgevende lichamen, beleidsvoerende functies	8,36	1,502	11	1
4	112 Directeuren van grote ondernemingen	8,27	1,638	59	1
5	921 Ongeschoolde arbeiders in de land- en bosbouw en de visserij	7,97	1,513	32	9
6	265 Scheppende en uitvoerende kunstenaars	7,80	1,181	40	2
7	31 Vakspecialisten op het gebied van wetenschap en techniek	7,78	1,212	103	3
7	961 Vuilnisophalers en -verwerkers	7,78	1,517	18	9
8	226 Andere specialisten op het gebied van de gezondheidszorg	7,77	1,287	128	2
8	312 Toezichthoudend personeel in de mijnbouw, de industrie en de bouwnijverheid	7,77	0,987	69	3
8	835 Dek personeel op schepen e.d.	7,77	1,336	26	8
9	314 Technici en vakspecialisten op het gebied van de biowetenschappen	7,76	1,268	46	3
9	335 Vakspecialisten bij de overheid	7,76	1,154	55	3

10	231	Professoren en andere onderwijsgeevenden in het hoger onderwijs	7,74	1,118	73	2
10	241	Specialisten op financieel gebied	7,74	1,188	93	2

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

*Tabel 13b: Beschrijvende statistieken top 10 ongelukkigste beroepsgroepen (N = 125.359)
Generatiegroep 1*

R.	Beroepsgroep	M	SD	N	HG	
10	754	Andere ambachtslieden e.d.	7,15	0,988	20	7
9	513	Kelners en barpersoneel	7,10	1,521	662	5
8	512	Koks	7,09	1,513	273	5
7	911	Huishoudelijke hulpen en schoonmakers in huishoudens, hotels en kantoren	7,00	1,777	272	9
7	742	Installateurs en reparateurs van elektronische en telecommunicatieapparatuur	7,00	1,633	55	7
6	832	Chauffeurs van auto's en bestelwagens en bestuurders van motorrijwielen	6,98	1,436	48	8
5	941	Assistenten bij de bereiding van levensmiddelen	6,97	1,959	76	9
4	816	Bedieningspersoneel van machines voor de vervaardiging van voedingsmiddelen e.d.	6,94	1,523	32	8
3	515	Toezichthouders huishoudelijk personeel, conciërges	6,65	1,720	48	5
2	814	Bedieningspersoneel van machines voor de vervaardiging van producten van rubber, kunststof of papier	6,64	1,497	22	8
1	817	Bedieningspersoneel van installaties voor de houtbewerking en de vervaardiging van papier	6,53	2,167	15	8

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

*Tabel 14a: Beschrijvende statistieken top 10 gelukkigste beroepsgroepen (N = 125.359)
Generatiegroep 2*

R.	Beroepsgroep	M	SD	N	HG	
1	315	Bestuurders en technici voor schepen en luchtvaartuigen	8,09	1,175	106	3
2	111	Leden van wetgevende lichamen, beleidsvoerende functies	7,88	1,221	92	1
2	221	Artsen	7,88	1,244	188	2
3	811	Bedieningspersoneel van mijninstallaties en installaties voor de verwerking van mineralen	7,86	1,521	22	8

4	142	Leidinggevende functies in de detail- en groothandel	7,82	1,204	92	1
5	134	Leidinggevende functies op het gebied van professionele diensten	7,79	1,387	183	1
6	11	Directeuren van grote ondernemingen, beleidsvoerende functies, leden van wetgevende lichamen	7,78	0,934	27	1
7	211	Natuur- en aardwetenschappers	7,73	1,049	172	2
8	931	Ongeschoolde arbeiders in de mijnbouw en de bouwnijverheid	7,71	1,486	82	9
9	143	Leidinggevende functies op het gebied van andere diensten	7,70	1,181	170	1
10	261	Juristen	7,68	1,154	598	2

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Tabel 14b: Beschrijvende statistieken top 10 ongelukkigste beroepsgroepen (N = 125.359)
Generatiegroep 2

R.	Beroepsgroep	M	SD	N	HG
10	933 Ongeschoolde arbeiders op het gebied van vervoer en opslag	7,06	1,587	739	9
9	814 Bedieningspersoneel van machines voor de vervaardiging van producten van rubber, kunststof of papier	7,02	1,527	58	8
8	962 Andere elementaire beroepen	7,00	1,546	78	9
8	932 Ongeschoolde arbeiders in de industrie	7,00	1,677	234	9
8	521 Straat- en markthandelaars	7,00	2,500	17	5
7	821 Assembleurs	6,97	1,900	91	8
7	515 Toezichthouders huishoudelijk personeel, conciërges	6,97	2,031	106	5
6	513 Kelners en barpersoneel	6,95	1,594	534	5
5	225 Dierenartsen	6,92	1,139	24	2
4	961 Vuilnisophalers en -verwerkers	6,91	1,687	35	9
3	815 Bedieningspersoneel van machines voor de vervaardiging van producten van textiel, bont en leer	6,84	1,547	56	8
2	941 Assistenten bij de bereiding van levensmiddelen	6,78	1,711	49	9
1	413 Toetsenbordwerkers	6,74	1,643	53	4

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Tabel 15a: Beschrijvende statistieken top 10 gelukkigste beroepsgroepen (N = 125.359)
Generatiegroep 3

R.	Beroepsgroep	M	SD	N	HG
1	315 Bestuurders en technici voor schepen en luchtvaartuigen	8,08	1,551	74	3
2	811 Bedieningspersoneel van mijninstallaties en installaties voor de verwerking van mineralen	8,00	1,170	20	8
3	11 Directeuren van grote ondernemingen, beleidsvoerende functies, leden van wetgevende lichamen	7,96	1,055	27	1
4	221 Artsen	7,84	1,237	123	2
5	213 Biowetenschappers	7,65	1,109	55	2
5	261 Juristen	7,65	1,421	219	2
6	143 Leidinggevende functies op het gebied van andere diensten	7,62	1,328	200	1
7	134 Leidinggevende functies op het gebied van professionele diensten	7,61	1,372	236	1
8	111 Leden van wetgevende lichamen, beleidsvoerende functies	7,60	1,463	138	1
9	112 Directeuren van grote ondernemingen	7,56	1,391	1.189	1
10	121 Leidinggevende functies op het gebied van zakelijke diensten en op administratief gebied	7,54	1,217	1.602	1
10	131 Leidinggevende functies op het gebied van de landbouw-, bosbouw- en visserijproductie	7,54	1,506	13	1

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Tabel 15b: Beschrijvende statistieken top 10 ongelukkigste beroepsgroepen (N = 125.359)
Generatiegroep 3

R.	Beroepsgroep	M	SD	N	HG
10	812 Bedieningspersoneel van metaalbewerkings- en metaalverwerkingsinstallaties en van installaties voor de oppervlaktebehandeling	7,05	1,458	110	8
9	911 Huishoudelijke hulpen en schoonmakers in huishoudens, hotels en kantoren	7,04	1,764	755	9
9	732 Drukkerijmedewerkers	7,04	1,424	270	7
9	31 Vakspecialisten op het gebied van wetenschap en techniek	7,04	1,439	71	3
8	722 Smeden, gereedschapsmakers e.d.	7,02	1,791	149	7
7	962 Andere elementaire beroepen	7,01	1,867	127	9
6	524 Andere verkopers	6,91	1,616	138	5
5	821 Assembleurs	6,89	1,514	103	8

5	262	Bibliothecarissen, archivariissen en conservatoren	6,89	1,752	61	2
4	324	Veterinaire technici en dierenartsassistenten	6,86	1,069	7	3
3	225	Dierenartsen	6,80	1,229	10	2
2	521	Straat- en markthandelaars	6,71	2,024	17	5
1	961	Vuilnisophalers en -verwerkers	6,67	1,523	24	9

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Tabel 16a: Beschrijvende statistieken top 10 gelukkigste beroepsgroepen (N = 125.359)
Generatiegroep 4

R.	Beroepsgroep	M	SD	N	HG
1	21 Wetenschappers en ingenieurs	8,64	0,809	11	2
2	753 Kleermakers, stoffeerders, schoenmakers e.d.	8,58	0,996	12	7
3	315 Bestuurders en technici voor schepen en luchtvaartuigen	8,33	0,913	21	3
4	815 Bedieningspersoneel van machines voor de vervaardiging van producten van textiel, bont en leer	8,31	1,316	13	8
5	835 Dek personeel op schepen e.d.	8,30	0,675	10	8
6	211 Natuur- en aardwetenschappers	8,23	0,927	13	2
7	261 Juristen	8,20	1,414	49	2
8	612 Veetelers	8,10	1,287	10	6
9	134 Leidinggevende functies op het gebied van professionele diensten	8,07	1,217	69	1
10	831 Treinmachinisten e.d.	8,05	1,327	22	8

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Tabel 16b: Beschrijvende statistieken top 10 ongelukkigste beroepsgroepen (N = 125.359)
Generatiegroep 4

R.	Beroepsgroep	M	SD	N	HG
10	821 Assembleurs	7,21	1,357	19	8
10	541 Veiligheidswerkers	7,21	1,851	98	5
10	233 Onderwijsgeevenden in het secundair onderwijs	7,21	1,705	66	2
9	721 Plaat- en constructiewerkers, metaalgieters en lassers e.d.	7,20	1,666	89	7
8	141 Hotel- en restaurantmanagers	7,19	1,360	27	1
7	524 Andere verkopers	7,18	1,140	22	5
7	516 Andere verleners van persoonlijke diensten	7,18	1,547	34	5
6	732 Drukkerijmedewerkers	7,16	1,526	43	7

5	832	Chauffeurs van auto's en bestelwagens en bestuurders van motorrijwielen	7,14	1,753	110	8
4	351	Technici voor de werking van informatie- en communicatietechnologie en voor gebruikersondersteuning	7,13	1,821	139	3
4	252	Databank- en netwerkspecialisten	7,13	1,796	46	2
3	341	Vakspecialisten op juridisch, maatschappelijk en religieus gebied	7,12	1,867	17	3
2	511	Reisbegeleiders, conducteurs, reisleiders en gidsen	6,67	1,921	42	5
1	961	Vuilnisophalers en -verwerkers	6,36	2,838	11	9

Bron: *Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.*

Conclusie

Vanuit de resultaten van de variantieanalyse blijkt dat de gemiddelde mate van geluk per beroepsgroep verschilt als er onderscheid wordt gemaakt tussen *leeftijd*. De verschillen in geluk tussen verschillende leeftijdsgroepen zijn over het algemeen klein. Als we inzoomen op de beroepsgroepen en kijken naar de verschillen in gemiddeld geluk tussen leeftijd binnen beroepsgroepen, zijn er een aantal opvallende zaken te benoemen. In de beroepsgroepen (315) bestuurders en technici voor schepen en luchtvaartuigen en (134) leidinggevende functies op het gebied van professionele diensten voelen alle leeftijdsgroepen zich bijzonder gelukkig. In de beroepsgroep (961) vuilnisophalers en -verwerkers voelen de generatiegroepen 2, 3 en 4 zich bijzonder ongelukkig. Het grootste verschil tussen jong (vanaf 1985) en oud (tot en met 1954) zit binnen deze beroepsgroep. Jonge vuilnisophalers en -verwerkers voelen zich bijzonder gelukkig ($M_1 = 7,78$). Mensen in de oudste generatie voelen zich bijzonder gelukkig als (21) wetenschappers en ingenieurs en (753) kleermakers, stoffeerders, schoenmakers e.d..

4.2.2 Invloed van geslacht op geluk

De tweede variantieanalyse toetst of de gemiddelde mate van geluk per beroepsgroep verschilt als er onderscheid wordt gemaakt tussen geslacht. In tabel 17 zijn de beschrijvende statistieken van de specificatievariabele geslacht weergegeven.

Tabel 17: Beschrijvende statistieken geslacht ($N = 125.359$)

Geslacht	M	SD	N
Man	7,39	1,419	70.674
Vrouw	7,36	1,409	54.685

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1 , beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Het verschil in gemiddeld gelukcijfer tussen mannen en vrouwen is klein. Het gemiddelde geluk van vrouwen ($M_{\text{vrouw}} = 7,36$) ligt 0,03 lager dan die van mannen ($M_{\text{man}} = 7,39$). Vanuit de resultaten van de analyse suggereren we dat mannen over het algemeen iets gelukkiger zijn dan vrouwen. De spreiding van geluk bij mannen en vrouwen is gemiddeld en nagenoeg gelijk met een verschil van 0,01.

Geslachtsverschillen in geluk per beroep

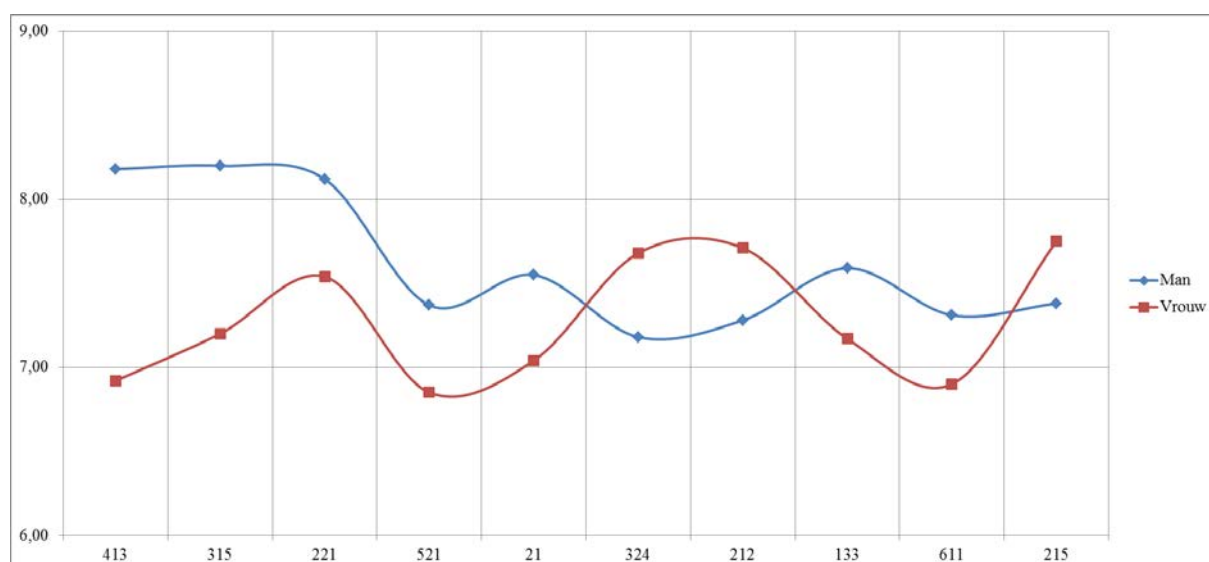
In de dataset worden sommige beroepsgroepen meer vertegenwoordigd door mannen dan door vrouwen. Beroepsgroepen die beperkt worden vertegenwoordigd door een geslacht ($N < 10$) worden niet vergeleken en niet opgenomen in de tabellen. Om er achter te komen in welke beroepsgroepen de grootse verschillen tussen geslacht zitten, is gekeken naar de uitkomsten van de meervoudige variantieanalyse. In tabel 18 zijn de beroepsgroepen met de grootste verschillen in geluk tussen man en vrouw weergegeven. De verschillen zijn grafisch gemaakt in figuur 14. Op basis van geslacht kunnen 111 beroepsgroepen met elkaar vergeleken worden.

Tabel 18: Beroepen met de grootste verschillen in gemiddeld geluk als er onderscheid wordt gemaakt tussen geslacht ($N = 125.359$)

R	Beroepsgroep	M verschil	Geslacht	M	SD	N
1	413 Toetsenbordwerkers	1,26	Man	8,18	1,722	11
			Vrouw	6,92	1,748	95
2	315 Bestuurders en technici voor schepen en luchtvaartuigen	1,00	Man	8,20	1,246	227
			Vrouw	7,20	1,476	10
3	221 Artsen	0,58	Man	8,12	1,283	215
			Vrouw	7,54	1,298	164
4	521 Straat- en markthandelaars	0,52	Man	7,37	2,263	35
			Vrouw	6,85	1,663	20
5	21 Wetenschappers en ingenieurs	0,51	Man	7,55	1,416	181
			Vrouw	7,04	0,955	24

6	324	Veterinaire technici en dierenartsassistenten	0,50	Man	7,18	0,982	11
				Vrouw	7,68	1,057	19
7	212	Wiskundigen, actuarissen en statistici	0,43	Man	7,28	1,192	47
				Vrouw	7,71	0,772	17
8	133	Leidinggevende functies op het gebied van informatie- en communicatietechnologie	0,42	Man	7,59	1,130	264
				Vrouw	7,17	1,239	24
9	611	Tuinders en akkerbouwers	0,41	Man	7,31	1,511	703
				Vrouw	6,90	1,631	141
10	215	Ingenieurs op het gebied van de elektrotechniek, elektronica en telecommunicatie	0,37	Man	7,38	1,407	343
				Vrouw	7,75	1,693	16

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

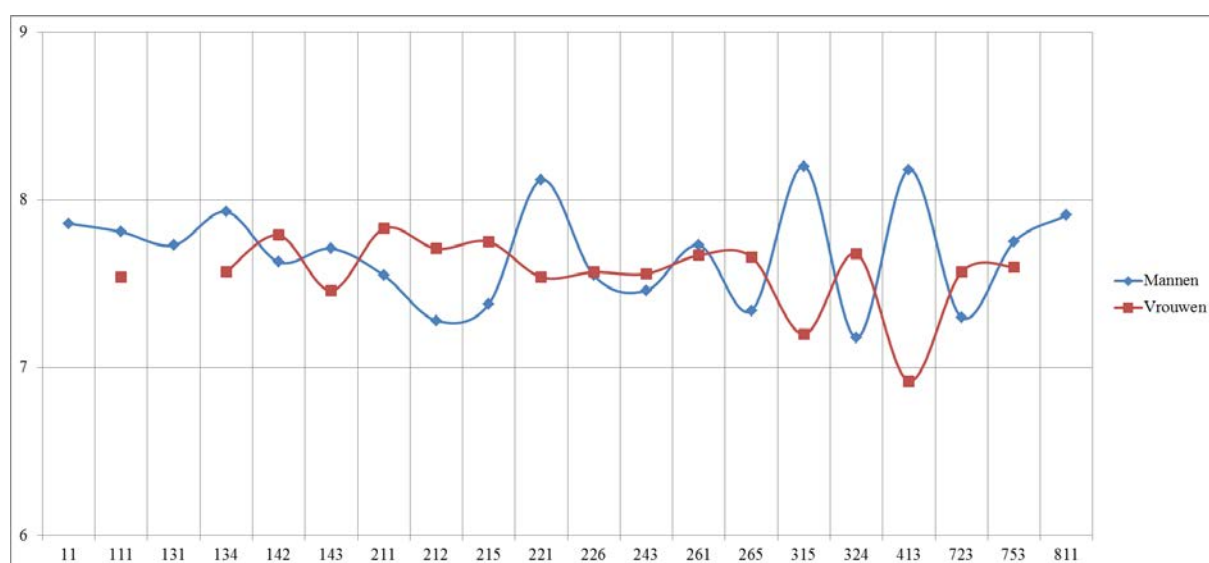

Figuur 14: schematische weergave van de grootste verschillen binnen beroepsgroepen tussen geslacht.

In de beroepsgroepen met de grootste verschillen tussen mannen en vrouwen zijn mannen, in de meeste beroepen, gelukkiger dan vrouwen. De grootste verschillen in geluk tussen mannen en vrouwen zijn terug te vinden in de beroepsgroepen (413) toetsenbordwerkers en (315) bestuurders en technici voor schepen en luchtvaartuigen. Mannen waarderen deze beroepsgroepen relatief hoog met een gemiddeld gelukkigcijfer van 8,18 en 8,20. Dit betekent verschillen in geluk tussen mannen en vrouwen van respectievelijk 1,26 en 1,00. In drie beroepsgroepen (324) veterinaire technici en dierenartsassistenten, (212) wiskundigen, actuarissen en statistici en (215) ingenieurs op het gebied van de elektrotechniek, elektronica

en telecommunicatie wordt het verschil in geluk veroorzaakt doordat vrouwen zich gelukkiger voelen dan mannen. De verschillen tussen man en vrouw binnen deze drie beroepsgroepen zijn kleiner of gelijk aan 0,50. De verschillen in geluk binnen beroepsgroepen tussen mannen en vrouwen zijn kleiner dan de verschillen in geluk tussen verschillende leeftijdsgroepen.

In figuur 15 zijn de tien gelukkigste beroepsgroepen van mannen en vrouwen samen schematisch weergegeven. Hierin wordt de spreiding (ranking) van geluk binnen beroepsgroepen tussen geslacht getoond. De beroepsgroepen staan op volgorde van beroepsgroep nummer. In bijlage 3 is het overzicht met beschrijvende statistieken en ranking (R) opgenomen.

Figuur 15: spreidingsdiagram (ranking) van de gelukkigste beroepsgroepen als er onderscheid wordt gemaakt tussen geslacht.

In de gelukkigste beroepsgroepen van mannen en vrouwen samen scoren mannen (blauw) in drie beroepsgroepen boven de 8,00. Er zijn drie beroepsgroepen (134) leidinggevende functies op het gebied van professionele diensten, (261) juristen en (753) kleermakers, stoffeerders, schoenmakers e.d., die in de top 10 gelukkigste beroepen van zowel mannen als vrouwen voorkomen. De uitval (geen verbindingspunt) is het grootst bij vrouwen (rood). Het is waarschijnlijk dat er typische mannenberoepen zijn, waardoor vergelijking tussen mannen en vrouwen soms lastig is omdat vrouwen in deze beroepen ondervertegenwoordigd zijn. In tabel 19a tot en met 20b zijn de beschrijvende statistieken met verwijzing naar de hoofdgroep (HG) van tien beroepsgroepen waarin mannen en vrouwen zich gemiddeld het gelukkigst dan wel ongelukkigst voelen opgenomen. De gemiddelde gelukcijfers zijn van hoog naar laag

gerangschikt en de spreiding van geluk is nader bekeken. Het aantal beroepsgroepen dat gerangschikt is, is afhankelijk van de uitval per geslacht.

Tabel 19a: Beschrijvende statistieken top 10 gelukkigste beroepsgroepen vrouwen (N = 125.359)

R.	Beroepsgroep	M	SD	N	HG
1	211 Natuur- en aardwetenschappers	7,83	1,076	60	2
2	142 Leidinggevende functies in de detail- en groothandel	7,79	1,074	66	1
3	215 Ingenieurs op het gebied van de elektrotechniek, elektronica en telecommunicatie	7,75	1,693	16	2
4	212 Wiskundigen, actuarissen en statistici	7,71	0,772	17	2
5	324 Veterinaire technici en dierenartsassistenten	7,68	1,057	19	3
6	261 Juristen	7,67	1,227	512	2
7	265 Scheppende en uitvoerende kunstenaars	7,66	1,484	86	2
8	753 Kleermakers, stoffeerders, schoenmakers e.d.	7,60	1,540	48	7
9	134 Leidinggevende functies op het gebied van professionele diensten	7,57	1,381	208	1
9	226 Andere specialisten op het gebied van de gezondheidszorg	7,57	1,240	620	2
9	723 Machinemonteurs, montage en reparatie	7,57	1,416	75	7
10	243 Specialisten op het gebied van de verkoop, marketing en public relations	7,56	1,215	822	2

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Tabel 19b: Beschrijvende statistieken top 10 ongelukkigste beroepsgroepen vrouwen (N = 125.359)

R.	Beroepsgroep	M	SD	N	HG
10	912 Autowassers, glazenwassers, wasserijpersoneel en andere handwassers	7,03	1,649	62	9
9	541 Veiligheidswerkers	7,02	1,695	304	5
8	812 Bedieningspersoneel van metaalbewerkings- en metaalverwerkingsinstallaties en van installaties voor de oppervlaktebehandeling	7,00	0,866	17	8
8	731 Ambachtslieden	7,00	1,604	36	7
7	814 Bedieningspersoneel van machines voor de vervaardiging van producten van rubber, kunststof of papier	6,96	1,483	26	8
6	813 Bedieningspersoneel van machines en installaties voor de vervaardiging van chemische en fotografische producten	6,94	1,886	17	8

5	941	Assistenten bij de bereiding van levensmiddelen	6,93	1,791	99	9
4	413	Toetsenbordwerkers	6,92	1,748	95	4
3	611	Tuinders en akkerbouwers	6,90	1,631	141	6
2	521	Straat- en markthandelaars	6,85	1,663	20	5
1	225	Dierenartsen	6,83	1,274	24	2

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Tabel 20a: Beschrijvende statistieken top 10 gelukkigste beroepsgroepen mannen (N = 125.359)

R.	Beroepsgroep	M	SD	N	HG
1	315 Bestuurders en technici voor schepen en luchtvaartuigen	8,20	1,246	227	3
2	413 Toetsenbordwerkers	8,18	1,722	11	4
3	221 Artsen	8,12	1,283	215	2
4	134 Leidinggevende functies op het gebied van professionele diensten	7,93	1,368	296	1
5	811 Bedieningspersoneel van mijninstallaties en installaties voor de verwerking van mineralen	7,91	1,396	47	8
6	11 Directeuren van grote ondernemingen, beleidsvoerende functies, leden van wetgevende lichamen	7,86	0,991	66	1
7	111 Leden van wetgevende lichamen, beleidsvoerende functies	7,81	1,431	208	1
8	753 Kleermakers, stoffeerders, schoenmakers e.d.	7,75	1,513	61	7
9	131 Leidinggevende functies op het gebied van de landbouw-, bosbouw- en visserijproductie	7,73	1,316	22	1
9	261 Juristen	7,73	1,319	437	2
10	143 Leidinggevende functies op het gebied van andere diensten	7,71	1,204	318	1

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Tabel 20b: Beschrijvende statistieken top 10 ongelukkigste beroepsgroepen mannen (N = 125.359)

R.	Beroepsgroep	M	SD	N	HG
10	515 Toezichthouders huishoudelijk personeel, conciërges	7,11	1,794	87	5
9	513 Kelners en barpersoneel	7,10	1,673	474	5
8	962 Andere elementaire beroepen	7,08	1,696	208	9
7	516 Andere verleners van persoonlijke diensten	7,07	1,528	178	5
6	622 Vissers, jagers en vallenzetters	7,06	2,106	17	6

5	815	Bedieningspersoneel van machines voor de vervaardiging van producten van textiel, bont en leer	7,04	1,782	68	8
4	911	Huishoudelijke hulpen en schoonmakers in huishoudens, hotels en kantoren	7,03	1,739	443	9
3	961	Vuilnisophalers en -verwerkers	7,00	1,812	79	9
2	524	Andere verkopers	6,96	1,712	165	5
1	821	Assembleurs	6,95	1,602	182	8

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Conclusie

Vanuit de resultaten van de variantieanalyse blijkt dat de gemiddelde mate van geluk per beroepsgroep verschilt als er onderscheid wordt gemaakt tussen *geslacht*. Over het algemeen zijn de verschillen in geluk tussen mannen en vrouwen minimaal. Als we inzoomen op de verschillen in geluk binnen beroepsgroepen ligt dit anders en kunnen er verschillen in geluk optreden van meer dan 1,00. Waar binnen de beroepsgroep (315) bestuurders en technici voor schepen en luchtvaartuigen zeer kleine verschillen in geluk tussen leeftijdsgroepen bestaan, zijn er grote verschillen in geluk tussen geslacht. Zowel mannen als vrouwen voelen zich relatief gelukkig in de beroepsgroepen (134) leidinggevende functies op het gebied van professionele diensten, (261) juristen en (753) kleermakers, stoffeerders, schoenmakers e.d.. Mannen voelen zich bijzonder gelukkig als (315) bestuurder en technicus voor schepen en luchtvaartuigen en (413) toetsenbordwerker. Vrouwen voelen zich bijzonder gelukkig als (211) natuur- en aardwetenschapper en (142) leidinggevende in de detail- en groothandel. Mannen voelen zich ongelukkig in andere beroepsgroepen dan vrouwen.

4.2.3 Invloed van opleiding op geluk

De derde meervoudige variantieanalyse toetst of de gemiddelde mate van geluk per beroepsgroep verschilt als er onderscheid wordt gemaakt tussen opleidingsniveau. In tabel 21 zijn de beschrijvende statistieken en ranking van de specificatievariabele opleiding, uitgedrukt in drie niveaus, weergegeven.

Tabel 21: Beschrijvende statistieken en ranking opleiding (N = 125.359)

Opleidingsniveau	M (ranking)	SD	N
Laag	7,29 (3)	1,599	26.986
Midden	7,33 (2)	1,421	53.496
Hoog	7,49 (1)	1,275	44.877

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Het verschil in gemiddeld geluk tussen laag en hoog opgeleide mensen is 0,20. Hoog opgeleide mensen voelen zich gemiddeld het gelukkigst ($M_{\text{hoog}} = 7,49$) en laag opgeleide mensen het ongelukkigst ($M_{\text{laag}} = 7,29$). Vanuit de resultaten van de analyse kunnen we stellen dat hoog opgeleide mensen zich over het algemeen iets gelukkiger voelen dan midden en laag opgeleiden. De spreiding is gemiddeld en varieert van 1,275 tot en met 1,599. De spreiding is het kleinst bij hoog opgeleide mensen.

Opleidingsverschillen in geluk per beroep

In de meervoudige variantieanalyse neemt het aantal cases per beroepsgroep af doordat de respondenten per beroepsgroep worden ingedeeld in drie niveaus van opleiding.

Beroepsgroepen die beperkt worden vertegenwoordigd ($N < 10$) door één van de niveaus worden niet vergeleken en niet opgenomen in de tabellen. Om de vraag te beantwoorden in welke beroepsgroepen de grootste verschillen in gemiddeld geluk tussen opleidingsniveau naar voren komen, zijn gemiddelden en standaarddeviaties van geluk berekend, met elkaar vergeleken en gerangschikt. De beroepsgroepen met de grootste verschillen in geluk tussen laag, midden en hoog opgeleide mensen zijn in tabel 22 weergegeven. De schematische weergave wordt getoond in figuur 16. Er kunnen 93 beroepsgroepen met elkaar worden vergeleken.

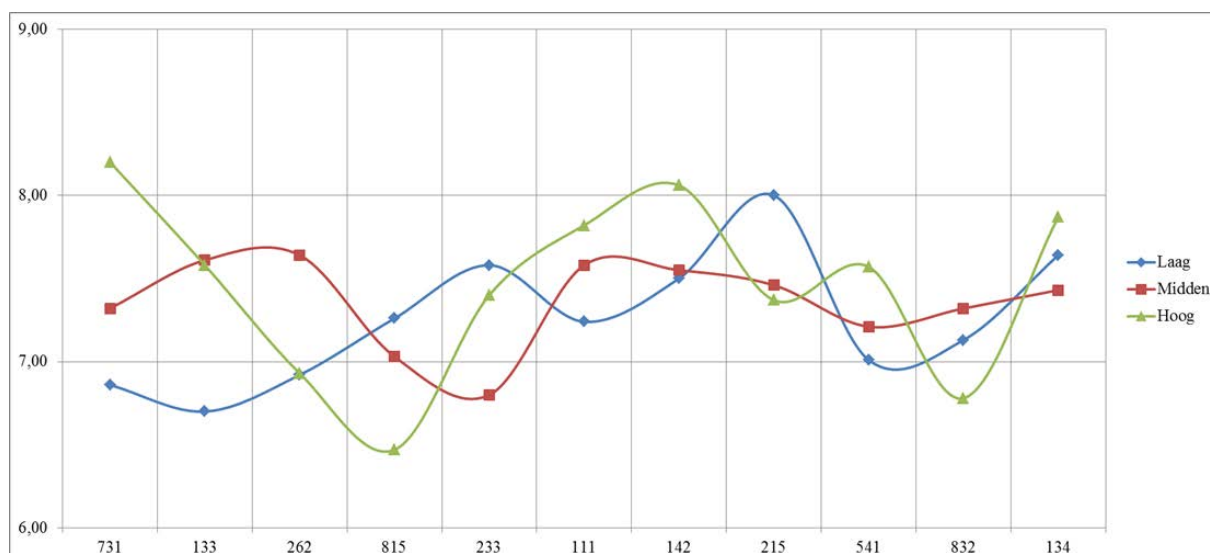
Tabel 22: Beroepen met de grootste verschillen in gemiddeld geluk als er onderscheid wordt gemaakt tussen opleidingsniveau ($N = 125.359$)

R.	Beroepsgroep	M _{verschil}	Opleidingsniveau	M	SD	N
1	731 Ambachtslieden	1,45	Laag	6,86	1,594	49
			Midden	7,32	1,597	68
			Hoog	8,20	1,033	10
2	133 Leidinggevende functies op het gebied van informatie- en communicatietechnologie	0,93	Laag	6,70	1,494	10
			Midden	7,61	1,168	51
			Hoog	7,58	1,112	227
3	262 Bibliotheacarissen, archivariissen en conservatoren	0,91	Laag	6,92	2,216	13
			Midden	7,64	1,457	36
			Hoog	6,93	1,621	83
4	815 Bedieningspersoneel van machines voor de vervaardiging van producten	0,86	Laag	7,26	1,686	90
			Midden	7,03	1,383	70

		van textiel, bont en leer		Hoog	6,47	1,598	15
5	233	Onderwijsgevenden in het secundair onderwijs	0,85	Laag	7,58	1,316	24
				Midden	6,80	1,778	51
				Hoog	7,40	1,409	324
6	111	Leden van wetgevende lichamen, beleidsvoerende functies	0,72	Laag	7,24	1,200	25
				Midden	7,58	1,286	65
				Hoog	7,82	1,401	218
7	142	Leidinggevende functies in de detail- en groothandel	0,70	Laag	7,50	1,778	32
				Midden	7,55	1,027	98
				Hoog	8,06	0,949	53
8	215	Ingenieurs op het gebied van de elektrotechniek, elektronica en telecommunicatie	0,69	Laag	8,00	1,265	11
				Midden	7,46	1,473	48
				Hoog	7,37	1,416	300
9	541	Veiligheidswerkers	0,60	Laag	7,01	1,741	403
				Midden	7,21	1,550	731
				Hoog	7,57	1,615	84
9	832	Chauffeurs van auto's en bestelwagens en bestuurders van motorrijwielen	0,60	Laag	7,13	1,661	279
				Midden	7,32	1,552	200
				Hoog	6,78	1,347	23
10	134	Leidinggevende functies op het gebied van professionele diensten	0,58	Laag	7,64	1,598	14
				Midden	7,43	1,527	96
				Hoog	7,87	1,328	394

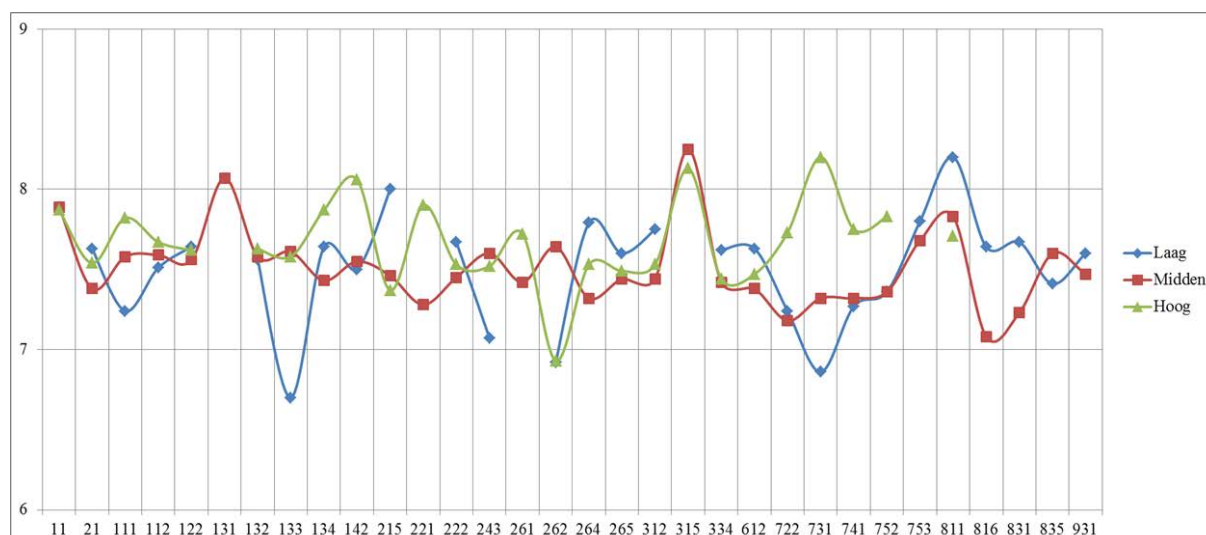
Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Figuur 16: schematische weergave van de grootste verschillen binnen beroepsgroepen tussen opleidingsniveau.

Het verschil in geluk tussen drie opleidingsniveaus is het grootst in de beroepsgroep (731) ambachtslieden met een totaalverschil (M_{verschil}) van 1,45. Dit wordt veroorzaakt door een verschil in geluk tussen hoog en laag opgeleiden. Hoog opgeleide ambachtslieden waarderen het geluk relatief hoog met een 8,20 ten opzichte van laag opgeleide ambachtslieden met een laag gemiddeld gelukcijfer van 6,86. Binnen deze beroepsgroep betekent dit een verschil van 1,34 tussen hoog en laag opgeleide mensen. Binnen beroepsgroepen zijn er verschillen in geluk van meer dan 0,50 als er onderscheid wordt gemaakt tussen opleidingsniveaus.

In figuur 17 zijn de tien gelukkigste beroepsgroepen van drie opleidingsniveaus samen schematisch weergegeven. Hierin wordt de spreiding (ranking) van geluk binnen beroepsgroepen tussen laag, midden en hoog opgeleiden getoond. De beroepsgroepen staan op volgorde van beroepsgroep nummer. In bijlage 4 is het overzicht met beschrijvende statistieken en ranking (R) opgenomen.

Figuur 17: spreidingsdiagram (ranking) van de gelukkigste beroepsgroepen als er onderscheid wordt gemaakt tussen opleidingsniveau.

In de gelukkigste beroepsgroepen voelen zowel laag (blauw), midden (rood) als hoog (groen) opgeleide mensen zich gelukkig. In figuur 16 is te zien dat zowel laag, midden als hoog opgeleiden relatief hoog scoren in bepaalde beroepsgroepen. Er is geen enkele beroepsgroep die in de 10 gelukkigste beroepen van alle niveaus van opleiding voorkomt. De uitval (geen verbindingspunt) is het grootst onder hoog opgeleide mensen. Dit wordt veroorzaakt doordat minder vaardige- en specialistische beroepsgroepen ondervertegenwoordigd zijn door hoog opgeleide mensen. In tabel 23a tot en met 25b zijn de beschrijvende statistieken met verwijzing naar de hoofdgroep (HG) van tien beroepsgroepen, waarin laag, midden en hoog opgeleiden zich gemiddeld het gelukkigst dan wel ongelukkigst voelen, opgenomen. De gemiddelde gelukcijfers zijn van hoog naar laag gerangschikt en de spreiding van geluk is nader bekeken. Het aantal beroepsgroepen dat gerangschikt is, is afhankelijk van de uitval per opleidingsniveau.

Tabel 23a: Beschrijvende statistieken top 10 gelukkigste beroepsgroepen ($N = 125.359$)
Laag opleidingsniveau

R.	Beroepsgroep	M	SD	N	HG
1	811 Bedieningspersoneel van mijninstallaties en installaties voor de verwerking van mineralen	8,20	1,320	15	8
2	215 Ingenieurs op het gebied van de elektrotechniek, elektronica en telecommunicatie	8,00	1,265	11	2
3	753 Kleermakers, stoffeerders, schoenmakers e.d.	7,80	1,500	46	7
4	264 Auteurs, journalisten en taalkundigen	7,79	1,122	14	2

5	312	Toezichthoudend personeel in de mijnbouw, de industrie en de bouwnijverheid	7,75	1,271	95	3
6	222	Verpleegkundigen met hogere opleiding en verloskundigen	7,67	1,561	76	2
6	831	Treinmachinisten e.d.	7,67	1,322	72	8
7	122	Leidinggevende functies op het gebied van verkoop, marketing en ontwikkeling	7,64	1,244	109	1
7	134	Leidinggevende functies op het gebied van professionele diensten	7,64	1,598	14	1
7	816	Bedieningspersoneel van machines voor de vervaardiging van voedingsmiddelen e.d.	7,64	1,534	117	8
8	21	Wetenschappers en ingenieurs	7,63	1,195	38	2
8	612	Veetelers	7,63	1,928	51	6
9	334	Administratieve secretarissen en gespecialiseerde secretarissen	7,62	1,281	229	3
10	265	Scheppende en uitvoerende kunstenaars	7,60	1,647	10	2
10	931	Ongeschoolde arbeiders in de mijnbouw en de bouwnijverheid	7,60	1,544	128	9

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Tabel 23b: Beschrijvende statistieken top 10 ongelukkigste beroepsgroepen (N = 125.359)
Laag opleidingsniveau

R.	Beroepsgroep	M	SD	N	HG
10	243 Specialisten op het gebied van de verkoop, marketing en public relations	7,07	1,534	29	2
9	541 Veiligheidswerkers	7,01	1,741	403	5
8	813 Bedieningspersoneel van machines en installaties voor de vervaardiging van chemische en fotografische producten	7,00	1,622	39	8
7	521 Straat- en markthandelaars	6,97	1,926	32	5
7	413 Toetsenbordwerkers	6,97	2,152	31	4
6	262 Bibliothecarissen, archivariissen en conservatoren	6,92	2,216	13	2
5	731 Ambachtslieden	6,86	1,594	49	7
4	821 Assembleurs	6,80	1,660	128	8
3	961 Vuilnisophalers en -verwerkers	6,73	2,004	55	9
2	133 Leidinggevende functies op het gebied van informatie- en communicatietechnologie	6,70	1,494	10	1
1	622 Vissers, jagers en vallenzetters	6,60	2,171	10	6

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Tabel 24a: Beschrijvende statistieken top 10 gelukkigste beroepsgroepen (N = 125.359)
Midden opleidingsniveau

R.	Beroepsgroep	M	SD	N	HG
1	315 Bestuurders en technici voor schepen en luchtvaartuigen	8,25	1,255	79	3
2	131 Leidinggevende functies op het gebied van de landbouw-, bosbouw- en visserijproductie	8,07	1,033	15	1
3	11 Directeuren van grote ondernemingen, beleidsvoerende functies, leden van wetgevende lichamen	7,89	1,183	18	1
4	811 Bedieningspersoneel van mijninstallaties en installaties voor de verwerking van mineralen	7,83	1,339	18	8
5	753 Kleermakers, stoffeerders, schoenmakers e.d.	7,68	1,562	56	7
6	262 Bibliotheacarissen, archivariissen en conservatoren	7,64	1,457	36	2
7	133 Leidinggevende functies op het gebied van informatie- en communicatietechnologie	7,61	1,168	51	1
8	243 Specialisten op het gebied van de verkoop, marketing en public relations	7,60	1,322	216	2
8	835 Dek personeel op schepen e.d.	7,60	1,523	55	8
9	112 Directeuren van grote ondernemingen	7,59	1,338	855	1
10	111 Leden van wetgevende lichamen, beleidsvoerende functies	7,58	1,286	65	1
10	132 Leidinggevende functies in de industrie, de mijnbouw, de bouwnijverheid en de handel	7,58	1,273	376	1

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Tabel 24b: Beschrijvende statistieken top 10 ongelukkigste beroepsgroepen (N = 125.359)
Midden opleidingsniveau

R.	Beroepsgroep	M	SD	N	HG
10	413 Toetsenbordwerkers	7,13	1,420	61	4
9	211 Natuur- en aardwetenschappers	7,11	1,197	19	2
8	962 Andere elementaire beroepen	7,10	1,700	111	9
8	812 Bedieningspersoneel van metaalbewerkings- en metaalverwerkingsinstallaties en van installaties voor de oppervlaktebehandeling	7,10	1,530	104	8
7	754 Andere ambachtlieden e.d.	7,09	1,499	157	7
6	932 Ongeschoolde arbeiders in de industrie	7,08	1,720	194	9
6	833 Vrachtwagen- en buschauffeurs	7,08	1,665	617	8
6	816 Bedieningspersoneel van machines voor de vervaardiging van	7,08	1,222	77	8

		voedingsmiddelen e.d.				
6	524	Andere verkopers	7,08	1,581	248	5
5	911	Huishoudelijke hulpen en schoonmakers in huishoudens, hotels en kantoren	7,05	1,755	571	9
4	513	Kelners en barpersoneel	7,04	1,491	844	5
3	815	Bedieningspersoneel van machines voor de vervaardiging van producten van textiel, bont en leer	7,03	1,383	70	8
2	515	Toezichthouders huishoudelijk personeel, conciërges	7,02	1,825	122	5
1	233	Onderwijsgevenden in het secundair onderwijs	6,80	1,778	51	2

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

*Tabel 25a: Beschrijvende statistieken top 10 gelukkigste beroepsgroepen (N = 125.359)
Hoog opleidingsniveau*

R.	Beroepsgroep	M	SD	N	HG
1	731 Ambachtslieden	8,20	1,033	10	7
2	315 Bestuurders en technici voor schepen en luchtvaartuigen	8,13	1,261	149	3
3	142 Leidinggevende functies in de detail- en groothandel	8,06	0,949	53	1
4	221 Artsen	7,90	1,228	357	2
5	11 Directeuren van grote ondernemingen, beleidsvoerende functies, leden van wetgevende lichamen	7,87	0,991	45	1
5	134 Leidinggevende functies op het gebied van professionele diensten	7,87	1,328	394	1
6	752 Houtbehandelaars, meubelmakers e.d.	7,83	1,403	12	7
7	111 Leden van wetgevende lichamen, beleidsvoerende functies	7,82	1,401	218	1
8	741 Installateurs en reparateurs van elektrische apparatuur	7,75	1,462	76	7
9	722 Smeden, gereedschapsmakers e.d.	7,73	1,751	15	7
10	261 Juristen	7,72	1,262	874	2

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

*Tabel 25b: Beschrijvende statistieken top 10 ongelukkigste beroepsgroepen (N = 125.359)
Hoog opleidingsniveau*

R.	Beroepsgroep	M	SD	N	HG
10	513 Kelners en barpersoneel	7,02	1,671	141	5
9	833 Vrachtwagen- en buschauffeurs	6,98	1,939	47	8
8	932 Ongeschoolde arbeiders in de industrie	6,97	1,671	30	9

7	225	Dierenartsen	6,95	1,268	37	2
6	262	Bibliothecarissen, archivariissen en conservatoren	6,93	1,621	83	2
5	912	Autowassers, glazenwassers, wasserijpersoneel en andere handwassers	6,90	2,132	10	9
4	413	Toetsenbordwerkers	6,86	2,349	14	4
3	911	Huishoudelijke hulpen en schoonmakers in huishoudens, hotels en kantoren	6,80	1,841	92	9
2	832	Chauffeurs van auto's en bestelwagens en bestuurders van motorrijwielen	6,78	1,347	23	8
1	815	Bedieningspersoneel van machines voor de vervaardiging van producten van textiel, bont en leer	6,47	1,598	15	8

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Conclusie

Vanuit de resultaten van de variantieanalyse blijkt dat de gemiddelde mate van geluk per beroepsgroep verschilt als er onderscheid wordt gemaakt tussen *opleiding*. De gelukscores per beroepsgroep en opleidingsniveau zijn afwisselend hoog en laag. Er is geen enkele beroepsgroep die in de top gelukkigste beroepsgroepen van alle niveaus van opleiding voorkomt. Hoogstwaarschijnlijk wordt dit verklaard doordat bepaalde beroepsgroepen hoog opgeleide mensen aantrekken en andere beroepsgroepen laag opgeleide mensen. De meeste overeenkomsten zijn terug te zien tussen midden en hoog opgeleiden. De grootste verschillen in geluk binnen beroepsgroepen zijn waar te nemen tussen laag en hoog opgeleiden. Laag opgeleide mensen voelen zich bijzonder gelukkig in de beroepen (811) bedieningspersoneel van mijninstallaties en installaties voor de verwerking van mineralen en (215) ingenieurs op het gebied van de elektrotechniek, elektronica en telecommunicatie. Midden opgeleide mensen voelen zich het gelukkigst in de beroepen (315) bestuurders en technici voor schepen en luchtvaartuigen en (131) leidinggevende functies op het gebied van de landbouw-, bosbouw- en visserijproductie en hoog opgeleide mensen voelen zich het gelukkigst als (731) ambachtslieden en (315) bestuurder en technicus voor schepen en luchtvaartuigen. De verschillen in geluk binnen beroepsgroepen tussen opleidingsniveau zijn kleiner dan de verschillen in geluk tussen leeftijdsgroepen, maar groter dan de verschillen tussen geslacht.

4.2.4 Invloed van burgerlijke staat op geluk

De vierde meervoudige variantieanalyse toetst of de gemiddelde mate van geluk per

beroepsgroep verschild als er onderscheid wordt gemaakt tussen burgerlijke staat. In tabel 26 zijn de beschrijvende statistieken van de specificatievariabele burgerlijke staat, uitgedrukt in getrouwd en niet getrouwd, weergegeven.

Tabel 26: Beschrijvende statistieken burgerlijke staat ($N = 125.359$)

Burgerlijke staat	M	SD	N
Getrouwd	7,52	1,378	55.589
Niet getrouwd	7,26	1,432	69.770

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1 , beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Het verschil in gemiddeld gelukcijfer tussen getrouwd en niet getrouwd is 0,26. Het gemiddelde geluk van getrouwde mensen ($M_{\text{getrouwd}} = 7,52$) ligt hoger dan die van niet getrouwde mensen ($M_{\text{niet getrouwd}} = 7,26$). De spreiding is gemiddeld en ongeveer gelijk tussen getrouwde en niet getrouwde mensen.

Verschillen in geluk per beroep tussen burgerlijke staat

Om de vraag te beantwoorden in welke beroepsgroepen de grootste verschillen in gemiddeld geluk tussen getrouwd en niet getrouwd naar voren komen, zijn gemiddelden en standaarddeviaties van geluk berekend, met elkaar vergeleken en gerangschikt.

Beroepsgroepen die beperkt worden vertegenwoordigd ($N < 10$) door één van de twee groepen worden niet vergeleken en niet opgenomen in de tabellen. Er kunnen 119 beroepsgroepen met elkaar vergeleken worden. In tabel 27 zijn de beroepsgroepen met de grootste verschillen in geluk tussen burgerlijke staat weergegeven en in figuur 18 zijn deze verschillen grafisch gemaakt.

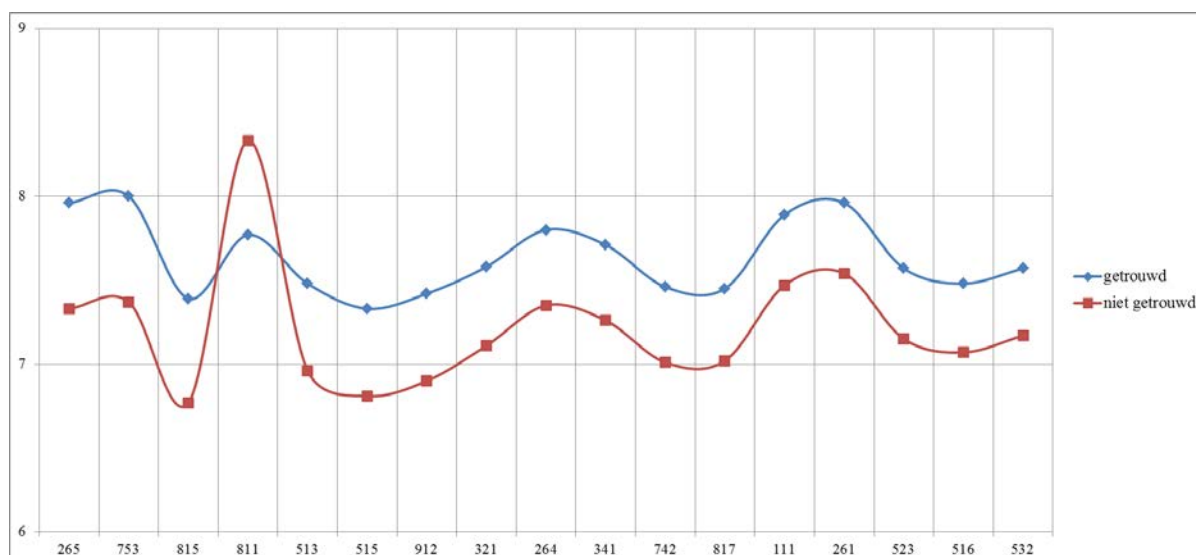
Tabel 27: Beroepen met de grootste verschillen in gemiddeld geluk als er onderscheid wordt gemaakt tussen burgerlijke staat ($N = 125.359$)

R.	Beroepsgroep	M _{verschil}	Getrouwd	M	SD	N
1	265 Scheppende en uitvoerende kunstenaars	0,63	Ja	7,96	1,351	47
			Nee	7,33	1,496	137
1	753 Kleermakers, stoffeerdere, schoenmakers e.d.	0,63	Ja	8,00	1,186	55
			Nee	7,37	1,752	54
2	815 Bedieningspersoneel van machines voor de vervaardiging van producten van textiel, bont en leer	0,62	Ja	7,39	1,532	93
			Nee	6,77	1,558	82
3	811 Bedieningspersoneel van	0,56	Ja	7,77	1,374	35

		mijninstallaties en installaties voor de verwerking van mineralen		Nee	8,33	1,435	12
4	513	Kelners en barpersoneel	0,52	Ja	7,48	1,475	353
				Nee	6,96	1,581	1.295
4	515	Toezichthouders huishoudelijk personeel, conciërges	0,52	Ja	7,33	1,667	180
				Nee	6,81	1,899	176
4	912	Autowassers, glazenwassers, wasserijpersoneel en andere handwassers	0,52	Ja	7,42	1,683	120
				Nee	6,90	1,737	152
5	321	Technici op medisch en farmaceutisch gebied	0,47	Ja	7,58	1,245	332
				Nee	7,11	1,480	391
6	264	Auteurs, journalisten en taalkundigen	0,45	Ja	7,80	1,213	164
				Nee	7,35	1,241	330
6	341	Vakspecialisten op juridisch, maatschappelijk en religieus gebied	0,45	Ja	7,71	1,444	84
				Nee	7,26	1,560	125
6	742	Installateurs en reparateurs van elektronische en telecommunicatieapparatuur	0,45	Ja	7,46	1,282	179
				Nee	7,01	1,518	204
7	817	Bedieningspersoneel van installaties voor de houtbewerking en de vervaardiging van papier	0,43	Ja	7,45	1,416	33
				Nee	7,02	1,680	46
8	111	Leden van wetgevende lichamen, beleidsvoerende functies	0,42	Ja	7,89	1,338	188
				Nee	7,47	1,384	120
8	261	Juristen	0,42	Ja	7,96	1,291	348
				Nee	7,54	1,232	601
8	523	Kassabedienden en kaartverkopers	0,42	Ja	7,57	1,538	367
				Nee	7,15	1,486	754
9	516	Andere verleners van persoonlijke diensten	0,41	Ja	7,48	1,560	176
				Nee	7,07	1,453	272
10	532	Verzorgend personeel in de gezondheidszorg	0,40	Ja	7,57	1,497	909
				Nee	7,17	1,583	1.012

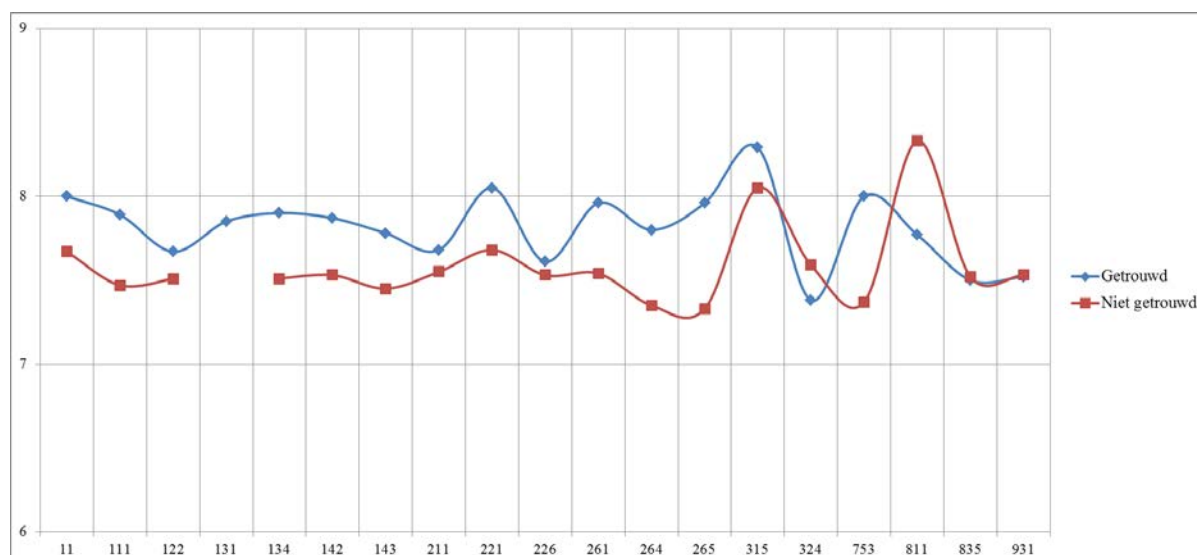
Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Figuur 18: schematische weergave van de grootste verschillen binnen beroepsgroepen tussen burgerlijke staat.

In de beroepsgroepen met de grootste verschillen tussen getrouwd en niet getrouwd zijn respondenten die getrouwd zijn (blauw), in bijna alle beroepen, gelukkiger dan respondenten die niet getrouwd zijn (rood). De getrouwde respondenten (blauw) en niet getrouwde respondenten (rood) vertonen een gelijkwaardig patroon in gelukscores. De grootste verschillen in geluk worden veroorzaakt doordat getrouwde mensen gemiddeld hoger scoren dan niet getrouwde mensen. Er is één beroepsgroep (811) bedieningspersoneel van mijninstallaties en installaties voor de verwerking van mineralen waarbij het gemiddelde gelukcijfer van niet getrouwde mensen ($M_{\text{niet getrouwd}} = 8,33$) hoger ligt dan getrouwde mensen ($M_{\text{getrouwd}} = 7,77$). De grootste verschillen in geluk liggen tussen 0,40 en 0,63. De verschillen in geluk binnen beroepsgroepen tussen getrouwd en niet getrouwd zijn klein en redelijk constant.

In figuur 19 zijn de tien gelukkigste beroepsgroepen van getrouwde en niet getrouwde mensen schematisch weergegeven. Hierin wordt de spreiding (ranking) van geluk binnen beroepsgroepen tussen burgerlijke staat getoond. De beroepsgroepen staan op volgorde van beroepsgroep nummer. In bijlage 5 is het overzicht met beschrijvende statistieken en ranking (R) opgenomen.

Figuur 19: spreidingsdiagram (ranking) van de gelukkigste beroepsgroepen als er onderscheid wordt gemaakt tussen burgerlijke staat..

In de gelukkigste beroepsgroepen van getrouwd en niet getrouwd samen scoren getrouwde mensen (blauw) gemiddeld hoger dan niet getrouwde mensen (rood). Er zijn zes beroepsgroepen (11) directeuren van grote ondernemingen, beleidsvoerende functies, leden van wetgevende lichamen, (134) leidinggevende functies op het gebied van professionele diensten, (142) leidinggevende functies in de detail- en groothandel, (221) artsen, (261) juristen en (315) bestuurders en technici voor schepen en luchtvaartuigen, die in de top 10 gelukkigste beroepen van zowel getrouwd als niet getrouwd voorkomen. De gelukcijfers van beroepsgroep 221 en 315 bereiken zelfs de top 3 en liggen dicht bij elkaar. Om per groep te zien in welke beroepsgroepen men zich relatief het gelukkigst dan wel ongelukkigst voelt, zijn de gemiddelde gelukcijfers van hoog naar laag gerangschikt en is de spreiding van geluk nader bekeken. In tabel 28a tot en met 29b zijn de beschrijvende statistieken van tien beroepsgroepen waarin getrouwd en niet getrouwd zich gemiddeld het gelukkigst dan wel ongelukkigst voelen opgenomen. Het aantal beroepsgroepen dat gerangschikt is, is afhankelijk van de uitval per burgerlijke staat.

Tabel 28a: Beschrijvende statistieken top 10 gelukkigste beroepsgroepen getrouwd (N = 125.359)

R.	Beroepsgroep	M	SD	N
1	315 Bestuurders en technici voor schepen en luchtvaartuigen	8,29	1,293	109
2	221 Artsen	8,05	1,397	193
3	11 Directeuren van grote ondernemingen, beleidsvoerende functies, leden van wetgevende lichamen	8,00	1,022	45

3	753	Kleermakers, stoffeerders, schoenmakers e.d.	8,00	1,186	55
4	261	Juristen	7,96	1,291	348
4	265	Scheppende en uitvoerende kunstenaars	7,96	1,351	47
5	134	Leidinggevende functies op het gebied van professionele diensten	7,90	1,348	343
6	111	Leden van wetgevende lichamen, beleidsvoerende functies	7,89	1,338	188
7	142	Leidinggevende functies in de detail- en groothandel	7,87	1,104	86
8	131	Leidinggevende functies op het gebied van de landbouw-, bosbouw- en visserijproductie	7,85	1,348	20
9	264	Auteurs, journalisten en taalkundigen	7,80	1,213	164
10	143	Leidinggevende functies op het gebied van andere diensten	7,78	1,226	255

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Tabel 28b: Beschrijvende statistieken top 10 ongelukkigste beroepsgroepen getrouwd (N = 125.359)

R.	Beroepsgroep	M	SD	N
10	621 Bosbouwers e.d.	7,21	1,182	19
9	413 Toetsenbordwerkers	7,19	1,890	42
8	821 Assembleurs	7,18	1,627	110
7	813 Bedieningspersoneel van machines en installaties voor de vervaardiging van chemische en fotografische producten	7,14	1,781	43
6	962 Andere elementaire beroepen	7,13	1,574	116
5	524 Andere verkopers	7,12	1,601	141
4	225 Dierenartsen	7,10	1,101	10
3	521 Straat- en markthandelaars	7,09	2,214	23
2	262 Bibliotheacarissen, archivariissen en conservatoren	7,07	1,902	59
1	961 Vuilnisophalers en -verwerkers	6,78	1,672	27

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Tabel 29a: Beschrijvende statistieken top 10 gelukkigste beroepsgroepen niet getrouwd (N = 125.359)

R.	Beroepsgroep	M	SD	N
1	811 Bedieningspersoneel van mijninstallaties en installaties voor de verwerking van mineralen	8,33	1,435	12
2	315 Bestuurders en technici voor schepen en luchtvaartuigen	8,05	1,241	128
3	221 Artsen	7,68	1,210	186

4	11	Directeuren van grote ondernemingen, beleidsvoerende functies, leden van wetgevende lichamen	7,67	1,049	24
5	324	Veterinaire technici en dierenartsassistenten	7,59	1,121	17
6	211	Natuur- en aardwetenschappers	7,55	1,131	135
7	261	Juristen	7,54	1,232	601
8	142	Leidinggevende functies in de detail- en groothandel	7,53	1,242	97
8	226	Andere specialisten op het gebied van de gezondheidszorg	7,53	1,330	603
8	931	Ongeschoolde arbeiders in de mijnbouw en de bouwnijverheid	7,53	1,645	111
9	835	Dek personeel op schepen e.d.	7,52	1,561	66
10	122	Leidinggevende functies op het gebied van verkoop, marketing en ontwikkeling	7,51	1,252	864
10	134	Leidinggevende functies op het gebied van professionele diensten	7,51	1,424	161

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Tabel 29b: Beschrijvende statistieken top 10 ongelukkigste beroepsgroepen niet getrouwd (N = 125.359)

R.	Beroepsgroep	M	SD	N
10	817 Bedieningspersoneel van installaties voor de houtbewerking en de vervaardiging van papier	7,02	1,680	46
9	832 Chauffeurs van auto's en bestelwagens en bestuurders van motorrijwielen	7,01	1,626	251
9	742 Installateurs en reparateurs van elektronische en telecommunicatieapparatuur	7,01	1,518	204
8	941 Assistenten bij de bereiding van levensmiddelen	6,99	1,804	155
7	513 Kelners en barpersoneel	6,96	1,581	1.295
6	911 Huishoudelijke hulpen en schoonmakers in huishoudens, hotels en kantoren	6,95	1,829	922
6	413 Toetsenbordwerkers	6,95	1,713	64
5	912 Autowassers, glazenwassers, wasserijpersoneel en andere handwassers	6,90	1,737	152
4	225 Dierenartsen	6,89	1,340	27
3	821 Assembleurs	6,83	1,667	127
2	515 Toezichthouders huishoudelijk personeel, conciërges	6,81	1,899	176
1	815 Bedieningspersoneel van machines voor de vervaardiging van	6,77	1,558	82

producten van textiel, bont en leer

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Conclusie

Vanuit de resultaten van de variantieanalyse blijkt dat de gemiddelde mate van geluk per beroepsgroep verschilt als er onderscheid wordt gemaakt tussen *burgerlijke staat*. Er zijn veel overeenkomsten terug zien tussen getrouwd en niet getrouwd. Of men wel of niet getrouwd is, beide groepen voelen zich gemiddeld zeer gelukkig in de beroepsgroepen (315) bestuurders en technici voor schepen en luchtvaartuigen en (221) artsen. Deze twee beroepsgroepen bereiken zelf in beide groepen de top 3. Getrouwd of niet, als (225) dierenarts, (821) assembleur en (413) toetsenbordwerker voelt men zich relatief ongelukkig.

4.2.5 Invloed van ouderschap op geluk

De vijfde meervoudige variantieanalyse toetst of de gemiddelde mate van geluk per beroepsgroep verschilt als er onderscheid wordt gemaakt tussen ouderschap. In tabel 30 zijn de beschrijvende statistieken van de specificatievariabele ouderschap, uitgedrukt in wel of geen kinderen, weergegeven.

Tabel 30: Beschrijvende statistieken ouderschap (N = 125.359)

Kinderen	M (ranking)	SD	N
Nee	7,34	1,389	62.346
Ja	7,41	1,439	63.013

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Het gemiddelde geluk van mensen met kinderen ($M_{\text{kinderen}} = 7,41$) ligt 0,07 hoger dan zonder kinderen ($M_{\text{man}} = 7,34$). Vanuit de resultaten van de analyse suggereren we dat mensen met kinderen over het algemeen iets gelukkiger zijn dan mensen zonder kinderen. De spreiding van geluk is gemiddeld en nagenoeg gelijk met een verschil van 0,05.

Verschillen in geluk per beroep tussen ouderschap

Om de vraag te beantwoorden in welke beroepsgroepen de grootste verschillen in gemiddeld geluk tussen het wel en niet hebben van kinderen naar voren komen, zijn gemiddelden en standaarddeviaties van geluk berekend, met elkaar vergeleken en gerangschikt.

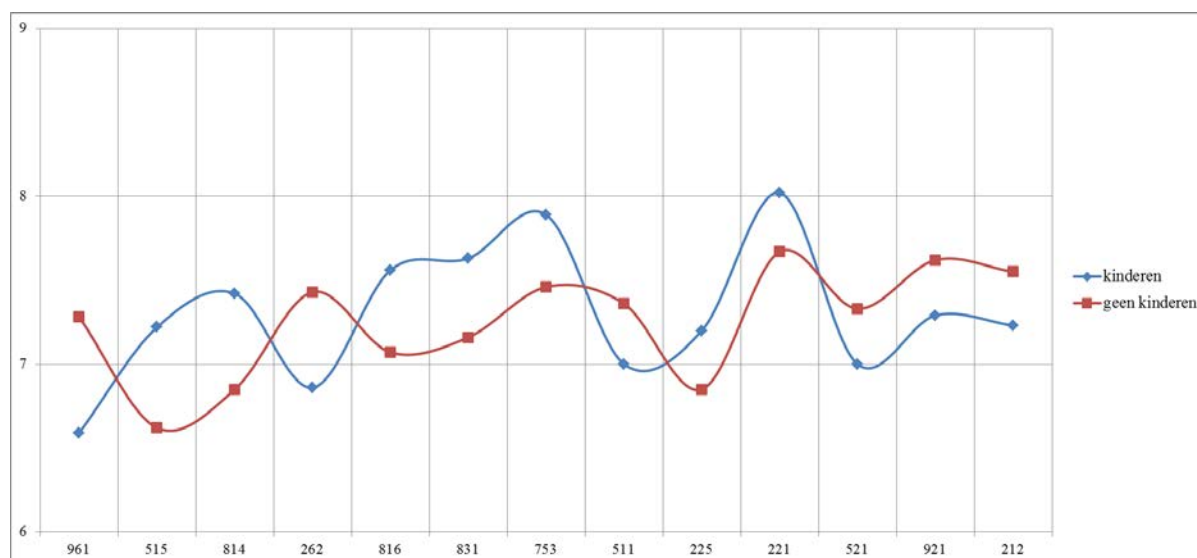
Beroepsgroepen die beperkt worden vertegenwoordigd ($N < 10$) door een groep worden niet

vergeleken en niet opgenomen in de tabellen. Op basis van ouderschap kunnen 119 beroepsgroepen met elkaar vergeleken worden. In tabel 31 zijn de beroepsgroepen met de grootste verschillen in geluk tussen ouderschap weergegeven en in figuur 20 zijn deze verschillen grafisch gemaakt.

Tabel 31: Beroepen met de grootste verschillen in gemiddeld geluk als er onderscheid wordt gemaakt tussen ouderschap (N = 125.359)

R.	Beroepsgroep	M_{verschil}	Kinderen	M	SD	N
1	961 Vuilnisophalers en -verwerkers	0,69	Nee	7,28	1,802	47
			Ja	6,59	1,789	41
2	515 Toezichthouders huishoudelijk personeel, conciërges	0,60	Nee	6,62	1,948	87
			Ja	7,22	1,730	269
3	814 Bedieningspersoneel van machines voor de vervaardiging van producten van rubber, kunststof of papier	0,57	Nee	6,85	1,510	67
			Ja	7,42	1,428	118
3	262 Bibliotheacarissen, archivarissen en conservatoren	0,57	Nee	7,43	1,500	61
			Ja	6,86	1,759	71
4	816 Bedieningspersoneel van machines voor de vervaardiging van voedingsmiddelen e.d.	0,49	Nee	7,07	1,436	75
			Ja	7,56	1,467	126
5	831 Treinmachinisten e.d.	0,47	Nee	7,16	1,753	31
			Ja	7,63	1,307	92
6	753 Kleermakers, stoffeerders, schoenmakers e.d.	0,43	Nee	7,46	1,732	52
			Ja	7,89	1,277	57
7	511 Reisbegeleiders, conducteurs, reisleiders en gidsen	0,36	Nee	7,36	1,411	217
			Ja	7,00	1,614	183
8	225 Dierenartsen	0,35	Nee	6,85	1,350	27
			Ja	7,20	1,033	10
8	221 Artsen	0,35	Nee	7,67	1,148	167
			Ja	8,02	1,424	212
9	521 Straat- en markthandelaars	0,33	Nee	7,33	1,971	30
			Ja	7,00	2,198	25
9	921 Ongeschoolde arbeiders in de land- en bosbouw en de visserij	0,33	Nee	7,62	1,390	53
			Ja	7,29	1,952	51
10	212 Wiskundigen, actuarissen en statistici	0,32	Nee	7,55	0,938	33
			Ja	7,23	1,257	31

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

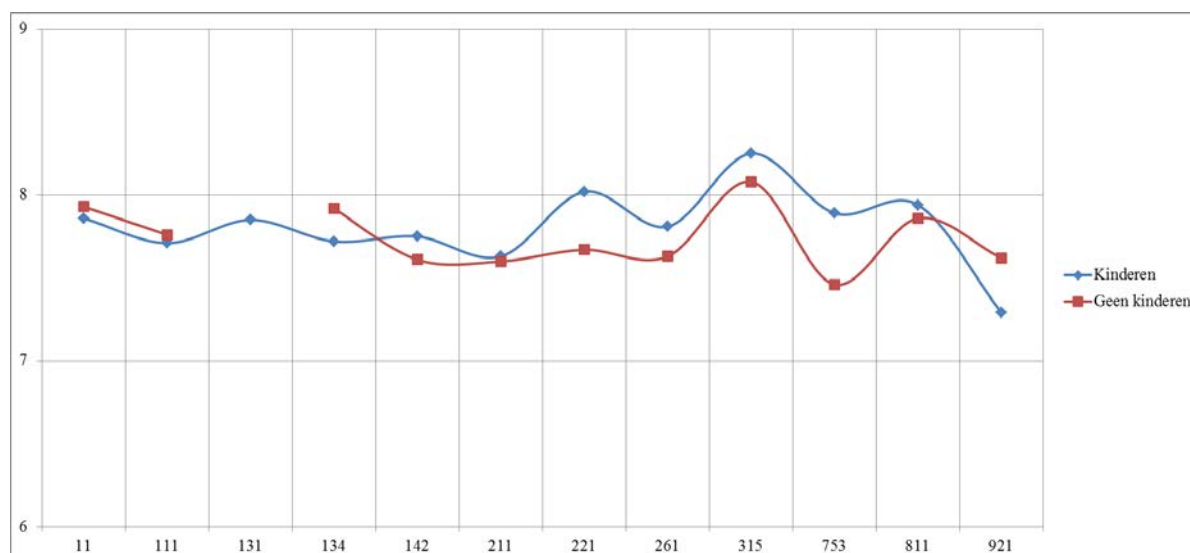

Figuur 20: schematische weergave van de grootste verschillen binnen beroepsgroepen tussen ouderschap.

Het verschil in gemiddeld geluk tussen mensen met kinderen (blauw) en zonder kinderen (rood) is het grootst in de beroepsgroep (961) vuilnisophalers en -verwerkers met een verschil van 0,69. Vuilnisophalers- en verwerkers zonder kinderen voelen zich gemiddeld gelukkiger ($M_{\text{geen kinderen}} = 7,28$) dan vuilnisophalers- en verwerkers met kinderen ($M_{\text{kinderen}} = 6,59$). Binnen de beroepsgroepen (961) vuilnisophalers en -verwerkers, (515) toezichthouders huishoudelijk personeel, conciërges, (814) bedieningspersoneel van machines voor de vervaardiging van producten van rubber, kunststof of papier en (262) bibliothecarissen, archivarissen en conservatoren is het verschil in geluk als er onderscheid wordt gemaakt tussen ouderschap meer dan 0,50. In de ene beroepsgroep voelen mensen met kinderen zich gelukkiger en in de andere beroepsgroep mensen zonder kinderen. De rode en blauwe lijnen lopen door elkaar heen in figuur 19.

In figuur 21 zijn de tien gelukkigste beroepsgroepen van mensen met en zonder kinderen samen schematisch weergegeven. Hierin wordt de spreiding (ranking) van geluk binnen beroepsgroepen tussen ouderschap getoond. De beroepsgroepen staan op volgorde van beroepsgroep nummer. In bijlage 6 is het overzicht met beschrijvende statistieken en ranking (R) opgenomen.

Figuur 21: spreidingsdiagram (ranking) van de gelukkigste beroepsgroepen als er onderscheid wordt gemaakt tussen ouderschap.

In de gelukkigste beroepen scoren mensen die kinderen hebben (blauw) gemiddeld iets hoger dan de mensen zonder kinderen (rood). De twee groepen vertonen een gelijkwaardig patroon in gelukscores. Er zijn maar liefst acht beroepsgroepen, waarin zowel mensen met kinderen als zonder kinderen zich het gelukkigst voelen. De gelukcijfers van deze beroepsgroepen verschillen wel iets van elkaar. De uitval (geen verbindingspunt) is beperkt, aangezien de variabele ouderschap redelijk gelijk verdeeld is. In tabel 32a tot en met 33b zijn de beschrijvende statistieken met verwijzing naar de hoofdgroep (HG) van tien beroepsgroepen, waarin mensen met kinderen en zonder kinderen zich gemiddeld het gelukkigst dan wel ongelukkigst voelen, opgenomen. De gemiddelde gelukcijfers zijn van hoog naar laag gerangschikt en de spreiding van geluk is nader bekeken. Het aantal beroepsgroepen dat gerangschikt is, is afhankelijk van de uitval per groep.

Tabel 32a: Beschrijvende statistieken top 10 gelukkigste beroepsgroepen kinderen ($N = 125.359$)

R.	Beroepsgroep	M	SD	N	HG
1	315 Bestuurders en technici voor schepen en luchtvaartuigen	8,25	1,307	118	3
2	221 Artsen	8,02	1,424	212	2
3	811 Bedieningspersoneel van mijninstallaties en installaties voor de verwerking van mineralen	7,94	1,345	33	8
4	753 Kleermakers, stoffeerdere, schoenmakers e.d.	7,89	1,277	57	7
5	11 Directeuren van grote ondernemingen, beleidsvoerende functies, leden van wetgevende lichamen	7,86	0,977	42	1

6	131	Leidinggevende functies op het gebied van de landbouw-, bosbouw- en visserijproductie	7,85	1,348	20	1
7	261	Juristen	7,81	1,301	323	2
8	142	Leidinggevende functies in de detail- en groothandel	7,75	1,244	101	1
9	134	Leidinggevende functies op het gebied van professionele diensten	7,72	1,397	362	1
10	111	Leden van wetgevende lichamen, beleidsvoerende functies	7,71	1,396	210	1

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Tabel 32b: Beschrijvende statistieken top 10 ongelukkigste beroepsgroepen kinderen (N = 125.359)

R.	Beroepsgroep	M	SD	N	HG
10	541 Veiligheidswerkers	7,12	1,630	657	5
10	524 Andere verkopers	7,12	1,562	206	5
9	911 Huishoudelijke hulpen en schoonmakers in huishoudens, hotels en kantoren	7,11	1,790	1.154	9
8	621 Bosbouwers e.d.	7,10	1,136	21	6
7	912 Autowassers, glazenwassers, wasserijpersoneel en andere handwassers	7,09	1,721	167	9
6	821 Assembleurs	7,06	1,610	132	8
5	962 Andere elementaire beroepen	7,01	1,777	154	9
4	521 Straat- en markthandelaars	7,00	2,198	25	5
4	511 Reisbegeleiders, conducteurs, reisleiders en gidsen	7,00	1,614	183	5
3	413 Toetsenbordwerkers	6,93	1,805	43	4
2	262 Bibliothecarissen, archivariissen en conservatoren	6,86	1,759	71	2
1	961 Vuilnisophalers en -verwerkers	6,59	1,789	41	9

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Tabel 33a: Beschrijvende statistieken top 10 gelukkigste beroepsgroepen geen kinderen (N = 125.359)

R.	Beroepsgroep	M	SD	N	HG
1	315 Bestuurders en technici voor schepen en luchtvaartuigen	8,08	1,229	119	3
2	11 Directeuren van grote ondernemingen, beleidsvoerende functies, leden van wetgevende lichamen	7,93	1,141	27	1
3	134 Leidinggevende functies op het gebied van professionele diensten	7,92	1,343	142	1

4	811	Bedieningspersoneel van mijninstallaties en installaties voor de verwerking van mineralen	7,86	1,562	14	8
5	111	Leden van wetgevende lichamen, beleidsvoerende functies	7,76	1,317	98	1
6	221	Artsen	7,67	1,148	167	2
7	261	Juristen	7,63	1,250	626	2
8	921	Ongeschoolde arbeiders in de land- en bosbouw en de visserij	7,62	1,390	53	9
9	142	Leidinggevende functies in de detail- en groothandel	7,61	1,119	82	1
10	211	Natuur- en aardwetenschappers	7,60	1,087	152	2

Bron: *Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.*

Tabel 33b: Beschrijvende statistieken top 10 ongelukkigste beroepsgroepen geen kinderen ($N = 125.359$)

R.	Beroepsgroep	M	SD	N	HG
10	817 Bedieningspersoneel van installaties voor de houtbewerking en de vervaardiging van papier	7,12	1,742	42	8
10	754 Andere ambachtsslieden e.d.	7,12	1,501	124	7
9	742 Installateurs en reparateurs van elektronische en telecommunicatieapparatuur	7,11	1,477	188	7
9	512 Koks	7,11	1,531	628	5
8	622 Vissers, jagers en vallenzetters	7,09	2,212	11	6
7	911 Huishoudelijke hulpen en schoonmakers in huishoudens, hotels en kantoren	7,07	1,794	574	9
7	832 Chauffeurs van auto's en bestelwagens en bestuurders van motorrijwielen	7,07	1,594	191	8
7	816 Bedieningspersoneel van machines voor de vervaardiging van voedingsmiddelen e.d.	7,07	1,436	75	8
7	813 Bedieningspersoneel van machines en installaties voor de vervaardiging van chemische en fotografische producten	7,07	1,817	27	8
6	941 Assistenten bij de bereiding van levensmiddelen	7,03	1,778	118	9
5	815 Bedieningspersoneel van machines voor de vervaardiging van producten van textiel, bont en leer	7,01	1,439	71	8
4	513 Kelners en barpersoneel	6,98	1,551	1.095	5
3	821 Assembleurs	6,90	1,713	105	8
2	814 Bedieningspersoneel van machines voor de vervaardiging van producten van rubber, kunststof of papier	6,85	1,510	67	8

2	225	Dierenartsen	6,85	1,350	27	2
1	515	Toezichthouders huishoudelijk personeel, conciërges	6,62	1,948	87	5

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

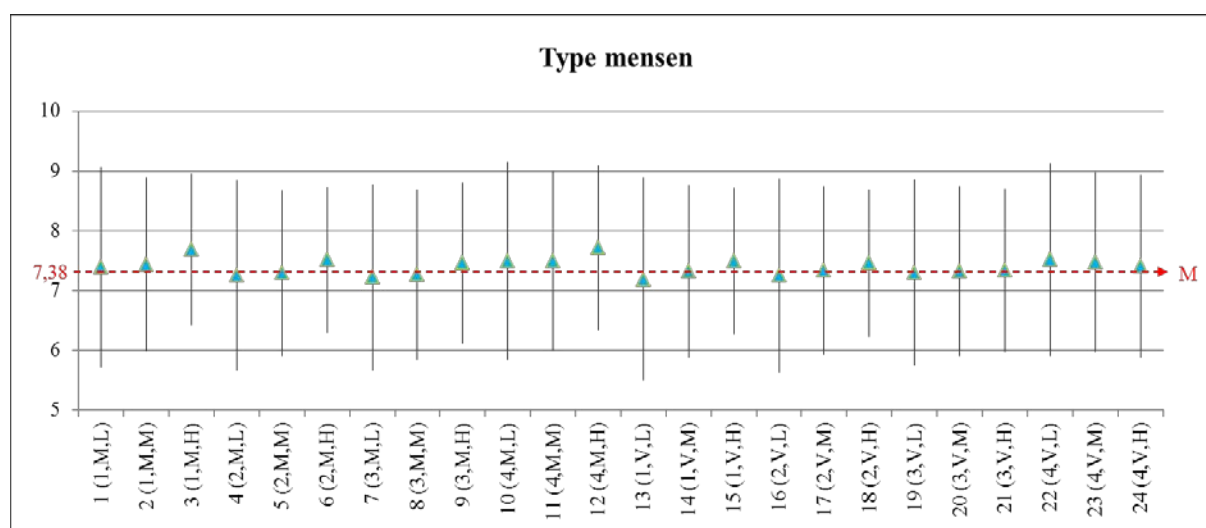
Conclusie

Vanuit de resultaten van de variantieanalyse blijkt dat de gemiddelde mate van geluk per beroepsgroep verschilt als er onderscheid wordt gemaakt tussen *ouderschap*. De verschillen zijn klein en mensen met kinderen scoren gemiddeld iets hoger dan mensen zonder kinderen. In acht dezelfde beroepsgroepen voelen mensen met kinderen en zonder kinderen zich het gelukkigst. Net als getrouwde mensen voelen mensen met kinderen zich het ongelukkigst in de beroepsgroep (961) Vuilnisophalers en –verwerkers. Wellicht heeft dit iets te maken met de sociale positie van dit beroep ten opzichte van hun kinderen of partner.

4.2.6 Invloed van typen mensen op geluk

In dit onderzoek zijn vijf specificatievariabelen opgenomen. Deze specificatievariabelen zijn eerst afzonderlijk van elkaar getoetst en de resultaten hiervan zijn in de voorgaande paragrafen beschreven. Deze paragraaf wordt gewijd aan de vragen of de gemiddelde mate van geluk per beroepsgroep verschilt tussen typen mensen en wat voor typen mensen zich bijzonder gelukkig dan wel ongelukkig voelen in wat voor beroepsgroepen. Door het combineren van drie persoonskenmerken zijn 24 typen mensen te onderscheiden en gevormd. Deze typen zijn eerder toegelicht en beschreven in paragraaf variabelen en metingen.

Allereerst is gekeken welk verschillen er in geluk tussen typen mensen te ontdekken zijn. Hiervoor zijn de gemiddelde gelukcijfers per type van hoog naar laag gerangschikt en is de spreiding van geluk nader bekeken. In figuur 22 zijn de gemiddelde gelukcijfers en spreiding per type mens schematisch weergegeven. Het algemene gemiddelde geluk over de gehele dataset ($M = 7,38$) is met de rode lijn aangegeven. Het blauwe driehoekje bepaalt het gemiddelde gelukcijfer en de zwarte lijn de spreiding van het type. In bijlage 7 is het totale overzicht met beschrijvende statistieken en ranking van 24 typen mensen opgenomen.

Figuur 22: Diagram van de gemiddelde gelukscores en spreiding van 24 typen mensen.

Het gemiddelde gelukcijfer (M) van 24 typen mensen varieert van 7,19 tot en met 7,72. Dit betekent een verschil in de gemiddelde mate van geluk van 0,53. De standaarddeviaties (SD) zijn laag tot hoog en variëren van 1,215 tot en met 1,698. De gelukcijfers en standaarddeviaties liggen redelijk dicht bij elkaar met een verschil van ongeveer 0,50. Type 6 (2, M, H: generatie 2, man, hoog opgeleid) heeft de kleinste spreiding van 1,215 en het derde hoogste gelukcijfer van 7,52. In tabel 34a en 34b zijn de beschrijvende statistieken van vijf typen mensen die zich gemiddeld het gelukkigst dan wel ongelukkigst voelen gerapporteerd.

Tabel 34a: Beschrijvende statistieken top 5 gelukkigste typen mensen (N = 125.359)

R.	Type mens	M	SD	N
1	12 4, M, H	7,72	1,380	2.065
2	3 1, M, H	7,69	1,265	1.784
3	6 2, M, H	7,52	1,215	13.641
3	22 4, V, L	7,52	1,609	1.098
4	10 4, M, L	7,50	1,647	2.294
4	11 4, M, M	7,50	1,499	2.036
5	15 1, V, H	7,49	1,225	2.454

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Tabel 34b: Beschrijvende statistieken top 5 ongelukkigste typen mensen (N = 125.359)

R.	Type mens	M	SD	N
5	8 3, M, M	7,27	1,425	9.413
4	16 2, V, L	7,26	1,616	3.023

3	4	2, M, L	7,25	1,591	5.485
2	7	3, M, L	7,22	1,557	6.843
1	13	1, V, L	7,19	1,698	1.340

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Type 12 (4, M, H) hoog opgeleide (oudere) mannen in de leeftijd vanaf 59 jaar voelen zich gemiddeld het gelukkigst met een gelukcijfer van 7,72. Dit is 0,34 hoger dan het algemene gemiddelde geluk ($M = 7,38$). Type 13 (1, V, L) laag opgeleide (jonge) vrouwen tot 28 jaar voelen zich gemiddeld het ongelukkigst met een gelukcijfer van 7,19. Dit is 0,19 lager dan het algemene gemiddelde geluk ($M = 7,38$). Het is opvallend dat twee tegenovergestelde typologieën het grootste verschil in geluk weergeven. Oudere mannen voelen zich ongeacht opleidingsniveau relatief gelukkig (type 10, 11 en 12). Mensen met een lager opleidingsniveau voelen zich gemiddeld ongelukkiger dan andere typen.

Inhoudelijk zeggen bovenstaande tabellen en het spreidingsdiagram niets over wat voor typen mensen zich bijzonder gelukkig voelen in wat voor beroepsgroepen. Vanuit de resultaten van de meervoudige variantieanalyse, waarbij een combinatie is gemaakt tussen de variabelen geluk, beroepsgroep, leeftijd, geslacht en opleidingsniveau, zijn van alle 24 typen de vijf gelukkigste en ongelukkigste beroepsgroepen geselecteerd en in 48 tabellen weergegeven. Aan elke standaarddeviatie is een score toegewezen om de mate van spreiding te beoordelen. De score⁹ geeft aan of er een zeer lage spreiding (- -), lage (-), gemiddelde (+/-), hoge (+) of zeer hoge spreiding binnen de beroepsgroep is. Hypothese 3 toetst aan de hand van deze score of er verschillen bestaan in de zekerheid van geluk per beroepsgroep tussen typen mensen. De beroepsgroepen met bijzonder hoge gelukcijfers en een zeer lage spreiding (- -) zijn groen gemarkeerd en hebben een grote kans op geluk. De beroepsgroepen met bijzonder lage gelukcijfers en een zeer lage spreiding (- -) zijn rood gemarkeerd en hebben een grote kans op ongeluk. De uitkomsten worden in paragraaf 4.3 beschreven.

⁹ Zeer lage spreiding $SD < 1,000 = - -$, lage spreiding $SD 1,000 \text{ t/m } 1,300 = -$, gemiddelde spreiding $SD 1,300 \text{ t/m } 1,600 = +/-$, hoge spreiding $SD 1,600 \text{ t/m } 2,000 = +$, zeer hoge spreiding $SD > 2,000 = + +$.

Tabel 35a: Top 5 gelukkigste beroepsgroepen Type 1: vanaf 1985, man en laag opgeleid

Type 1: 1, M, L			
Beroepsgroep	M	SD (score)	N
121 Leidinggevende functies op het gebied van zakelijke diensten en op administratief gebied	8,00	0,943 (- -)	10
351 Technici voor de werking van informatie- en communicatietechnologie en voor gebruikersondersteuning	8,00	1,270 (-)	32
411 Administratieve medewerkers, algemeen	7,87	1,360 (+/-)	31
962 Andere elementaire beroepen	7,83	1,030 (-)	12
332 In- en verkopers en makelaars	7,75	2,188 (+ +)	28
722 Smeden, gereedschapsmakers e.d.	7,75	1,765 (+)	12
31 Vakspecialisten op het gebied van wetenschap en techniek	7,74	1,163 (-)	46

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Tabel 35b: Top 5 ongelukkigste beroepsgroepen Type 1: vanaf 1985, man en laag opgeleid

Type 1: 1, M, L			
Beroepsgroep	M	SD (score)	N
742 Installateurs en reparateurs van elektronische en telecommunicatieapparatuur	6,88	1,799 (+)	17
541 Veiligheidswerkers	6,84	1,625 (+)	25
343 Vakspecialisten op artistiek, cultureel en culinair gebied	6,79	1,805 (+)	14
524 Andere verkopers	6,73	2,219 (+ +)	15
814 Bedieningspersoneel van machines voor de vervaardiging van producten van rubber, kunststof of papier	6,70	1,947 (+)	10

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Tabel 36a: Top 5 gelukkigste beroepsgroepen Type 2: vanaf 1985, man en midden opgeleid

Type 2: 1, M, M			
Beroepsgroep	M	SD (score)	N
315 Bestuurders en technici voor schepen en luchtvaartuigen	8,61	0,988 (- -)	23
122 Leidinggevende functies op het gebied van verkoop, marketing en ontwikkeling	8,50	1,243 (-)	12
835 Dek personeel op schepen e.d.	8,27	1,223 (-)	15
532 Verzorgend personeel in de gezondheidszorg	8,15	1,120 (-)	26
112 Directeuren van grote ondernemingen	8,13	1,676 (+)	30

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Tabel 36b: Top 5 ongelukkigste beroepsgroepen Type 2: vanaf 1985, man en midden opgeleid

Type 2: 1, M, M			
Beroepsgroep	M	SD (score)	N
523 Kassabedienden en kaartverkopers	7,06	1,436 (+/-)	31
962 Andere elementaire beroepen	7,06	1,830 (+)	18
243 Specialisten op het gebied van de verkoop, marketing en public relations	7,00	1,881 (+)	14
742 Installateurs en reparateurs van elektronische en telecommunicatieapparatuur	6,97	1,618 (+)	35
816 Bedieningspersoneel van machines voor de vervaardiging van voedingsmiddelen e.d.	6,90	0,738 (- -)	10
814 Bedieningspersoneel van machines voor de vervaardiging van producten van rubber, kunststof of papier	6,60	0,966 (- -)	10

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Tabel 37a: Top 5 gelukkigste beroepsgroepen Type 3: vanaf 1985, man en hoog opgeleid

Type 3: 1, M, H			
Beroepsgroep	M	SD (score)	N
112 Directeuren van grote ondernemingen	8,53	1,775 (+)	19
315 Bestuurders en technici voor schepen en luchtvaartuigen	8,25	0,965 (- -)	12
226 Andere specialisten op het gebied van de gezondheidszorg	8,18	1,185 (-)	17
342 Vakspecialisten op het gebied van sport en fitness	8,07	0,829 (- -)	14
263 Sociaal-wetenschappers, theologen en bedienaars van de eredienst	7,97	1,538 (+/-)	31

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Tabel 37b: Top 5 ongelukkigste beroepsgroepen Type 3: vanaf 1985, man en hoog opgeleid

Type 3: 1, M, H			
Beroepsgroep	M	SD (score)	N
351 Technici voor de werking van informatie- en communicatietechnologie en voor gebruikersondersteuning	7,45	1,040 (-)	78
522 Verkopers in winkels	7,43	1,241 (-)	46
411 Administratieve medewerkers, algemeen	7,41	1,273 (-)	120

513	Kelners en barpersoneel	7,26	1,939 (+)	19
421	Kasbedienden, incasseerders e.d.	7,11	1,286 (-)	19

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Tabel 38a: Top 5 gelukkigste beroepsgroepen Type 4: 1970 - 1984, man en laag opgeleid

Type 4: 2, M, L				
Beroepsgroep	M	SD (score)	N	
122	Leidinggevende functies op het gebied van verkoop, marketing en ontwikkeling	7,97	1,231 (-)	32
816	Bedieningspersoneel van machines voor de vervaardiging van voedingsmiddelen e.d.	7,92	1,262 (-)	26
314	Technici en vakspecialisten op het gebied van de biowetenschappen	7,91	1,221 (-)	11
524	Andere verkopers	7,91	1,578 (+/-)	11
754	Andere ambachtslieden e.d.	7,86	1,231 (-)	14
931	Ongeschoolde arbeiders in de mijnbouw en de bouwnijverheid	7,77	1,448 (+/-)	47

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Tabel 38b: Top 5 ongelukkigste beroepsgroepen Type 4: 1970 - 1984, man en laag opgeleid

Type 4: 2, M, L				
Beroepsgroep	M	SD (score)	N	
961	Vuilnisophalers en -verwerkers	6,76	1,921 (+)	17
513	Kelners en barpersoneel	6,67	1,809 (+)	43
962	Andere elementaire beroepen	6,64	1,367 (+/-)	28
821	Assembleurs	6,63	1,718 (+)	32
941	Assistenten bij de bereiding van levensmiddelen	5,73	2,195 (+ +)	11

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Tabel 39a: Top 5 gelukkigste beroepsgroepen Type 5: 1970 - 1984, man en midden opgeleid

Type 5: 2, M, M				
Beroepsgroep	M	SD (score)	N	
315	Bestuurders en technici voor schepen en luchtvaartuigen	8,03	1,189 (-)	30
753	Kleermakers, stoffeerdere, schoenmakers e.d.	7,83	1,337 (+/-)	12
143	Leidinggevende functies op het gebied van andere diensten	7,73	1,257 (-)	33

334	Administratieve secretarissen en gespecialiseerde secretarissen	7,73	1,041 (-)	26
142	Leidinggevende functies in de detail- en groothandel	7,69	1,120 (-)	32
243	Specialisten op het gebied van de verkoop, marketing en public relations	7,68	1,163 (-)	47
931	Ongeschoolde arbeiders in de mijnbouw en de bouwnijverheid	7,68	1,514 (+/-)	31

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Tabel 39b: Top 5 ongelukkigste beroepsgroepen Type 5: 1970 - 1984, man en midden opgeleid

Type 5: 2, M, M				
Beroepsgroep	M	SD (score)	N	
516	Andere verleners van persoonlijke diensten	6,84	1,554 (+/-)	51
912	Autowassers, glazenwassers, wasserijpersoneel en andere handwassers	6,78	1,625 (+)	27
511	Reisbegeleiders, conducteurs, reisleiders en gidsen	6,76	1,464 (+/-)	45
524	Andere verkopers	6,76	1,635 (+)	38
233	Onderwijsgevend in het secundair onderwijs	6,27	1,618 (+)	11
815	Bedieningspersoneel van machines voor de vervaardiging van producten van textiel, bont en leer	6,18	1,834 (+)	11

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Tabel 40a: Top 5 gelukkigste beroepsgroepen Type 6: 1970 - 1984, man en hoog opgeleid

Type 6: 2, M, H				
Beroepsgroep	M	SD (score)	N	
142	Leidinggevende functies in de detail- en groothandel	8,50	0,894 (-)	16
111	Leden van wetgevende lichamen, beleidsvoerende functies	8,30	1,159 (-)	33
315	Bestuurders en technici voor schepen en luchtvaartuigen	8,21	1,114 (-)	68
221	Artsen	8,14	1,138 (-)	93
134	Leidinggevende functies op het gebied van professionele diensten	8,00	1,382 (+/-)	68

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Tabel 40b: Top 5 ongelukkigste beroepsgroepen Type 6: 1970 - 1984, man en hoog opgeleid

Type 6: 2, M, H				
Beroepsgroep	M	SD (score)	N	
933 Ongeschoolde arbeiders op het gebied van vervoer en opslag	7,03	1,592 (+/-)	29	
224 Paramedici	7,00	0,816 (- -)	10	
422 Klantenvoorlichters	6,98	1,567(+/-)	89	
512 Koks	6,95	1,322 (+/-)	21	
754 Andere ambachtslieden e.d.	6,93	2,052 (+ +)	15	

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Tabel 41a: Top 5 gelukkigste beroepsgroepen Type 7: 1955 -1969, man en laag opgeleid

Type 7: 3, M, L				
Beroepsgroep	M	SD (score)	N	
263 Sociaal-wetenschappers, theologen en bedienaars van de eredienst	7,82	1,811 (+)	17	
121 Leidinggevende functies op het gebied van zakelijke diensten en op administratief gebied	7,78	1,367 (+/-)	86	
754 Andere ambachtslieden e.d.	7,71	1,160 (-)	24	
816 Bedieningspersoneel van machines voor de vervaardiging van voedingsmiddelen e.d.	7,70	1,393 (+/-)	30	
214 Ingenieurs (m.u.v. 215)	7,69	1,580 (+/-)	16	
312 Toezichthoudend personeel in de mijnbouw, de industrie en de bouwnijverheid	7,69	1,240 (-)	45	

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Tabel 41b: Top 5 ongelukkigste beroepsgroepen Type 7: 1955 -1969, man en laag opgeleid

Type 7: 3, M, L				
Beroepsgroep	M	SD (score)	N	
431 Boekhoudkundige medewerkers e.d.	6,77	1,820 (+)	31	
342 Vakspecialisten op het gebied van sport en fitness	6,73	1,486 (+/-)	15	
941 Assistenten bij de bereiding van levensmiddelen	6,72	1,809 (+)	18	
821 Assembleurs	6,66	1,569 (+/-)	44	
813 Bedieningspersoneel van machines en installaties voor de vervaardiging van chemische en fotografische producten	6,53	1,727 (+)	15	

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Tabel 42a: Top 5 gelukkigste beroepsgroepen Type 8: 1955 -1969, man en midden opgeleid

Type 8: 3, M, M				
Beroepsgroep	M	SD (score)	N	
813 Bedieningspersoneel van machines en installaties voor de vervaardiging van chemische en fotografische producten	8,15	0,899 (- -)	13	
315 Bestuurders en technici voor schepen en luchtvaartuigen	8,06	1,638 (+)	17	
133 Leidinggevende functies op het gebied van informatie- en communicatietechnologie	7,80	1,152 (-)	20	
753 Kleermakers, stoffeerders, schoenmakers e.d.	7,79	1,369 (+/-)	14	
243 Specialisten op het gebied van de verkoop, marketing en public relations	7,75	1,025 (-)	36	

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Tabel 42b: Top 5 ongelukkigste beroepsgroepen Type 8: 1955 -1969, man en midden opgeleid

Type 8: 3, M, M				
Beroepsgroep	M	SD (score)	N	
911 Huishoudelijke hulpen en schoonmakers in huishoudens, hotels en kantoren	6,72	1,573 (+/-)	46	
722 Smeden, gereedschapsmakers e.d.	6,68	1,860 (+)	56	
233 Onderwijsgevendenden in het secundair onderwijs	6,60	2,165 (+ +)	15	
334 Administratieve secretarissen en gespecialiseerde secretarissen	6,48	1,782 (+)	25	
524 Andere verkopers	6,12	2,068 (+ +)	25	

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Tabel 43a: Top 5 gelukkigste beroepsgroepen Type 9: 1955 -1969, man en hoog opgeleid

Type 9: 3, M, H				
Beroepsgroep	M	SD (score)	N	
421 Kasbedienden, incasseerders e.d.	8,40	0,966 (- -)	10	
11 Directeuren van grote ondernemingen, beleidsvoerende functies, leden van wetgevende lichamen	8,21	0,855 (- -)	19	
315 Bestuurders en technici voor schepen en luchtvaartuigen	8,18	1,537 (+/-)	49	
221 Artsen	8,10	1,190 (-)	69	
141 Hotel- en restaurantmanagers	7,94	1,389 (+/-)	16	

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Tabel 43b: Top 5 ongelukkigste beroepsgroepen Type 9: 1955 -1969, man en hoog opgeleid

Type 9: 3, M, H				
Beroepsgroep	M	SD (score)	N	
265 Scheppende en uitvoerende kunstenaars	6,74	1,509 (+/-)	27	
611 Tuinders en akkerbouwers	6,67	1,496 (+/-)	15	
441 Ander administratief personeel	6,55	1,549 (+/-)	29	
833 Vrachtwagen- en buschauffeurs	6,43	2,271 (+ +)	21	
262 Bibliothecarissen, archivariissen en conservatoren	6,18	1,722 (+)	11	

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Tabel 44a: Top 5 gelukkigste beroepsgroepen Type 10: tot en met 1954, man en laag opgeleid

Type 10: 4, M, L				
Beroepsgroep	M	SD (score)	N	
931 Ongeschoolde arbeiders in de mijnbouw en de bouwnijverheid	8,55	1,572 (+/-)	11	
515 Toezichthouders huishoudelijk personeel, conciërges	8,50	0,972 (- -)	10	
335 Vakspecialisten bij de overheid	8,27	1,280 (-)	15	
311 Technici op het gebied van de natuurkunde en ingenieurswetenschappen	8,11	1,329 (+/-)	19	
831 Treinmachinisten e.d.	8,10	1,373 (+/-)	20	

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Tabel 44b: Top 5 ongelukkigste beroepsgroepen Type 10: tot en met 1954, man en laag opgeleid

Type 10: 4, M, L				
Beroepsgroep	M	SD (score)	N	
832 Chauffeurs van auto's en bestelwagens en bestuurders van motorrijwielen	7,15	1,999 (+)	62	
732 Drukkerijmedewerkers	7,10	1,446 (+/-)	21	
741 Installateurs en reparateurs van elektrische apparatuur	7,10	1,619 (+)	96	
432 Voorraadbeheerders en medewerkers logistiek	6,97	1,836 (+)	68	
351 Technici voor de werking van informatie- en communicatietechnologie en voor gebruikersondersteuning	6,95	2,376 (+ +)	21	
821 Assembleurs	6,69	1,032 (-)	13	

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Tabel 45a: Top 5 gelukkigste beroepsgroepen Type 11: tot en met 1954, man en midden opgeleid

Type 11: 4, M, M			
Beroepsgroep	M	SD	N
751 Voedselverwerkende beroepen e.d.	8,36	1,567 (+/-)	11
325 Andere vakspecialisten op het gebied van de gezondheidszorg	8,13	1,258 (-)	16
711 Bouwarbeiders ruwbouw	8,13	1,477 (+/-)	31
132 Leidinggevende functies in de industrie, de mijnbouw, de bouwnijverheid en de handel	8,06	1,278 (-)	34
112 Directeuren van grote ondernemingen	7,94	1,452 (+/-)	72
243 Specialisten op het gebied van de verkoop, marketing en public relations	7,93	1,141 (-)	14

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Tabel 45b: Top 5 ongelukkigste beroepsgroepen Type 11: tot en met 1954, man en midden opgeleid

Type 11: 4, M, M			
Beroepsgroep	M	SD (score)	N
511 Reisbegeleiders, conducteurs, reisleiders en gidsen	7,07	1,639 (+)	14
351 Technici voor de werking van informatie- en communicatietechnologie en voor gebruikersondersteuning	7,00	1,616 (+)	50
422 Klantenvoorlichters	7,00	1,234 (-)	22
512 Koks	7,00	1,317 (+/-)	16
721 Plaat- en constructiewerkers, metaalgieters en lassers e.d.	6,83	1,642 (+)	23
713 Schilders, schoonmakers bouwwerken e.d.	6,80	1,932 (+)	10
911 Huishoudelijke hulpen en schoonmakers in huishoudens, hotels en kantoren	6,76	1,179 (-)	21

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Tabel 46a: Top 5 gelukkigste beroepsgroepen Type 12: tot en met 1954, man en hoog opgeleid

Type 12: 4, M, H			
Beroepsgroep	M	SD (score)	N
261 Juristen	8,42	1,447 (+/-)	26
441 Ander administratief personeel	8,36	1,120 (-)	11
134 Leidinggevende functies op het gebied van professionele diensten	8,23	1,134 (-)	48

221	Artsen	8,23	1,405 (+/-)	40
264	Auteurs, journalisten en taalkundigen	8,23	0,725 (- -)	13
211	Natuur- en aardwetenschappers	8,18	0,982 (- -)	11
241	Specialisten op financieel gebied	8,16	1,492 (+/-)	45

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Tabel 46b: Top 5 ongelukkigste beroepsgroepen Type 12: tot en met 1954, man en hoog opgeleid

Type 12: 4, M, H				
Beroepsgroep	M	SD (score)	N	
233	Onderwijsgeevenden in het secundair onderwijs	7,24	1,369 (+/-)	46
325	Andere vakspecialisten op het gebied van de gezondheidszorg	7,20	1,612 (+)	15
351	Technici voor de werking van informatie- en communicatietechnologie en voor gebruikersondersteuning	7,09	1,763 (+)	44
352	Telecommunicatie-, radio- en televisietechnici	7,00	2,108 (+ +)	10
252	Databank- en netwerkspecialisten	6,59	2,175 (+ +)	22

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Tabel 47a: Top 5 gelukkigste beroepsgroepen Type 13: vanaf 1985, vrouw en laag opgeleid

Type 13: 1, V, L				
Beroepsgroep	M	SD (score)	N	
322	Verpleegkundigen en assistent-verloskundigen	8,08	1,881 (+)	12
226	Andere specialisten op het gebied van de gezondheidszorg	7,85	1,405 (+/-)	13
818	Bedieningspersoneel van andere stationaire machines en installaties	7,69	1,750 (+)	13
333	Zakelijke dienstverleners	7,67	1,435 (+/-)	12
431	Boekhoudkundige medewerkers e.d.	7,55	1,538 (+/-)	20

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Tabel 47b: Top 5 ongelukkigste beroepsgroepen Type 13: vanaf 1985, vrouw en laag opgeleid

Type 13: 1, V, L				
Beroepsgroep	M	SD (score)	N	
515	Toezichthouders huishoudelijk personeel, conciërges	6,79	1,686 (+)	19
325	Andere vakspecialisten op het gebied van de gezondheidszorg	6,75	1,803 (+)	20

531	Kinderverzorgers en onderwijsassistenten	6,64	2,170 (+ +)	14
512	Koks	6,58	1,835 (+)	19
941	Assistenten bij de bereiding van levensmiddelen	6,40	2,473 (+ +)	15

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Tabel 48a: Top 5 gelukkigste beroepsgroepen Type 14: vanaf 1985, vrouw en midden opgeleid

Type 14: 1, V, M				
Beroepsgroep	M	SD (score)	N	
226	Andere specialisten op het gebied van de gezondheidszorg	8,00	1,265 (-)	21
421	Kasbedienden, incasseerders e.d.	7,82	1,411 (+/-)	38
263	Sociaal-wetenschappers, theologen en bedienaars van de eredienst	7,70	1,075 (-)	33
122	Leidinggevende functies op het gebied van verkoop, marketing en ontwikkeling	7,64	1,027 (-)	11
234	Onderwijsgeevenden in het basisonderwijs en het voorschoolse onderwijs	7,62	1,609 (+)	13

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Tabel 48b: Top 5 ongelukkigste beroepsgroepen Type 14: vanaf 1985, vrouw en midden opgeleid

Type 14: 1, V, M				
Beroepsgroep	M	SD (score)	N	
933	Ongeschoolde arbeiders op het gebied van vervoer en opslag	6,91	1,929 (+)	23
311	Technici op het gebied van de natuurkunde en ingenieurswetenschappen	6,85	0,899 (- -)	13
515	Toezichthouders huishoudelijk personeel, conciërges	6,82	2,069 (+ +)	17
341	Vakspecialisten op juridisch, maatschappelijk en religieus gebied	6,60	2,675 (+ +)	10
121	Leidinggevende functies op het gebied van zakelijke diensten en op administratief gebied	6,59	2,210 (+ +)	17

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Tabel 49a: Top 5 gelukkigste beroepsgroepen Type 15: vanaf 1985, vrouw en hoog opgeleid

Type 15: 1, V, H				
Beroepsgroep	M	SD (score)	N	
335	Vakspecialisten bij de overheid	8,08	1,213 (-)	24

265	Scheppende en uitvoerende kunstenaars	8,06	1,029 (-)	17
242	Specialisten op administratief gebied	7,88	1,096 (-)	103
121	Leidinggevende functies op het gebied van zakelijke diensten en op administratief gebied	7,80	1,031 (-)	30
231	Professoren en andere onderwijsgevenden in het hoger onderwijs	7,77	1,158 (-)	39

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Tabel 49b: Top 5 ongelukkigste beroepsgroepen Type 15: vanaf 1985, vrouw en hoog opgeleid

Type 15: 1, V, H			
Beroepsgroep	M	SD (score)	N
321 Technici op medisch en farmaceutisch gebied	7,10	1,518 (+/-)	20
513 Kelners en barpersoneel	6,96	1,429 (+/-)	45
322 Verpleegkundigen en assistent-verloskundigen	6,81	0,750 (- -)	16
532 Verzorgend personeel in de gezondheidszorg	6,77	1,505 (+/-)	26
911 Huishoudelijke hulpen en schoonmakers in huishoudens, hotels en kantoren	6,20	1,751 (+)	10

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Tabel 50a: Top 5 gelukkigste beroepsgroepen Type 16: 1970 - 1984, vrouw en laag opgeleid

Type 16: 2, V, L			
Beroepsgroep	M	SD (score)	N
421 Kasbedienden, incasseerders e.d.	7,89	0,994 (- -)	19
226 Andere specialisten op het gebied van de gezondheidszorg	7,86	1,670 (+)	22
342 Vakspecialisten op het gebied van sport en fitness	7,79	1,477 (+/-)	14
351 Technici voor de werking van informatie- en communicatietechnologie en voor gebruikersondersteuning	7,79	1,626 (+)	14
322 Verpleegkundigen en assistent-verloskundigen	7,74	1,390 (+/-)	39
816 Bedieningspersoneel van machines voor de vervaardiging van voedingsmiddelen e.d.	7,73	1,792 (+)	15

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Tabel 50b: Top 5 ongelukkigste beroepsgroepen Type 16: 1970 - 1984, vrouw en laag opgeleid

Type 16: 2, V, L				
Beroepsgroep	M	SD (score)	N	
933 Ongeschoolde arbeiders op het gebied van vervoer en opslag	6,85	1,588 (+/-)	67	
833 Vrachtwagen- en buschauffeurs	6,76	1,480 (+/-)	21	
912 Autowassers, glazenwassers, wasserijpersoneel en andere handwassers	6,71	1,139 (-)	14	
832 Chauffeurs van auto's en bestelwagens en bestuurders van motorrijwielen	6,64	0,842 (- -)	14	
531 Kinderverzorgeren en onderwijsassistenten	6,63	1,929 (+)	24	

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Tabel 51a: Top 5 gelukkigste beroepsgroepen Type 17:1970 - 1984, vrouw en midden opgeleid

Type 17: 2, V, M				
Beroepsgroep	M	SD (score)	N	
516 Andere verleners van persoonlijke diensten	7,73	1,285 (-)	52	
142 Leidinggevende functies in de detail- en groothandel	7,72	0,895 (- -)	18	
111 Leden van wetgevende lichamen, beleidsvoerende functies	7,70	0,949 (- -)	10	
324 Veterinaire technici en dierenartsassistenten	7,69	1,109 (-)	13	
134 Leidinggevende functies op het gebied van professionele diensten	7,66	1,344 (+/-)	29	

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Tabel 51b: Top 5 ongelukkigste beroepsgroepen Type 17:1970 - 1984, vrouw en midden opgeleid

Type 17: 2, V, M				
Beroepsgroep	M	SD (score)	N	
611 Tuinders en akkerbouwers	6,91	1,164 (-)	34	
214 Ingenieurs (m.u.v. 215)	6,86	1,460 (+/-)	14	
31 Vakspecialisten op het gebied van wetenschap en techniek	6,78	1,734 (+)	18	
932 Ongeschoolde arbeiders in de industrie	6,64	2,036 (+ +)	44	
941 Assistenten bij de bereiding van levensmiddelen	6,50	1,383 (+/-)	18	

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Tabel 52a: Top 5 gelukkigste beroepsgroepen Type 18:1970 - 1984, vrouw en hoog opgeleid

Type 18: 2, V, H			
Beroepsgroep	M	SD (score)	N
211 Natuur- en aardwetenschappers	8,00	1,072 (-)	41
142 Leidinggevende functies in de detail- en groothandel	7,91	0,831 (- -)	11
134 Leidinggevende functies op het gebied van professionele diensten	7,87	1,100 (-)	63
143 Leidinggevende functies op het gebied van andere diensten	7,71	0,799 (- -)	34
261 Juristen	7,68	1,178 (-)	323

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Tabel 52b: Top 5 ongelukkigste beroepsgroepen Type 18:1970 - 1984, vrouw en hoog opgeleid

Type 18: 2, V, H			
Beroepsgroep	M	SD (score)	N
541 Veiligheidswerkers	6,92	1,656 (+)	13
911 Huishoudelijke hulpen en schoonmakers in huishoudens, hotels en kantoren	6,90	1,739 (+)	31
312 Toezichhoudend personeel in de mijnbouw, de industrie en de bouwnijverheid	6,85	1,182 (-)	20
512 Koks	6,67	1,303 (+/-)	12
933 Ongeschoolde arbeiders op het gebied van vervoer en opslag	6,45	1,293 (-)	11

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Tabel 53a: Top 5 gelukkigste beroepsgroepen Type 19:1955 - 1969, vrouw en laag opgeleid

Type 19: 3, V, L			
Beroepsgroep	M	SD (score)	N
962 Andere elementaire beroepen	7,75	1,693 (+)	16
334 Administratieve secretarissen en gespecialiseerde secretarissen	7,66	1,257 (-)	128
421 Kasbedienden, incasseerders e.d.	7,62	1,477 (+/-)	34
325 Andere vakspecialisten op het gebied van de gezondheidszorg	7,59	1,491 (+/-)	201
816 Bedieningspersoneel van machines voor de vervaardiging van voedingsmiddelen e.d.	7,56	1,149 (-)	18

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Tabel 53b: Top 5 ongelukkigste beroepsgroepen Type 19:1955 - 1969, vrouw en laag opgeleid

Type 19: 3, V, L			
Beroepsgroep	M	SD (score)	N
263 Sociaal-wetenschappers, theologen en bedienaars van de eredienst	6,90	2,093 (+ +)	29
342 Vakspecialisten op het gebied van sport en fitness	6,87	1,628 (+)	31
611 Tuinders en akkerbouwers	6,86	1,693 (+)	28
921 Ongeschoolde arbeiders in de land- en bosbouw en de visserij	6,85	1,725 (+)	13
821 Assembleurs	6,68	1,635 (+)	19

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Tabel 54a: Top 5 gelukkigste beroepsgroepen Type 20:1955 - 1969, vrouw en midden opgeleid

Type 20: 3, V, M			
Beroepsgroep	M	SD (score)	N
832 Chauffeurs van auto's en bestelwagens en bestuurders van motorrijwielen	8,14	1,526 (+/-)	21
132 Leidinggevende functies in de industrie, de mijnbouw, de bouwnijverheid en de handel	7,90	0,876 (- -)	10
112 Directeuren van grote ondernemingen	7,78	1,042 (-)	45
243 Specialisten op het gebied van de verkoop, marketing en public relations	7,73	1,304 (+/-)	45
235 Andere onderwijsgeevenden	7,70	1,557 (+/-)	30
413 Toetsenbordwerkers	7,70	1,418 (+/-)	10

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Tabel 54b: Top 5 ongelukkigste beroepsgroepen Type 20:1955 - 1969, vrouw en midden opgeleid

Type 20: 3, V, M			
Beroepsgroep	M	SD (score)	N
815 Bedieningspersoneel van machines voor de vervaardiging van producten van textiel, bont en leer	6,82	1,097 (-)	22
513 Kelners en barpersoneel	6,79	1,614 (+)	84
833 Vrachtwagen- en buschauffeurs	6,78	1,242 (-)	23
264 Auteurs, journalisten en taalkundigen	6,69	1,401 (+/-)	16
611 Tuinders en akkerbouwers	6,57	1,697 (+)	14

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Tabel 55a: Top 5 gelukkigste beroepsgroepen Type 21:1955 - 1969, vrouw en hoog opgeleid

Type 21: 3, V, H			
Beroepsgroep	M	SD (score)	N
261 Juristen	7,68	1,208 (-)	77
224 Paramedici	7,55	1,242 (-)	29
513 Kelners en barpersoneel	7,55	0,820 (- -)	11
121 Leidinggevende functies op het gebied van zakelijke diensten en op administratief gebied	7,54	1,266 (-)	270
265 Scheppende en uitvoerende kunstenaars	7,53	1,700 (+)	17
221 Artsen	7,52	1,010 (-)	48
242 Specialisten op administratief gebied	7,52	1,228 (-)	411

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Tabel 55b: Top 5 ongelukkigste beroepsgroepen Type 21:1955 - 1969, vrouw en hoog opgeleid

Type 21: 3, V, H			
Beroepsgroep	M	SD (score)	N
262 Bibliothecarissen, archivariissen en conservatoren	6,86	1,995 (+)	28
133 Leidinggevende functies op het gebied van informatie- en communicatietechnologie	6,85	1,281 (-)	13
432 Voorraadbeheerders en medewerkers logistiek	6,81	0,895 (- -)	26
532 Verzorgend personeel in de gezondheidszorg	6,77	1,728 (+)	26
343 Vakspecialisten op artistiek, cultureel en culinair gebied	6,68	1,180 (-)	25

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Tabel 56a: Top 5 gelukkigste beroepsgroepen Type 22: tot en met 1954, vrouw en laag opgeleid

Type 22: 4, V, L			
Beroepsgroep	M	SD (score)	N
523 Kassabedienden en kaartverkopers	8,17	1,338 (+/-)	29
322 Verpleegkundigen en assistent-verloskundigen	8,12	1,243 (-)	26
222 Verpleegkundigen met hogere opleiding en verloskundigen	7,94	1,749 (+)	17
818 Bedieningspersoneel van andere stationaire machines en installaties	7,90	1,729 (+)	10
121 Leidinggevende functies op het gebied van zakelijke	7,82	1,590 (+/-)	17

diensten en op administratief gebied

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Tabel 56b: Top 5 ongelukkigste beroepsgroepen Type 22: tot en met 1954, vrouw en laag opgeleid

Type 22: 4, V, L			
Beroepsgroep	M	SD (score)	N
522 Verkopers in winkels	7,27	1,940 (+)	79
431 Boekhoudkundige medewerkers e.d.	7,26	1,788 (+)	57
331 Vakspecialisten op financieel en wiskundig gebied	6,86	1,558 (+/-)	21
141 Hotel- en restaurantmanagers	6,67	1,447 (+/-)	15
832 Chauffeurs van auto's en bestelwagens en bestuurders van motorrijwielen	6,31	1,032 (-)	13

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Tabel 57a: Top 5 gelukkigste beroepsgroepen Type 23: tot en met 1954, vrouw en midden opgeleid

Type 23: 4, V, M			
Beroepsgroep	M	SD (score)	N
242 Specialisten op administratief gebied	8,50	0,798 (- -)	12
121 Leidinggevende functies op het gebied van zakelijke diensten en op administratief gebied	7,96	1,296 (-)	23
421 Kasbedienden, incasseerders e.d.	7,90	1,101 (-)	10
322 Verpleegkundigen en assistent-verloskundigen	7,87	1,344 (+/-)	52
263 Sociaal-wetenschappers, theologen en bedienaars van de eredienst	7,76	1,136 (-)	21

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Tabel 57b: Top 5 ongelukkigste beroepsgroepen Type 23: tot en met 1954, vrouw en midden opgeleid

Type 23: 4, V, M			
Beroepsgroep	M	SD (score)	N
531 Kinderverzorgers en onderwijsassistenten	7,19	1,424 (+/-)	16
325 Andere vakspecialisten op het gebied van de gezondheidszorg	7,17	2,035 (+ +)	48
432 Voorraadbeheerders en medewerkers logistiek	7,09	1,700 (+)	11
222 Verpleegkundigen met hogere opleiding en verloskundigen	7,08	1,156 (-)	36
234 Onderwijsgeevenden in het basisonderwijs en het	7,08	1,311 (+/-)	12

voorschoolse onderwijs

332	In- en verkopers en makelaars	7,00	1,844 (+)	11
-----	-------------------------------	------	-----------	----

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Tabel 58a: Top 5 gelukkigste beroepsgroepen Type 24: tot en met 1954, vrouw en hoog opgeleid

Type 24: 4, V, H				
Beroepsgroep	M	SD (score)	N	
261 Juristen	8,17	1,467 (+/-)	12	
325 Andere vakspecialisten op het gebied van de gezondheidszorg	7,94	1,197 (-)	17	
222 Verpleegkundigen met hogere opleiding en verloskundigen	7,87	1,306 (+/-)	30	
121 Leidinggevende functies op het gebied van zakelijke diensten en op administratief gebied	7,79	1,449 (+/-)	29	
232 Onderwijsgevend in het beroepsonderwijs	7,75	1,215 (-)	12	

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Tabel 58b: Top 5 ongelukkigste beroepsgroepen Type 24: tot en met 1954, vrouw en hoog opgeleid

Type 24: 4, V, H				
Beroepsgroep	M	SD (score)	N	
334 Administratieve secretarissen en gespecialiseerde secretarissen	7,15	1,480 (+/-)	34	
221 Artsen	7,00	1,491 (+/-)	10	
441 Ander administratief personeel	7,00	1,859 (+)	12	
333 Zakelijke dienstverleners	6,94	1,526 (+/-)	16	
233 Onderwijsgevend in het secundair onderwijs	6,85	2,764 (+ +)	13	
262 Bibliothecarissen, archivariissen en conservatoren	6,45	1,508 (+/-)	11	

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Conclusie

Vanuit de resultaten van de meervoudige variantieanalyse kan hypothese 2 “er zijn verschillen in de gemiddelde mate van geluk per beroepsgroep tussen typen mensen” worden aangenomen. De grootste verschillen zitten tussen twee tegenovergestelde typen, oudere hoog opgeleide mannen (4, M, H) en jongere laag opgeleide vrouwen (1, V, L). Type 12: 4, M, H voelt zich relatief het gelukkigst ($M_{12} = 8,42$) in de beroepsgroep (261) juristen en het

ongelukkigst ($M_{12} = 6,59$) in de beroepsgroep (252) databank- en netwerksspecialisten. Type 13: 1, V, L voelt zich het gelukkigst ($M_{13} = 8,08$) als (322) verpleegkundige en assistent-verloskundige en het ongelukkigst ($M_{13} = 6,40$) in de beroepsgroep (941) Assistenten bij de bereiding van levensmiddelen. Net als laag opgeleide vrouwen uit de eerste generatie scoren laag opgeleide mannen uit de tweede generatie (Type 4: 2, M, L) in deze beroepsgroep (941) gemiddeld zeer laag met een score van 5,73. De spreiding is zeer hoog met 2,195. Type 2: 1, M, M scoort gemiddeld het hoogste met 8,61 in de beroepsgroep (315) bestuurders en technici voor schepen en luchtvaartuigen. De spreiding is zeer laag met 0,988.

Invloed van typen mensen op geluk: vier specificatievariabelen

Als verdieping op voorgaande variantieanalyse, met drie specificatievariabelen, zijn afsluitend vier specificatievariabelen gecombineerd. Als vierde specificatievariabele wordt de sociale positie aan het model toegevoegd. Hoe meer specificatievariabelen in de analyse worden meegenomen, hoe minder respondenten er per beroepsgroep overblijven. Vanuit de resultaten van de meervoudige variantieanalyses, waarbij vier persoonskenmerken zijn gecombineerd, zijn per type mens alleen bijzonder gelukkige en bijzonder ongelukkige beroepsgroepen geselecteerd. De beroepsgroepen waarbij minimaal 10 cases beschikbaar zijn, komen in aanmerking voor deze selectie en zijn opgenomen in tabel 59a tot en met 60b. Net als in voorgaande tabellen is er een score toegewezen en zijn de beroepsgroepen met de laagste spreiding zijn groen of rood gemarkeerd.

Tabel 59a: Beschrijvende statistieken van bijzonder gelukkige beroepsgroepen per type met als vierde specificatievariabele burgerlijke staat (getrouwd, niet getrouwd) (N = 125.359)

Beroepsgroep	Type	M	SD (score)	N
142 Leidinggevende functies in de detail- en groothandel	2, M, H, NG	8,73	1,009 (-)	11
221 Artsen	2, M, H, G	8,65	1,098 (-)	34
121 Leidinggevende functies op het gebied van zakelijke diensten en op administratief gebied	4, V, M, G	8,64	0,924 (- -)	11
241 Specialisten op financieel gebied	1, M, H, G	8,64	1,120 (-)	11
242 Specialisten op administratief gebied	4, V, M, G	8,60	0,843 (- -)	10
315 Bestuurders en technici voor schepen en luchtvaartuigen	1, M, M, NG	8,59	1,008 (-)	22
264 Auteurs, journalisten en taalkundigen	2, M, H, G	8,56	1,209 (-)	16
222 Verpleegkundigen met hogere opleiding en	4, V, L, G	8,55	1,508 (+/-)	11

	verloskundigen				
334	Administratieve secretarissen en gespecialiseerde secretarissen	4, V, L, G	8,54	1,330 (+/-)	13
111	Leden van wetgevende lichamen, beleidsvoerende functies	3, M, H, G	8,50	1,249 (-)	18
112	Directeuren van grote ondernemingen	1, M, H, NG	8,50	1,243 (-)	12

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Tabel 59b: Beschrijvende statistieken van bijzonder ongelukkige beroepsgroepen per type met als vierde specificatievariabele burgerlijke staat (getrouwd, niet getrouwd) (N = 125.359)

Beroepsgroep	Type	M	SD (score)	N
441 Ander administratief personeel	3, M, H, NG	6,08	2,499 (+ +)	13
832 Chauffeurs van auto's en bestelwagens en bestuurders van motorrijwielen	4, V, L, NG	6,12	2,068 (+ +)	25
524 Andere verkopers	3, M, M, G	6,18	1,468 (+/-)	17
833 Vrachtwagen- en buschauffeurs	3, M, H, G	6,18	1,401 (+/-)	11
722 Smeden, gereedschapsmakers e.d.	3, M, M, NG	6,20	1,751 (+)	10
821 Assembleurs	2, M, L, NG	6,20	2,936 (+ +)	10
522 Verkopers in winkels	1, M, M, G	6,22	1,808 (+)	23
516 Andere verleners van persoonlijke diensten	3, M, M, NG	6,28	1,074 (-)	18
211 Natuur- en aardwetenschappers	3, M, H, NG	6,30	1,337 (+/-)	10
524 Andere verkopers	3, M, M, NG	6,30	2,263 (+ +)	10
532 Verzorgend personeel in de gezondheidszorg	3, M, M, NG	6,30	1,947 (+)	10
815 Bedieningspersoneel van machines voor de vervaardiging van producten van textiel, bont en leer	3, V, M, NG	6,30	1,059 (-)	10

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Tabel 60a: Beschrijvende statistieken van bijzonder gelukkige beroepsgroepen per type met als vierde specificatievariabele ouderschap (kinderen, geen kinderen) (N = 125.359)

Beroepsgroep	Type	M	SD (score)	N
911 Huishoudelijke hulpen en schoonmakers in huishoudens, hotels en kantoren	4, V, L, GK	9,10	1,287 (-)	10
931 Ongeschoolde arbeiders in de mijnbouw en de bouwnijverheid	4, M, L, K	8,80	1,398 (+/-)	10

221	Artsen	2, M, H, K	8,75	1,110 (-)	28
112	Directeuren van grote ondernemingen	1, M, H, GK	8,67	1,234 (+/-)	15
241	Specialisten op financieel gebied	4, M, H, GK	8,62	1,193 (-)	13
315	Bestuurders en technici voor schepen en luchtvaartuigen	1, M, M, GK	8,59	1,008 (-)	22
242	Specialisten op administratief gebied	4, V, M, K	8,55	0,820 (- -)	11

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Tabel 60b: Beschrijvende statistieken van bijzonder ongelukkige beroepsgroepen per type met als vierde specificatievariabele ouderschap (kinderen, geen kinderen) (N = 125.359)

Beroepsgroep	Type	M	SD (score)	N
334 Administratieve secretarissen en gespecialiseerde secretarissen	1, V, M, K	5,80	1,932 (+)	10
515 Toezichthouders huishoudelijk personeel, conciërges	2, V, L, GK	5,90	2,470 (+ +)	10
441 Ander administratief personeel	3, M, H, GK	6,00	1,859 (+)	12
524 Andere verkopers	3, M, M, K	6,00	2,376 (+ +)	18
832 Chauffeurs van auto's en bestelwagens en bestuurders van motorrijwielen	4, M, L, GK	6,08	2,392 (+ +)	12
833 Vrachtwagen- en buschauffeurs	3, M, H, K	6,19	2,287 (+ +)	16
265 Scheppende en uitvoerende kunstenaars	3, M, H, GK	6,20	1,687 (+)	10
911 Huishoudelijke hulpen en schoonmakers in huishoudens, hotels en kantoren	1, V, L, K	6,20	2,285 (+ +)	20
911 Huishoudelijke hulpen en schoonmakers in huishoudens, hotels en kantoren	1, V, H, GK	6,20	1,751 (+)	10
832 Chauffeurs van auto's en bestelwagens en bestuurders van motorrijwielen	4, V, L, K	6,25	1,055 (-)	12
511 Reisbegeleiders, conducteurs, reisleiders en gidsen	2, M, M, K	6,27	1,737 (+)	11
832 Chauffeurs van auto's en bestelwagens en bestuurders van motorrijwielen	3, V, L, GK	6,30	1,767 (+/-)	10
941 Assistenten bij de bereiding van levensmiddelen	2, V, M, K	6,30	1,494 (+/-)	10

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Conclusie

Zowel getrouwde als niet getrouwde hoog opgeleide mannen uit generatie 2 staan in de top 3 van de gelukkigste beroepsgroepen. Niet getrouwde, hoog opgeleide mannen uit generatie twee (2, M, H, NG) zijn bijzonder gelukkig in de beroepsgroep (142) leidinggevende functies in de detail- en groothandel met een gelukscore van 8,73 en een lage spreiding van 1,009. Getrouwde, hoog opgeleide mannen uit generatie 2 (2, M, H, G) voelen zich bijzonder gelukkig als (221) arts met een gelukscore van 8,65 en een lage spreiding van 1,098. Binnen de top bijzonder gelukkige beroepsgroepen, met als vierde variabele getrouwd (G) en niet getrouwd (NG), komen alleen specialistische beroepsgroepen (hoofdgroep 1, 2 en 3) voor. Binnen de top bijzonder gelukkige beroepsgroepen, met als vierde variabele kinderen (K) en geen kinderen (GK), zijn ook minder specialistische beroepsgroepen in trek. Laag opgeleide vrouwen zonder kinderen uit generatie 4 (4, V, L, GK) voelen zich bijzonder gelukkig als (911) huishoudelijke hulpen en schoonmakers in huishoudens, hotels en kantoren met een gelukscore van 9,10 en laag opgeleide mannen zonder kinderen uit generatie 4 voelen zich bijzonder gelukkig in de beroepsgroep (931) ongeschoolde arbeiders in de mijnbouw en de bouwnijverheid met een gelukscore van 8,80. Enige voorzichtigheid over de uitspraken is geboden, omdat het aantal respondenten, dat overblijft na het combineren van vier specificatievariabelen, klein is. De spreiding binnen bijzonder gelukkige beroepsgroepen ligt gemiddeld een stuk lager dan de spreiding binnen bijzonder ongelukkige beroepsgroepen. In de volgende paragraaf is de spreiding van de gelukkigste en ongelukkigste beroepsgroep per type nader bekeken en zijn de resultaten van hypothese 3 beschreven.

4.3 Hypothese 3: er zijn verschillen in de zekerheid van geluk per beroepsgroep tussen typen mensen

Om de vraag te beantwoorden in welke beroepsgroepen de kans op geluk groot dan wel klein is, is de spreiding van geluk per type mens nader bekeken. Een standaarddeviatie kleiner dan 1,000 betekent een zeer lage spreiding en meer kans op geluk dan wel ongeluk. De beroepsgroepen met bijzonder hoge gelukcijfers en een zeer lage spreiding (- -) hebben de grootste kans op geluk. Als eerste is gekeken naar de 24 basistypen. In de beroepsgroepen (315) bestuurders en technici voor schepen en luchtvaartuigen, (421) kasbedienden, incasseerders e.d. en (142) leidinggevende functies in de detail- en groothandel voelen meerdere typen zich relatief gelukkig en is de spreiding zeer laag. In voorgaande tabellen 35a

tot en met 58b zijn de beroepsgroepen met een zeer lage spreiding ($SD < 1,000$) groen gemarkeerd als de kans op geluk groot is en rood gemarkeerd als de kans op ongeluk groot is.

Vervolgens is gekeken naar de typen die gevormd zijn aan de hand van de persoonskenmerken leeftijd, geslacht, opleidingsniveau en sociale positie (burgerlijke staat of ouderschap). De typen en beroepsgroepen met bijzonder hoge en lage gelukcijfers, waarbij de spreiding het laagst is, zijn opgenomen in tabel 61.

Tabel 61: Overzicht van bijzonder hoge en lage gelukcijfers met een zeer lage spreiding per menstype met combinatie van vier specificatievariabelen ($N = 125.359$)

Type	Beroepsgroep	Kans op geluk groot	Kans op ongeluk groot
4, V, M, G	Leidinggevende functies op het gebied van zakelijke diensten en op administratief gebied (121)	8,64	
4, V, M, G	Specialisten op administratief gebied (242)	8,60	
4, V, M, K	Specialisten op administratief gebied (242)	8,55	
3, M, M, NG	Andere verleners van persoonlijke diensten (516)		6,28
4, V, L, K	Chauffeurs van auto's en bestelwagens en bestuurders van motorrijwielen (832)		6,35

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk > 1 , beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

5. CONCLUSIE

Het thema van deze scriptie is beroep en geluk. In dit onderzoek wordt gedetailleerd inzicht gegeven in de mate en spreiding van geluk per beroepsgroep tussen typen mensen in Nederland. Op basis van de resultaten uit de kwantitatieve analyse, waarin drie hypothesen zijn getoetst, probeer ik antwoord te geven op de centrale onderzoeksvraag: *in welke beroepsgroepen voelen wat voor typen mensen zich het gelukkigst in Nederland en in hoeverre is het zeker dat een beroepsgroep gelukkig maakt?* In dit hoofdstuk worden de hoofdbevindingen uiteengezet om tot een concluderende samenvatting van de resultaten te komen. Om tot beantwoording van de onderzoeksvraag te komen, kan het onderzoek worden opgedeeld in drie delen.

Allereerst is getoetst of er verschillen zijn in de gemiddelde mate van geluk tussen beroepsgroepen en bekeken in welke beroepsgroepen mensen zich over het algemeen gelukkig dan wel ongelukkig voelen. Vanuit de resultaten van de enkelvoudige variantieanalyse blijken er significante verschillen in de gemiddelde mate van geluk te

bestaan. De verschillen in de mate en spreiding van geluk tussen negen hoofdgroepen zijn klein. Uit de analyse op niveau 1 blijkt dat men zich gemiddeld het gelukkigst voelt in leidinggevende functies ($M_1 = 7,61$) en het ongelukkigst in elementaire beroepen ($M_9 = 7,19$). Dit geeft een verschil van 0,44. Het grootste verschil in spreiding tussen negen hoofdgroepen is 0,413. De analyse op niveau 3 geeft een veel gedetailleerder inzicht dan niveau 1. Op gedetailleerd beroepsniveau zijn de verschillen en spreiding in geluk groter dan op niveau 1. Men voelt zich gemiddeld het gelukkigst in de beroepsgroep (323) vakspecialist op het gebied van de traditionele en de alternatieve geneeskunde ($M = 8,20$) en het ongelukkigst in de beroepsgroepen (225) dierenartsen en (961) vuilnisophalers en –verwerkers ($M = 6,95$). Dit geeft een verschil in geluk van 1,25 tussen de gelukkigste en ongelukkigste beroepsgroepen. Het grootste verschil in spreiding is 1,028. Over het algemeen geldt hoe specialistischer en vaardiger de beroepsgroep, des te gelukkiger deze wordt ervaren.

In hypothese 2 is getoetst of persoonskenmerken, al dan niet gecombineerd, van invloed zijn op de gemiddelde mate van geluk en bekeken wat voor typen mensen zich bijzonder gelukkig dan wel ongelukkig voelen in wat voor beroepsgroepen. Vanuit de resultaten van de meervoudige variantieanalyses blijken er significante verschillen te zijn in de gemiddelde mate van geluk als er onderscheid wordt gemaakt tussen leeftijd, geslacht, opleidingsniveau, burgerlijke staat en ouderschap. De afzonderlijke invloed van persoonskenmerken op geluk is zeer klein. Dit komt overeen met de literatuur waarin wordt gesteld dat een beperkt deel van de verschillen in geluk (15%) worden verklaard door sociaaleconomische- en sociaalemotionele persoonskenmerken (Veenhoven, 2011). De samenvattende resultaten van de verschillen in geluk tussen persoonskenmerken worden in tabel 62 getoond.

Tabel 62: samenvattende resultaten verschillen in geluk tussen persoonskenmerken (N = 125.359)

Persoonskenmerk	M verschil	minst - meest gelukkig
Leeftijd	0,22	generatie 3 - generatie 4
Geslacht	0,03	vrouw - man
Opleidingsniveau	0,20	laag - hoog
Burgerlijke staat	0,26	niet getrouwd - getrouwd
Ouderschap	0,07	geen kinderen - kinderen

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Zodra er wordt ingezoomd op persoonskenmerken binnen beroepsgroepen zijn de verschillen in geluk groter. De samenvattende resultaten van de grootste verschillen in geluk binnen beroepsgroepen tussen persoonskenmerken worden getoond in tabel 63.

Tabel 63: samenvattende resultaten verschillen in geluk tussen persoonskenmerken binnen beroepsgroepen (N = 125.359)

Beroepsgroep	M verschil	Persoonskenmerk
Vuilnisophaler- en verwerker (961)	1,42	Leeftijd (M ₄ = 6,36 en M ₁ = 7,78)
Toetsenbordwerker (413)	1,26	Geslacht (M _{vrouw} = 6,92 en M _{man} = 8,18)
Ambachtslieden (711)	1,34	Opleidingsniveau (M _{laag} = 6,86 en M _{hoog} = 6,86)
Scheppende en uitvoerende kunstenaars (265)	0,63	Burgerlijke staat (M _{niet getrouwd} = 7,33 en M _{getrouwd} = 7,96)
Vuilnisophaler- en verwerker (961)	0,69	Ouderschap (M _{kinderen} = 6,59 en M _{geen kinderen} = 7,28)

De focus van dit onderzoek ligt op het verkrijgen van inzicht in de gemiddelde mate van geluk per beroepsgroep tussen typen mensen. Uit de analyse waarbij de variabelen leeftijd, geslacht en opleidingsniveau tot 24 typen zijn gecombineerd, blijkt dat hoog opgeleide mannen uit generatie 4 (type 12: 4, M, H) zich gemiddeld het gelukkigst voelen (M₁₂ = 7,72) en laag opgeleide vrouwen uit generatie 1 (type 13: 1, V, L) het ongelukkigst (M₁₃ = 7,19). Het is opvallend dat de grootste verschillen optreden tussen twee tegenovergestelde typen mensen. Het verschil is klein met 0,53. Het grootste verschil in spreiding is 0,483.

Als er wordt ingezoomd op de verschillen in geluk tussen typen mensen binnen beroepsgroepen zijn de verschillen groter. Het gemiddelde gelukcijfer varieert van 5,73 tot en met 8,61. Dit geeft een verschil van maar liefst 2,88. Om de vraag te beantwoorden in welke beroepsgroepen wat voor typen mensen zich bijzonder gelukkig dan wel ongelukkig voelen, zijn de gelukkigste en ongelukkigste beroepen van 24 typen mensen in tabel 64 samengevat.

Tabel 64: Samenvattend overzicht van de gelukkigste en ongelukkigste beroepen per menstype (N = 125.359)

Type	Gelukkigste beroepen	M	Ongelukkigste beroepen	M
1, M, L	Leidinggevende functies op het gebied van zakelijke diensten en op administratief gebied (121)	8,00	Bedieningspersoneel van machines voor de vervaardiging van producten van rubber, kunststof of papier (814)	6,70
1, M, M	Bestuurders en technici voor schepen en luchtvaartuigen (315)	8,61	Bedieningspersoneel van machines voor de vervaardiging van producten van rubber, kunststof of papier (814)	6,60
1, M, H	Directeuren van grote ondernemingen (112)	8,53	Kasbedienden, incasseerders e.d. (421)	7,11
2, M, L	Leidinggevende functies op het gebied van verkoop, marketing en ontwikkeling (122)	7,97	Assistenten bij de bereiding van levensmiddelen (941)	5,73
2, M, M	Bestuurders en technici voor schepen en luchtvaartuigen (315)	8,03	Bedieningspersoneel van machines voor de vervaardiging van producten van textiel, bont en leer (815)	6,18
2, M, H	Leidinggevende functies in de detail- en groothandel (142)	8,50	Andere ambachtslieden e.d. (754)	6,93
3, M, L	Sociaal-wetenschappers, theologen en bedienaars van de eredienst (263)	7,82	Bedieningspersoneel van machines en installaties voor de vervaardiging van chemische en fotografische producten (813)	6,53
3, M, M	Bedieningspersoneel van machines en installaties voor de vervaardiging van chemische en fotografische producten (813)	8,15	Andere verkopers (524)	6,12
3, M, H	Kasbedienden, incasseerders e.d. (421)	8,40	Bibliothecarissen, archivarissen en conservatoren (262)	6,18
4, M, L	Ongeschoolde arbeiders in de mijnbouw en de bouwnijverheid (931)	8,55	Assembleurs (821)	6,69
4, M, M	Voedselverwerkende beroepen e.d. (751)	8,36	Huishoudelijke hulpen en schoonmakers in huishoudens, hotels en kantoren (911)	6,76
4, M, H	Juristen (261)	8,42	Databank- en netwerkspecialisten	6,59

			(252)	
1, V, L	Verpleegkundigen en assistent-verloskundigen (322)	8,08	Assistenten bij de bereiding van levensmiddelen (941)	6,40
1, V, M	Andere specialisten op het gebied van de gezondheidszorg (226)	8,00	Leidinggevende functies op het gebied van zakelijke diensten en op administratief gebied (121)	6,59
1, V, H	Vakspecialisten bij de overheid (335)	8,08	Huishoudelijke hulpen en schoonmakers in huishoudens, hotels en kantoren (911)	6,20
2, V, L	Kasbedienden, incasseerders e.d. (421)	7,73	Kinderverzorgers en onderwijsassistenten (531)	6,63
2, V, M	Andere verleners van persoonlijke diensten (516)	7,73	Assistenten bij de bereiding van levensmiddelen (941)	6,50
2, V, H	Natuur- en aardwetenschappers (211)	8,00	Ongeschoolde arbeiders op het gebied van vervoer en opslag (933)	6,45
3, V, L	Andere elementaire beroepen (962)	7,75	Assembleurs (821)	6,68
3, V, M	Chauffeurs van auto's en bestelwagens en bestuurders van motorrijwielen (832)	8,14	Tuinders en akkerbouwers (611)	6,57
3, V, H	Juristen (261)	7,68	Vakspecialisten op artistiek, cultureel en culinair gebied (343)	6,68
4, V, L	Kassabedienden en kaartverkopers (523)	8,17	Chauffeurs van auto's en bestelwagens en bestuurders van motorrijwielen (832)	6,31
4, V, M	Specialisten op administratief gebied (242)	8,50	In- en verkopers en makelaars (332)	7,00
4, V, H	Juristen (261)	8,17	Bibliothecarissen, archivariissen en conservatoren (262)	6,45

Groene markering betekent gemiddeld hoogste gelukcijfer, rode markering betekent gemiddeld laagste gelukcijfer van 24 typen.

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Als verdieping op de variantieanalyse met sociaaleconomische kenmerken, zijn als vierde specificatievariabele sociaaleconomische kenmerken toegevoegd. Een gemiddeld gelukcijfer

waarbij is gekeken naar een classificering over drie of vier dimensies zegt meer dan wanneer er één dimensie is geanalyseerd. Het geeft een veel gedetailleerder inzicht in de verschillen tussen typen mensen binnen beroepsgroepen. Enige voorzichtigheid over de uitspraken is geboden, omdat het aantal respondenten dat overblijft na het combineren van drie of vier specificatievariabelen, afneemt. Uit de meervoudige variantieanalyses met vier specificatievariabelen blijkt dat zowel getrouwde als niet getrouwde hoog opgeleide mannen uit generatie 2 in de top van de gelukkigste beroepsgroepen staan. Niet getrouwde, hoog opgeleide mannen uit generatie twee (type: 2, M, H, NG) voelen zich bijzonder gelukkig in de beroepsgroep (142) leidinggevende functies in de detail- en groothandel ($M = 8,73$) en getrouwde, hoog opgeleide mannen uit generatie 2 (type: 2, M, H, G) voelen zich bijzonder gelukkig als (221) arts ($M = 8,65$). Binnen de top bijzonder gelukkige beroepsgroepen, met als vierde variabele getrouwd (G) en niet getrouwd (NG), komen alleen specialistische beroepsgroepen (hoofdgroep 1, 2 en 3) voor. Binnen de top bijzonder gelukkige beroepsgroepen, met als vierde variabele kinderen (K) en geen kinderen (GK), zijn ook de elementaire beroepsgroepen in trek.

Tot slot is in hypothese 3 getoetst of er verschillen zijn in de zekerheid van geluk per beroepsgroep tussen typen mensen en in welke beroepsgroepen de kans op geluk groot dan wel klein is. Het is opvallend dat de spreiding van gelukcijfers binnen gelukkige beroepsgroepen lager is dan binnen ongelukkige beroepsgroepen. De spreiding binnen de gelukkigste beroepsgroepen varieert van 0,725 tot en met 2,188 en de spreiding binnen de ongelukkigste beroepsgroepen van 0,738 tot en met 2,764. In tabel 65 zijn de beroepsgroepen over 24 typen met bijzonder hoge en lage gelukcijfers en een zeer lage spreiding (- -) samengevat.

Tabel 65: Samenvattend overzicht van bijzonder hoge en lage gelukcijfers met een zeer lage spreiding per menstype ($N = 125.359$)

Type	Beroepsgroep	Kans geluk groot	Kans ongeluk groot
1, M, M	Bestuurders en technici voor schepen en luchtvaartuigen (315)	8,61	
2, M, H	Leidinggevende functies in de detail- en groothandel (142)	8,50	
4, M, L	Toeziethouders huishoudelijk personeel, conciërges (515)	8,50	
4, V, M	Specialisten op administratief gebied (242)	8,50	
3, M, H	Kasbedienden, incasseerders e.d. (421)	8,40	
1, M, H	Bestuurders en technici voor schepen en luchtvaartuigen	8,25	

(315)		
4, M, H	Auteurs, journalisten en taalkundigen (264)	8,23
3, M, H	Directeuren van grote ondernemingen, beleidsvoerende functies, leden van wetgevende lichamen (11)	8,21
4, M, H	Natuur- en aardwetenschappers (211)	8,18
3, M, M	Bedieningspersoneel van machines en installaties voor de vervaardiging van chemische en fotografische producten (813)	8,15
1, M, H	Vakspecialisten op het gebied van sport en fitness (342)	8,07
1, M, L	Leidinggevende functies op het gebied van zakelijke diensten en op administratief gebied (121)	8,00
2, V, H	Leidinggevende functies in de detail- en groothandel (142)	7,91
3, V, M	Leidinggevende functies in de industrie, de mijnbouw, de bouwnijverheid en de handel (132)	7,90
2, V, L	Kasbedienden, incasseerders e.d. (421)	7,89
2, V, M	Leidinggevende functies in de detail- en groothandel (142)	7,72
2, V, H	Leidinggevende functies op het gebied van andere diensten (143)	7,71
2, V, M	Leden van wetgevende lichamen, beleidsvoerende functies (111)	7,70
3, V, H	Kelners en barpersoneel (513)	7,55
2, M, H	Paramedici (224)	7,00
1, V, M	Technici op het gebied van de natuurkunde en ingenieurswetenschappen (311)	6,85
1, V, H	Verpleegkundigen en assistent-verloskundigen (322)	6,81
3, V, H	Voorraadbeheerders en medewerkers logistiek (832)	6,81
2, V, L	Chauffeurs van auto's en bestelwagens en bestuurders van motorrijwielen (432)	6,64

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

De beroepsgroepen met relatief hoge gelukcijfers en een zeer lage spreiding hebben een grote kans op geluk. Deze beroepen worden voornamelijk ingenomen door hoog opgeleide mannen. De beroepsgroepen met relatief lage gelukcijfers en een zeer lage spreiding zijn voornamelijk vrouwelijke typen. Het hoogste gelukcijfer is een 8,61 en het laagste gelukcijfer een 6,64. Of

we een beroepsgroep met een gelukcijfer van 6,64 ongelukkig mogen noemen, valt te betwisten. Vanuit de analyse met vier variabelen blijkt dat midden opgeleide vrouwen uit generatie 4, die getrouwd zijn of kinderen hebben, een grote kans op geluk hebben in de beroepsgroepen (242) specialisten op administratief gebied en (121) leidinggevende functies op het gebied van zakelijke diensten en op administratief gebied.

Samengevat kunnen we concluderen dat de mate en spreiding van geluk binnen beroepsgroepen afhankelijk is van het type mens. In welke beroepsgroep iemand zich gelukkig dan wel ongelukkig voelt en hoe groot de kans op geluk is, is afhankelijk van de combinatie van persoonskenmerken. Een gemiddeld gelukcijfer waarbij is gekeken naar een combinatie van persoonskenmerken zegt veel meer dan wanneer er één persoonskenmerk is geanalyseerd. Het geeft een gedetailleerder inzicht in de verschillen tussen typen mensen binnen beroepsgroepen. De gelukcijfers tussen beroepsgroepen over 24 typen mensen variëren met een verschil van 2,88. Er zijn verschillen in geluk tussen tegenovergestelde en gelijksoortige typen. Het doel van dit onderzoek is het geven van inzicht in wat voor typen mensen zich het gelukkigst voelen in welke beroepsgroepen in Nederland. Door middel van het vormen van 24 typen mensen aan de hand van drie basis persoonskenmerken is het goed mogelijk om op gedetailleerd niveau te beschrijven in welke beroepsgroepen iemand zich gelukkig dan wel ongelukkig voelt en hoe groot dan wel klein de kans op geluk is. In dit onderzoek richt ik mij niet op de vraag waarom mensen zich bijzonder gelukkig voelen in bepaalde beroepsgroepen. Het blijft een vraag of dit een kwestie is van zelfselectie of dat er andere factoren ten grondslag liggen.

6. DISCUSSIE

In dit hoofdstuk komen de sterke en minder sterke aspecten van het onderzoek aan de orde en worden er aanbevelingen gedaan voor vervolgonderzoek naar geluk en beroep. Sterke aspecten van dit onderzoek zijn de grootte van de dataset en het gedetailleerde niveau van de beroepsgroepen. Er zijn in totaal 125.359 respondenten over 128 verschillende beroepsgroepen geanalyseerd. Onderzoek naar de mate van geluk tussen zoveel gedetailleerde beroepsgroepen is, zover bekend, niet eerder gedaan. In het onderzoek is een grove typologie gebruikt met als basis drie specificatievariabelen. Doordat er niet te veel specificaties worden gecombineerd bij het vormen van 24 basistypen blijft het onderzoek overzichtelijk en bruikbaar voor de praktijk. Er blijven voldoende respondenten over voor een betrouwbare

analyse. Om de betrouwbaarheid te vergroten zijn de beroepsgroepen met minimaal 10 cases gerapporteerd in tabellen. Enige voorzichtigheid is geboden over de uitspraken waarbij vier specificatievariabelen zijn gecombineerd. Het aantal respondenten dat overblijft na het combineren van vier specificatievariabelen is in sommige beroepsgroepen te beperkt ($N < 10$).

Organisaties richten zich tegenwoordig steeds meer op geluk in het werk. Het is belangrijk dat het loonwijzeronderzoek wordt voortgezet. Hoe meer respondenten verzameld worden en de enquête volledig invullen, des te meer respondenten er na het combineren van persoonskenmerken overblijven voor analyse. Hierbij kan worden ingezet op de beroepsgroepen, die ondervertegenwoordigd zijn in de dataset (bijvoorbeeld op straat uitgeoefende dienstverlenende beroepen). Inzicht in de mate van geluk binnen gedetailleerde beroepsgroepen levert zeer bruikbare informatie op voor het kunnen verhogen van geluk. Ik denk dat het verhogen van geluk namelijk deels in eigen handen ligt. Bij de beroepskeuze kan men namelijk, naast de gebruikelijke factoren van een aantrekkelijke baan (zoals hoog loon en flexibiliteit, Tacsir, 2010), ook de gemiddelde mate van geluk van een beroep meenemen in de afweging. Daarnaast kunnen beroepskeuzeadviseurs gerichtere adviezen uitbrengen, die passen bij de behoefte van het type mens. Het is belangrijk dat mensen zich goed kunnen identificeren met de menstypen in dit onderzoek.

In dit onderzoek is de analogie met voedingsonderzoek opgezocht. De wat, waar en hoe zeker vragen in plaats van de waarom vraag zijn gesteld. Voordat er onderzoek gedaan kan worden naar de oorzaken van geluk binnen bepaalde beroepsgroepen, dient eerst verkend te worden waar de verschillen in geluk optreden en hoe groot deze verschillen zijn. De waaromvraag blijft nog even achterwege en de focus is gelegd op de zekerheid van geluk binnen een bepaalde beroepsgroep tussen typen mensen. Om geluk te verklaren, kan in vervolgonderzoek met diepte interviews de waaromvraag worden getoetst door nader in te zoomen op typen mensen, die zich bijzonder gelukkig dan wel ongelukkig voelen binnen beroepsgroepen. In dit onderzoek zijn alleen sociaaleconomische- en sociaalemotionele kenmerken getoetst. Daarnaast kan men andere typen mensen vormen waarbij psychologische kenmerken van de mens worden gecombineerd. In dit onderzoek zijn alleen sociaaleconomische- en sociaalemotionele kenmerken getoetst.

Tot op zekere hoogte vind ik het verhogen van geluk ook een taak van organisaties en overheid. Meer geluk zorgt immers voor meer gezondheid en succes (Lyubomirsky, King & Diener, 2005, Scott, 2008). Met de uitkomsten van dit onderzoek kan men beleidsmatig acties inzetten om de aantrekkelijkheid van bepaalde beroepen of branches te vergroten. Het

loonwijzeronderzoek is wereldwijd actief. Het is aan te bevelen om het onderzoek in de huidige vorm te herhalen voor andere landen om vervolgens de vergelijking in de mate en spreiding van geluk binnen beroepsgroepen tussen landen op te zoeken. Kortom, een gedegen basis voor vervolgonderzoek is gelegd.

LITERATUURLIJST

- Bartels, M., & Boomsma, D. I. (2009). Born to be happy? The etiology of subjective well-being. *Behavior Genetics*, 39(6), 605–615.
- Bontekoning, A. C. (2008). Generatiegolven als vernieuwingsimpulsen. *Management en Organisatie*, 1, 37-51.
- Breedveld, K., & Broek, A. van der (2003). De meerkeuzemaatschappij: Facetten van de temporele organisatie van verplichtingen en voorzieningen. *Sociaal en Cultureel Planbureau*. Den Haag.
- Diener, E. (2000). Subjective well-being. The science of happiness and a proposal for a national index. *American Psychologist*, 55(1), 34-41.
- Giddens, A. (1991). *Modernity and self-identity. Self and society in the late modern age*. Cambridge: Polity Press.
- Gilbert, D. (2006). *Stumbling on Happiness*. New York: Random House.
- Inglehart, R., Foa, R., Peterson, C., & Welzel, C. (2008). Development, freedom, and rising happiness: A global perspective (1981–2007). *Perspectives on Psychological Science*, 3(4), 264-285.
- Lyubomirsky, S., King, L., & Diener, E. (2005). The benefits of frequent positive affect: Does happiness lead to success? *Psychological Association*, 131(6), 803–855.
- Lyubomirsky, S., Sheldon, K. M., & Schkade, D. (2005). Pursuing happiness: The architecture of sustainable change. *Review of General Psychology*, 9(2), 111-131.
- Meijers, F., Kuijpers, M., & Winters, A. (2010). Studie- en beroepskeuze: een rationeel proces? In *Handboek Effectief Opleiden* (pp. 54-61).
- Olsson, L. E., et al. (2013). Happiness and Satisfaction with Work Commute. *Social Indicators Research*, 111(1), 255-263.
- Schwartz, B. (2004). *The Paradox of Choice: Why more is less*. New York: HarperCollins Publishers.

- Scott, D. E. (2008). Happiness at Work. *The Tennessee Nurse*, 24, 11.
- Sheldon, K. M., & Lyubomirsky, S. (2004). Achieving sustainable new happiness: Prospects, practices, and prescriptions. In A. Linley & S. Joseph (Eds.), *Positive psychology in practice* (pp. 127-145). Hoboken, NJ: John Wiley & Sons.
- Tacsir, E. (2010). *Making your own future. Expectations and occupation choice*. Maastricht: United Nations University.
- Tijdens, K. G., Van Zijl, S., Hughie-Williams, M., Klaveren, M. van & Steinmetz, S. (2010). Codebook and explanatory note on the WageIndicator dataset, a worldwide, continuous, multilingual web-survey on work and wages with paper supplements. Amsterdam: University of Amsterdam, AIAS Working Paper 102.
- Veenhoven, R. (1970). Geluk als onderwerp van wetenschappelijk onderzoek. *Sociologische Gids*, 17, 115-122.
- Veenhoven, R. (1998). Vergelijken van geluk in landen. *Sociale Wetenschappen*, 41, 58-84.
- Veenhoven, R. (2000). The four qualities of life. Ordering concepts and measures of the good life. *Journal of Happiness Studies*, 1(1), 1-39.
- Veenhoven, R. (2001). What we know about happiness.
- Veenhoven, R. (2002). Het grootste geluk voor het grootste aantal. Geluk als richtsnoer voor beleid. *Sociale Wetenschappen*, 4, 1-43.
- Veenhoven, R. (2006). Gezond geluk. Effecten van geluk op gezondheid en wat dat kan betekenen voor de preventieve gezondheidszorg. Verkenningstudie in het kader van het programma 'Gezond leven' van ZonMw.
- Veenhoven, R. (2009a). World database of happiness. Tool for dealing with the 'data-deluge'. *Positive Psychology*, 18, 221-246.
- Veenhoven, R. (2009). Groter geluk voor een groter aantal: is dat mogelijk en wenselijk? *Ethiek & Maatschappij, themanummer Geluk & politiek*, 12 (1), 25-50.

Veenhoven, R. (2011). Sturen op geluk: is dat mogelijk en wenselijk? In 'Sturen op geluk?', *Geluksbevordering door nationale overheden, gemeenten en publieke instellingen* (34-47). Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

Vocht, A., de (2010). Basishandboek SPSS 18 Statistics. Utrecht: Bijleveld Press.

Warr, P., & Clapperton, G. (2010). *The Joy of Work? Jobs, Happiness, and You*. New York (NY): Routledge.

Websites

International Labour Office (2012). International Standard Classification of Occupations 2008 (ISCO-08): Structure, group definitions and correspondence tables. Verkregen op 27 december 2013: http://www.ilo.org/global/publications/ilo-bookstore/order-online/books/WCMS_172572/lang--en/index.htm

Centraal Bureau voor de Statistiek (2013). Begrippen. Verkregen op 16 december 2013: <http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/methoden/begrippen/default.htm?ConceptID=120> en <http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/methoden/begrippen/default.htm?ConceptID=92>

CNN (2013). "World's happiest nations are...". Verkregen op 25 november 2013: <http://edition.cnn.com/2013/09/09/business/earth-institute-world-happiness-rankings/index.html>

BIJLAGEN

Bijlage 1: Beschrijvende statistieken van 128 onderzochte beroepen volgens ISCO 2008, niveau 3 (N = 125.359)

Beroepsgroep	M	SD	N	95% BI		Afw. M	N ≥ 10
11 Directeuren van grote ondernemingen, beleidsvoerende functies, leden van wetgevende lichamen	7,88	1,037	69	7,64	8,13	0,50	Ja
111 Leden van wetgevende lichamen, beleidsvoerende functies	7,72	1,369	308	7,57	7,88	0,34	Ja
112 Directeuren van grote ondernemingen	7,62	1,377	2.371	7,56	7,68	0,24	Ja
121 Leidinggevende functies op het gebied van zakelijke diensten en op administratief gebied	7,60	1,247	3.393	7,55	7,64	0,22	Ja
122 Leidinggevende functies op het gebied van verkoop, marketing en ontwikkeling	7,61	1,213	2.020	7,55	7,66	0,23	Ja
131 Leidinggevende functies op het gebied van de landbouw-, bosbouw- en visserijproductie	7,75	1,206	28	7,28	8,22	0,37	Ja
132 Leidinggevende functies in de industrie, de mijnbouw, de bouwnijverheid en de handel	7,60	1,294	937	7,52	7,68	0,22	Ja
133 Leidinggevende functies op het gebied van informatie- en communicatietechnologie	7,56	1,143	288	7,42	7,69	0,18	Ja
134 Leidinggevende functies op het gebied van professionele diensten	7,78	1,384	504	7,66	7,90	0,40	Ja
141 Hotel- en restaurantmanagers	7,30	1,341	459	7,17	7,42	-0,08	Ja
142 Leidinggevende functies in de detail- en groothandel	7,69	1,189	183	7,52	7,86	0,31	Ja
143 Leidinggevende functies op het gebied van andere diensten	7,65	1,287	431	7,52	7,77	0,27	Ja

21	Wetenschappers en ingenieurs	7,49	1,378	205	7,30	7,68	0,11	Ja
211	Natuur- en aardwetenschappers	7,61	1,114	264	7,48	7,75	0,23	Ja
212	Wiskundigen, actuarissen en statistici	7,39	1,107	64	7,11	7,67	0,01	Ja
213	Biowetenschappers	7,47	1,146	189	7,30	7,63	0,09	Ja
214	Ingenieurs (m.u.v. 215)	7,57	1,221	1.945	7,51	7,62	0,19	Ja
215	Ingenieurs op het gebied van de elektrotechniek, elektronica en telecommunicatie	7,40	1,420	359	7,25	7,55	0,02	Ja
216	Architecten, planologen, landmeetkundigen en ontwerpers	7,33	1,431	1.022	7,25	7,42	-0,05	Ja
221	Artsen	7,87	1,320	379	7,73	8,00	0,49	Ja
222	Verpleegkundigen met hogere opleiding en verloskundigen	7,51	1,311	1.184	7,44	7,59	0,13	Ja
223	Specialisten op het gebied van de traditionele en de alternatieve geneeskunde	-	-	0	-	-	-	Nee
224	Paramedici	7,45	1,197	170	7,27	7,63	0,07	Ja
225	Dierenartsen	6,95	1,268	37	6,52	7,37	-0,43	Ja
226	Andere specialisten op het gebied van de gezondheidszorg	7,56	1,306	986	7,48	7,64	0,18	Ja
231	Professoren en andere onderwijsgeevenden in het hoger onderwijs	7,50	1,285	1.093	7,42	7,58	0,12	Ja
232	Onderwijsgeevenden in het beroepsonderwijs	7,53	1,311	212	7,35	7,71	0,15	Ja
233	Onderwijsgeevenden in het secundair onderwijs	7,33	1,467	399	7,19	7,48	-0,05	Ja
234	Onderwijsgeevenden in het basisonderwijs en het voorschoolse onderwijs	7,37	1,310	1.249	7,30	7,44	-0,01	Ja

235	Andere onderwijsgeevenden	7,44	1,394	686	7,33	7,54	0,06	Ja
241	Specialisten op financieel gebied	7,52	1,308	1.476	7,46	7,59	0,14	Ja
242	Specialisten op administratief gebied	7,53	1,190	3.948	7,50	7,57	0,15	Ja
243	Specialisten op het gebied van de verkoop, marketing en public relations	7,52	1,226	1.336	7,45	7,59	0,14	Ja
251	Software- en applicatieontwikkelaars en -analisten	7,38	1,286	3.175	7,34	7,43	0,00	Ja
252	Databank- en netwerkspecialisten	7,34	1,330	812	7,25	7,43	-0,04	Ja
261	Juristen	7,70	1,270	949	7,61	7,78	0,32	Ja
262	Bibliothecarissen, archivariissen en conservatoren	7,12	1,662	132	6,83	7,41	-0,26	Ja
263	Sociaal-wetenschappers, theologen en bedienaars van de eredienst	7,48	1,325	2.176	7,42	7,53	0,10	Ja
264	Auteurs, journalisten en taalkundigen	7,50	1,249	494	7,39	7,61	0,12	Ja
265	Scheppende en uitvoerende kunstenaars	7,49	1,482	184	7,27	7,70	0,11	Ja
31	Vakspecialisten op het gebied van wetenschap en techniek	7,46	1,432	367	7,31	7,60	0,08	Ja
311	Technici op het gebied van de natuurkunde en ingenieurswetenschappen	7,40	1,271	2.566	7,35	7,45	0,02	Ja
312	Toezichthoudend personeel in de mijnbouw, de industrie en de bouwnijverheid	7,52	1,235	741	7,43	7,61	0,14	Ja
313	Technici op het gebied van procesbeheer	7,50	1,353	438	7,37	7,63	0,12	Ja
314	Technici en vakspecialisten op het gebied van de biowetenschappen	7,40	1,285	523	7,29	7,51	0,02	Ja

315	Bestuurders en technici voor schepen en luchtvaartuigen	8,16	1,269	237	8,00	8,32	0,78	Ja
321	Technici op medisch en farmaceutisch gebied	7,33	1,396	723	7,22	7,43	-0,05	Ja
322	Verpleegkundigen en assistent-verloskundigen	7,42	1,430	1.643	7,35	7,49	0,04	Ja
323	Vakspecialisten op het gebied van de traditionele en de alternatieve geneeskunde	8,20	1,317	10	7,26	9,14	0,82	Ja
324	Veterinaire technici en dierenartsassistenten	7,50	1,042	30	7,11	7,89	0,12	Ja
325	Andere vakspecialisten op het gebied van de gezondheidszorg	7,49	1,408	2.083	7,43	7,55	0,11	Ja
331	Vakspecialisten op financieel en wiskundig gebied	7,43	1,241	3.907	7,39	7,47	0,05	Ja
332	In- en verkopers en makelaars	7,42	1,301	3.967	7,38	7,46	0,04	Ja
333	Zakelijke dienstverleners	7,47	1,273	2.491	7,42	7,52	0,09	Ja
334	Administratieve secretarissen en gespecialiseerde secretarissen	7,45	1,345	2.505	7,39	7,50	0,07	Ja
335	Vakspecialisten bij de overheid	7,50	1,294	716	7,41	7,59	0,12	Ja
341	Vakspecialisten op juridisch, maatschappelijk en religieus gebied	7,44	1,528	209	7,23	7,65	0,06	Ja
342	Vakspecialisten op het gebied van sport en fitness	7,29	1,439	813	7,19	7,39	-0,09	Ja
343	Vakspecialisten op artistiek, cultureel en culinair gebied	7,25	1,438	903	7,15	7,34	-0,13	Ja
351	Technici voor de werking van informatie- en communicatietechnologie en voor gebruikersondersteuning	7,24	1,408	3.040	7,19	7,29	-0,14	Ja
352	Telecommunicatie-, radio- en televisietechnici	7,32	1,378	352	7,17	7,46	-0,06	Ja
411	Administratieve medewerkers,	7,33	1,335	5.737	7,29	7,36	-0,05	Ja

algemeen								
412	Secretariaatsmedewerkers, algemeen	7,39	1,346	2.757	7,34	7,44	0,01	Ja
413	Toetsenbordwerkers	7,05	1,780	106	6,70	7,39	-0,33	Ja
421	Kasbedienden, incasseerders e.d.	7,36	1,379	504	7,24	7,48	-0,02	Ja
422	Klantenvoorlichters	7,21	1,463	3.528	7,16	7,26	-0,17	Ja
431	Boekhoudkundige medewerkers e.d.	7,33	1,391	3.241	7,29	7,38	-0,05	Ja
432	Voorraadbeheerders en medewerkers logistiek	7,25	1,386	2.681	7,20	7,30	-0,13	Ja
441	Ander administratief personeel	7,26	1,512	2.419	7,20	7,32	-0,12	Ja
511	Reisbegeleiders, conducteurs, reisleiders en gidsen	7,20	1,516	400	7,05	7,35	-0,18	Ja
512	Koks	7,20	1,524	1.020	7,10	7,29	-0,18	Ja
513	Kelners en barpersoneel	7,07	1,573	1.648	6,99	7,15	-0,31	Ja
514	Kappers, schoonheidsspecialisten e.d.	7,37	1,491	560	7,25	7,50	-0,01	Ja
515	Toezichthouders huishoudelijk personeel, conciërges	7,07	1,801	356	6,89	7,26	-0,31	Ja
516	Andere verleners van persoonlijke diensten	7,23	1,508	448	7,09	7,37	-0,15	Ja
521	Straat- en markthandelaars	7,18	2,065	55	6,62	7,74	-0,20	Ja
522	Verkopers in winkels	7,33	1,485	4.529	7,29	7,38	-0,05	Ja
523	Kassabedienden en kaartverkopers	7,29	1,516	1.121	7,20	7,38	-0,09	Ja
524	Andere verkopers	7,13	1,543	487	6,99	7,27	-0,25	Ja
531	Kinderverzorgers en onderwijsassistenten	7,33	1,473	799	7,23	7,43	-0,05	Ja
532	Verzorgend personeel in de gezondheidszorg	7,36	1,555	1.921	7,29	7,43	-0,02	Ja
541	Veiligheidswerkers	7,17	1,625	1.218	7,08	7,26	-0,21	Ja

611	Tuinders en akkerbouwers	7,24	1,538	844	7,14	7,35	-0,14	Ja
612	Veetelers	7,45	1,681	188	7,21	7,69	0,07	Ja
613	Producenten met een gemengd bedrijf	6,75	1,581	8	5,43	8,07	-0,63	Nee
621	Bosbouwers e.d.	7,14	1,216	35	6,73	7,56	-0,24	Ja
622	Vissers, jagers en vallenzetters	7,05	2,013	19	6,08	8,02	-0,33	Ja
631	Landbouwers, voor zelfvoorziening	7,00	-	1	-	-	-0,38	Nee
633	Producenten met een gemengd bedrijf, voor zelfvoorziening	8,00	-	1	-	-	0,62	Nee
711	Bouwarbeiders ruwbouw	7,41	1,546	1.899	7,34	7,48	0,03	Ja
712	Bouwarbeiders afbouw	7,36	1,595	940	7,26	7,46	-0,02	Ja
713	Schilders, schoonmakers bouwwerken e.d.	7,33	1,571	563	7,20	7,46	-0,05	Ja
721	Plaat- en constructiewerkers, metaalgieters en lassers e.d.	7,24	1,599	1.107	7,14	7,33	-0,14	Ja
722	Smeden, gereedschapmakers e.d.	7,23	1,642	350	7,06	7,41	-0,15	Ja
723	Machinemonteurs, montage en reparatie	7,31	1,479	3.092	7,26	7,36	-0,07	Ja
731	Ambachtlieden	7,21	1,592	127	6,93	7,49	-0,17	Ja
732	Drukkerijmedewerkers	7,17	1,396	588	7,06	7,28	-0,21	Ja
741	Installateurs en reparateurs van elektrische apparatuur	7,32	1,467	2.117	7,26	7,38	-0,06	Ja
742	Installateurs en reparateurs van elektronische en telecommunicatieapparatuur	7,22	1,429	383	7,08	7,36	-0,16	Ja
751	Voedselverwerkende beroepen e.d.	7,27	1,613	390	7,11	7,43	-0,11	Ja
752	Houtbehandelaars, meubelmakers e.d.	7,37	1,474	490	7,24	7,50	-0,01	Ja
753	Kleermakers, stoffeerdere,	7,69	1,520	109	7,40	7,98	0,31	Ja

	schoenmakers e.d.							
754	Andere ambachtslieden e.d.	7,27	1,447	307	7,11	7,43	-0,11	Ja
811	Bedieningspersoneel van mijninstallaties en installaties voor de verwerking van mineralen	7,91	1,396	47	7,50	8,32	0,53	Ja
812	Bedieningspersoneel van metaalbewerkings- en metaalverwerkingsinstallaties en van installaties voor de oppervlaktebehandeling	7,28	1,471	272	7,10	7,45	-0,10	Ja
813	Bedieningspersoneel van machines en installaties voor de vervaardiging van chemische en fotografische producten	7,14	1,671	70	6,74	7,54	-0,24	Ja
814	Bedieningspersoneel van machines voor de vervaardiging van producten van rubber, kunststof of papier	7,21	1,480	185	7,00	7,43	-0,17	Ja
815	Bedieningspersoneel van machines voor de vervaardiging van producten van textiel, bont en leer	7,10	1,571	175	6,86	7,33	-0,28	Ja
816	Bedieningspersoneel van machines voor de vervaardiging van voedingsmiddelen e.d.	7,37	1,471	201	7,17	7,58	-0,01	Ja
817	Bedieningspersoneel van installaties voor de houtbewerking en de vervaardiging van papier	7,20	1,580	79	6,85	7,56	-0,18	Ja
818	Bedieningspersoneel van andere stationaire machines en installaties	7,23	1,549	1.900	7,16	7,30	-0,15	Ja
821	Assembleurs	6,99	1,654	237	6,78	7,20	-0,39	Ja
831	Treinmachinisten e.d.	7,51	1,439	123	7,26	7,77	0,13	Ja
832	Chauffeurs van auto's en bestelwagens en bestuurders van	7,19	1,607	502	7,05	7,33	-0,19	Ja

	motorrijwielen							
833	Vrachtwagen- en buschauffeurs	7,19	1,651	1.881	7,11	7,26	-0,19	Ja
834	Bedieningspersoneel van mobiele installaties	7,49	1,511	699	7,37	7,60	0,11	Ja
835	Dek personeel op schepen e.d.	7,51	1,501	104	7,22	7,80	0,13	Ja
911	Huishoudelijke hulpen en schoonmakers in huishoudens, hotels en kantoren	7,10	1,791	1.728	7,01	7,18	-0,28	Ja
912	Autowassers, glazenwassers, wasserijpersoneel en andere handwassers	7,13	1,729	272	6,92	7,34	-0,25	Ja
921	Ongeschoolde arbeiders in de land- en bosbouw en de visserij	7,46	1,689	104	7,13	7,79	0,08	Ja
931	Ongeschoolde arbeiders in de mijnbouw en de bouwnijverheid	7,53	1,582	222	7,32	7,74	0,15	Ja
932	Ongeschoolde arbeiders in de industrie	7,20	1,704	570	7,06	7,34	-0,18	Ja
933	Ongeschoolde arbeiders op het gebied van vervoer en opslag	7,19	1,605	1.923	7,12	7,26	-0,19	Ja
941	Assistenten bij de bereiding van levensmiddelen	7,11	1,793	223	6,87	7,34	-0,27	Ja
951	Op straat uitgeoefende dienstverlenende beroepen	-	-	0	-	-	-	Nee
952	Straatverkopers (m.u.v. voedsel)	7,86	1,773	7	6,22	9,50	0,48	Nee
961	Vuilnisophalers en -verwerkers	6,95	1,819	88	6,57	7,34	-0,43	Ja
962	Andere elementaire beroepen	7,11	1,689	274	6,91	7,31	-0,27	Ja

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Bijlage 2: Beschrijvende statistieken en ranking (R) van de 10 gelukkigste beroepsgroepen van vier generatiegroepen samen (N = 125.359)

Beroepsgroep	Generatiegroep 1			Generatiegroep 2			Generatiegroep 3			Generatiegroep 4		
	M (R)	SD	N	M (R)	SD	N	M (R)	SD	N	M (R)	SD	N
11 Directeuren van grote ondernemingen, beleidsvoerende functies, leden van wetgevende lichamen	-	-	-	7,78 (6)	0,934	27	7,96 (3)	1,055	27	-	-	-
21 Wetenschappers en ingenieurs	7,46 (29)	1,140	26	7,48 (22)	1,463	89	7,35 (26)	1,359	79	8,64 (1)	0,809	11
31 Vakspecialisten op het gebied van wetenschap en techniek	7,78 (7)	1,212	103	7,40 (28)	1,508	184	7,04 (54)	1,439	71	-	-	-
111 Leden van wetgevende lichamen, beleidsvoerende functies	8,36 (3)	1,502	11	7,88 (2)	1,221	92	7,60 (8)	1,463	138	7,66 (29)	1,321	67
112 Directeuren van grote ondernemingen	8,27 (4)	1,638	59	7,60 (14)	1,272	866	7,56 (9)	1,391	1189	7,81 (20)	1,53	257
121 Leidinggevende functies op het gebied van zakelijke diensten en op administratief gebied	7,64 (17)	1,555	110	7,59 (15)	1,222	1361	7,54 (10)	1,217	1602	7,88 (15)	1,342	320
131 Leidinggevende functies op het gebied van de landbouw-, bosbouw- en visserijproductie	-	-	-	-	-	-	7,54 (10)	1,506	13	-	-	-
134 Leidinggevende functies op het gebied van professionele diensten	8,88 (1)	1,586	16	7,79 (5)	1,387	183	7,61 (7)	1,372	236	8,07 (9)	1,217	69
142 Leidinggevende functies in de detail- en groothandel	7,50 (26)	1,317	16	7,82 (4)	1,204	92	7,42 (20)	1,032	67	-	-	-
143 Leidinggevende functies op het gebied van andere diensten	7,69 (13)	1,490	26	7,70 (9)	1,181	170	7,62 (6)	1,328	200	7,49 (41)	1,422	35
211 Natuur- en aardwetenschappers	7,35 (39)	1,320	17	7,73 (7)	1,049	172	7,24 (36)	1,169	62	8,23 (6)	0,927	13
213 Biowetenschappers	7,18 (50)	1,185	17	7,45 (24)	1,142	109	7,65 (5)	1,109	55	-	-	-
221 Artsen	7,29 (44)	2,091	14	7,88 (2)	1,244	188	7,84 (4)	1,237	123	8,02 (11)	1,498	54
226 Andere specialisten op het gebied van de gezondheidszorg	7,77 (8)	1,287	128	7,64 (12)	1,244	518	7,31 (29)	1,348	278	7,63 (32)	1,507	62
231 Professoren en andere onderwijsgeevenden in het hoger onderwijs	7,74 (10)	1,118	73	7,54 (18)	1,245	660	7,37 (24)	1,422	266	7,41 (48)	1,248	94
241 Specialisten op financieel gebied	7,74 (10)	1,188	93	7,52 (19)	1,242	931	7,41 (21)	1,433	372	7,84 (18)	1,513	80
261 Juristen	7,66 (15)	1,500	83	7,68 (10)	1,154	598	7,65 (5)	1,421	219	8,20 (7)	1,414	49
265 Scheppende en uitvoerende kunstenaars	7,80 (6)	1,181	40	7,42 (26)	1,532	81	7,29 (31)	1,626	56	-	-	-
312 Toezichthoudend personeel in de mijnbouw, de industrie en	7,77 (8)	0,987	69	7,47 (23)	1,251	378	7,43 (19)	1,241	239	7,91 (14)	1,295	55

de bouwnijverheid													
314	Technici en vakspecialisten op het gebied van de biowetenschappen	7,76 (9)	1,268	46	7,38 (30)	1,257	306	7,33 (27)	1,313	138	7,39 (50)	1,413	33
315	Bestuurders en technici voor schepen en luchtvaartuigen	8,42 (2)	1,052	36	8,09 (1)	1,175	106	8,08 (1)	1,551	74	8,33 (3)	0,913	21
335	Vakspecialisten bij de overheid	7,76 (9)	1,154	55	7,47 (23)	1,289	335	7,38 (23)	1,321	253	7,88 (15)	1,247	73
612	Veetelers	7,63 (18)	1,736	68	7,28 (38)	1,671	69	7,29 (31)	1,677	41	8,10 (8)	1,287	10
753	Kleermakers, stoffeerders, schoenmakers e.d.	-	-	-	7,65 (11)	1,631	48	7,48 (15)	1,320	40	8,58 (2)	0,996	12
811	Bedieningspersoneel van mijninstallaties en installaties voor de verwerking van mineralen	-	-	-	7,86 (3)	1,521	22	8,00 (2)	1,170	20	-	-	-
815	Bedieningspersoneel van machines voor de vervaardiging van producten van textiel, bont en leer	7,21 (48)	1,273	19	6,84 (62)	1,547	56	7,06 (52)	1,616	87	8,31 (4)	1,316	13
831	Treinmachinisten e.d.	-	-	-	7,29 (37)	1,919	35	7,48 (15)	0,987	62	8,05 (10)	1,327	22
835	Dek personeel op schepen e.d.	7,77 (8)	1,336	26	7,17 (47)	1,63	36	7,44 (18)	1,585	32	8,30 (5)	0,675	10
921	Ongeschoolde arbeiders in de land- en bosbouw en de visserij	7,97 (5)	1,513	32	7,18 (46)	1,806	28	7,11 (48)	1,670	36	-	-	-
931	Ongeschoolde arbeiders in de mijnbouw en de bouwnijverheid	7,41 (33)	1,572	37	7,71 (8)	1,486	82	7,29 (31)	1,521	77	7,85 (17)	1,994	26
961	Vuilnisophalers en -verwerkers	7,78 (7)	1,517	18	6,91 (61)	1,687	35	6,67 (61)	1,523	24	6,36 (68)	2,838	11

Groen gemarkeerde velden komen terug in de top 10 gelukkigste beroepsgroepen per generatie.

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Bijlage 3: Beschrijvende statistieken en ranking (R) van de 10 gelukkigste beroepsgroepen van mannen en vrouwen samen (N = 125.359)

Beroepsgroep	Mannen			Vrouwen		
	M (R)	SD	N	M (R)	SD	N
11 Directeuren van grote ondernemingen, beleidsvoerende functies, leden van wetgevende lichamen	7,86 (6)	0,991	66	-	-	-
111 Leden van wetgevende lichamen, beleidsvoerende functies	7,81 (7)	1,431	208	7,54 (12)	1,218	100
131 Leidinggevende functies op het gebied van de landbouw-, bosbouw- en visserijproductie	7,73 (9)	1,316	22	-	-	-
134 Leidinggevende functies op het gebied van professionele diensten	7,93 (4)	1,368	296	7,57 (9)	1,381	208
142 Leidinggevende functies in de detail- en groothandel	7,63 (14)	1,250	117	7,79 (2)	1,074	66
143 Leidinggevende functies op het gebied van andere diensten	7,71 (10)	1,204	318	7,46 (18)	1,488	113
211 Natuur- en aardwetenschappers	7,55 (20)	1,120	204	7,83 (1)	1,076	60
212 Wiskundigen, actuarissen en statistici	7,28 (44)	1,192	47	7,71 (4)	0,772	17
215 Ingenieurs op het gebied van de elektrotechniek, elektronica en telecommunicatie	7,38 (35)	1,407	343	7,75 (3)	1,693	16
221 Artsen	8,12 (3)	1,283	215	7,54 (12)	1,298	164
226 Andere specialisten op het gebied van de gezondheidszorg	7,55 (20)	1,411	366	7,57 (9)	1,240	620
243 Specialisten op het gebied van de verkoop, marketing en public relations	7,46 (29)	1,241	514	7,56 (10)	1,215	822
261 Juristen	7,73 (9)	1,319	437	7,67 (6)	1,227	512
265 Scheppende en uitvoerende kunstenaars	7,34 (38)	1,471	98	7,66 (7)	1,484	86
315 Bestuurders en technici voor schepen en luchtvaartuigen	8,20 (1)	1,246	227	7,20 (41)	1,476	10
324 Veterinaire technici en dierenartsassistenten	7,18 (52)	0,982	11	7,68 (5)	1,057	19
413 Toetsenbordwerkers	8,18 (2)	1,722	11	6,92 (59)	1,748	95
723 Machinemonteurs, montage en reparatie	7,30 (42)	1,480	3.017	7,57 (9)	1,416	75
753 Kleermakers, stoffeerdere, schoenmakers e.d.	7,75 (8)	1,513	61	7,60 (8)	1,540	48
811 Bedieningspersoneel van mijninstallaties en installaties voor de verwerking van mineralen	7,91 (5)	1,396	47	-	-	-

Groen gemarkeerde velden komen terug in de top 10 gelukkigste beroepsgroepen per generatie.

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Bijlage 4: Beschrijvende statistieken en ranking (R) van de 10 gelukkigste beroepsgroepen van laag, midden en hoog opleidingsniveau samen (N = 125.359)

Beroepsgroep	Laag opleidingsniveau			Midden Opleidingsniveau			Hoog opleidingsniveau		
	M (R)	SD	N	M (R)	SD	N	M (R)	SD	N
11 Directeuren van grote ondernemingen, beleidsvoerende functies, leden van wetgevende lichamen	-	-	-	7,89 (3)	1,183	18	7,87 (5)	0,991	45
21 Wetenschappers en ingenieurs	7,63 (8)	1,195	38	7,38 (28)	1,544	84	7,54 (23)	1,281	83
111 Leden van wetgevende lichamen, beleidsvoerende functies	7,24 (39)	1,200	25	7,58 (10)	1,286	65	7,82 (7)	1,401	218
112 Directeuren van grote ondernemingen	7,51 (16)	1,545	292	7,59 (9)	1,338	855	7,67 (13)	1,359	1.224
122 Leidinggevende functies op het gebied van verkoop, marketing en ontwikkeling	7,64 (7)	1,244	109	7,56 (11)	1,209	444	7,62 (17)	1,212	1.467
131 Leidinggevende functies op het gebied van de landbouw-, bosbouw- en visserijproductie	-	-	-	8,07 (2)	1,033	15	-	-	-
132 Leidinggevende functies in de industrie, de mijnbouw, de bouwnijverheid en de handel	7,56 (13)	1,544	179	7,58 (10)	1,273	376	7,63 (16)	1,185	382
133 Leidinggevende functies op het gebied van informatie- en communicatietechnologie	6,70 (63)	1,494	10	7,61 (7)	1,168	51	7,58 (19)	1,112	227
134 Leidinggevende functies op het gebied van professionele diensten	7,64 (7)	1,598	14	7,43 (23)	1,527	96	7,87 (5)	1,328	394
142 Leidinggevende functies in de detail- en groothandel	7,50 (17)	1,778	32	7,55 (12)	1,027	98	8,06 (3)	0,949	53
215 Ingenieurs op het gebied van de elektrotechniek, elektronica en telecommunicatie	8,00 (2)	1,265	11	7,46 (20)	1,473	48	7,37 (35)	1,416	300
221 Artsen	-	-	-	7,28 (37)	2,347	18	7,90 (4)	1,228	357
222 Verpleegkundigen met hogere opleiding en verloskundigen	7,67 (6)	1,561	76	7,45 (21)	1,273	444	7,53 (24)	1,305	664
243 Specialisten op het gebied van de verkoop, marketing en public relations	7,07 (55)	1,534	29	7,60 (8)	1,322	216	7,52 (25)	1,195	1.091
261 Juristen	-	-	-	7,42 (24)	1,361	67	7,72 (10)	1,262	874
262 Bibliothecarissen, archivariissen en conservatoren	6,92 (59)	2,216	13	7,64 (6)	1,457	36	6,93 (58)	1,621	83
264 Auteurs, journalisten en taalkundigen	7,79 (4)	1,122	14	7,32 (34)	1,266	82	7,53 (24)	1,249	398
265 Scheppende en uitvoerende kunstenaars	7,60 (10)	1,647	10	7,44 (22)	1,501	36	7,49 (27)	1,476	138
312 Toezichthoudend personeel in de mijnbouw, de industrie en de bouwnijverheid	7,75 (5)	1,271	95	7,44 (22)	1,267	316	7,53 (24)	1,188	330
315 Bestuurders en technici voor schepen en luchtvaartuigen	-	-	-	8,25 (1)	1,255	79	8,13 (2)	1,261	149

334	Administratieve secretarissen en gespecialiseerde secretarissen	7,62 (9)	1,281	229	7,42 (24)	1,388	1.582	7,44 (31)	1,263	694
612	Veetelers	7,63 (8)	1,928	51	7,38 (28)	1,607	122	7,47 (28)	1,407	15
722	Smeden, gereedschapsmakers e.d.	7,24 (39)	1,579	182	7,18 (47)	1,706	153	7,73 (9)	1,751	15
731	Ambachtslieden	6,86 (60)	1,594	49	7,32 (34)	1,597	68	8,20 (1)	1,033	10
741	Installateurs en reparateurs van elektrische apparatuur	7,27 (36)	1,530	753	7,32 (34)	1,427	1.288	7,75 (8)	1,462	76
752	Houtbehandelaars, meubelmakers e.d.	7,36 (29)	1,467	256	7,36 (30)	1,487	222	7,83 (6)	1,403	12
753	Kleermakers, stoffeerders, schoenmakers e.d.	7,80 (3)	1,500	46	7,68 (5)	1,562	56	-	-	-
811	Bedieningspersoneel van mijninstallaties en installaties voor de verwerking van mineralen	8,20 (1)	1,320	15	7,83 (4)	1,339	18	7,71 (11)	1,590	14
816	Bedieningspersoneel van machines voor de vervaardiging van voedingsmiddelen e.d.	7,64 (7)	1,534	117	7,08 (55)	1,222	77	-	-	-
831	Treinmachinisten e.d.	7,67 (6)	1,322	72	7,23 (42)	1,574	48	-	-	-
835	Dek personeel op schepen e.d.	7,41(24)	1,485	49	7,60 (8)	1,523	55	-	-	-
931	Ongeschoolde arbeiders in de mijnbouw en de bouwnijverheid	7,60 (10)	1,544	128	7,47 (19)	1,636	86	-	-	-

Groen gemarkeerde velden komen terug in de top 10 gelukkigste beroepsgroepen per generatie.

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Bijlage 5: Beschrijvende statistieken en ranking (R) van de 10 gelukkigste beroepsgroepen van getrouwd en niet getrouwd samen (N = 125.359)

Beroepsgroep	Getrouwd			Nooit getrouwd		
	M (R)	SD	N	M (R)	SD	N
11 Directeuren van grote ondernemingen, beleidsvoerende functies, leden van wetgevende lichamen	8,00 (3)	1,022	45	7,67 (4)	1,049	24
111 Leden van wetgevende lichamen, beleidsvoerende functies	7,89 (6)	1,338	188	7,47 (12)	1,384	120
122 Leidinggevende functies op het gebied van verkoop, marketing en ontwikkeling	7,67 (17)	1,179	1.156	7,51 (10)	1,252	864
131 Leidinggevende functies op het gebied van de landbouw-, bosbouw- en visserijproductie	7,85 (8)	1,348	20	-	-	-
134 Leidinggevende functies op het gebied van professionele diensten	7,90 (5)	1,348	343	7,51 (10)	1,424	161
142 Leidinggevende functies in de detail- en groothandel	7,87 (7)	1,104	86	7,53 (8)	1,242	97
143 Leidinggevende functies op het gebied van andere diensten	7,78 (10)	1,226	255	7,45 (14)	1,351	176
211 Natuur- en aardwetenschappers	7,68 (16)	1,097	129	7,55 (6)	1,131	135
221 Artsen	8,05 (2)	1,397	193	7,68 (3)	1,210	186
226 Andere specialisten op het gebied van de gezondheidszorg	7,61 (23)	1,267	383	7,53 (8)	1,330	603
261 Juristen	7,96 (4)	1,291	348	7,54 (7)	1,232	601
264 Auteurs, journalisten en taalkundigen	7,80 (9)	1,213	164	7,35 (23)	1,241	330
265 Scheppende en uitvoerende kunstenaars	7,96 (4)	1,351	47	7,33 (25)	1,496	137
315 Bestuurders en technici voor schepen en luchtvaartuigen	8,29 (1)	1,293	109	8,05 (2)	1,241	128
324 Veterinaire technici en dierenartsassistenten	7,38 (44)	0,961	13	7,59 (5)	1,121	17
753 Kleermakers, stoffeerders, schoenmakers e.d.	8,00 (3)	1,186	55	7,37 (21)	1,752	54
811 Bedieningspersoneel van mijninstallaties en installaties voor de verwerking van mineralen	7,77 (11)	1,374	35	8,33 (1)	1,435	12
835 Dek personeel op schepen e.d.	7,50 (33)	1,409	38	7,52 (9)	1,561	66
931 Ongeschoolde arbeiders in de mijnbouw en de bouwnijverheid	7,52 (31)	1,525	111	7,53 (8)	1,645	111

Groen gemarkeerde velden komen terug in de top 10 gelukkigste beroepsgroepen per generatie.

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Bijlage 6: Beschrijvende statistieken en ranking (R) van de 10 gelukkigste beroepsgroepen van kinderen en geen kinderen samen (N = 125.359)

Beroepsgroep	Kinderen			Geen kinderen		
	M (R)	SD	N	M (R)	SD	N
11 Directeuren van grote ondernemingen, beleidsvoerende functies, leden van wetgevende lichamen	7,86 (5)	0,977	42	7,93 (2)	1,141	27
111 Leden van wetgevende lichamen, beleidsvoerende functies	7,71 (10)	1,396	210	7,76 (5)	1,317	98
131 Leidinggevende functies op het gebied van de landbouw-, bosbouw- en visserijproductie	7,85 (6)	1,348	20	-	-	-
134 Leidinggevende functies op het gebied van professionele diensten	7,72 (9)	1,397	362	7,92 (3)	1,343	142
142 Leidinggevende functies in de detail- en groothandel	7,75 (8)	1,244	101	7,61 (9)	1,119	82
211 Natuur- en aardwetenschappers	7,63 (14)	1,155	112	7,60 (10)	1,087	152
221 Artsen	8,02 (2)	1,424	212	7,67 (6)	1,148	167
261 Juristen	7,81 (7)	1,301	323	7,63 (7)	1,250	626
315 Bestuurders en technici voor schepen en luchtvaartuigen	8,25 (1)	1,307	118	8,08 (1)	1,229	119
753 Kleermakers, stoffeerdere, schoenmakers e.d.	7,89 (4)	1,277	57	7,46 (22)	1,732	52
811 Bedieningspersoneel van mijninstallaties en installaties voor de verwerking van mineralen	7,94 (3)	1,345	33	7,86 (4)	1,562	14
921 Ongeschoolde arbeiders in de land- en bosbouw en de visserij	7,29 (44)	1,952	51	7,62 (8)	1,390	53

Groen gemarkeerde velden komen terug in de top 10 gelukkigste beroepsgroepen per generatie.

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.

Bijlage 7: Beschrijvende statistieken en ranking per type mens (N = 125.359)

Type mens		M (R)	SD	N
1	1, M, L	7,39 (10)	1,675	1.995
2	1, M, M	7,44 (8)	1,446	4.186
3	1, M, H	7,69 (2)	1,265	1.784
4	2, M, L	7,25 (17)	1,591	5.485
5	2, M, M	7,29 (14)	1,391	12.623
6	2, M, H	7,52 (3)	1,215	13.641
7	3, M, L	7,22 (18)	1,557	6.843
8	3, M, M	7,27 (15)	1,425	9.413
9	3, M, H	7,46 (7)	1,342	8.309
10	4, M, L	7,50 (4)	1,647	2.294
11	4, M, M	7,50 (4)	1,499	2.036
12	4, M, H	7,72 (1)	1,380	2.065
13	1, V, L	7,19 (19)	1,698	1.340
14	1, V, M	7,32 (12)	1,443	4.785
15	1, V, H	7,49 (5)	1,225	2.454
16	2, V, L	7,26 (16)	1,616	3.023
17	2, V, M	7,34 (11)	1,407	11.145
18	2, V, H	7,46 (7)	1,228	11.598
19	3, V, L	7,30 (13)	1,556	4.908
20	3, V, M	7,32 (12)	1,420	8.209
21	3, V, H	7,34 (11)	1,358	4.391
22	4, V, L	7,52 (3)	1,609	1.098
23	4, V, M	7,48 (6)	1,499	1.099
24	4, V, H	7,41 (9)	1,531	635

Bron: Eigen analyses op Loonwijzer data 2006JAN-2013AUG, selectie: werknemers en zelfstandigen met valide waarde op geluk >1, beroepsgroep, leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat en ouderschap.